

Radio och TV i allmänhetens tjänst 2002–2005

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 2000/01:94 Radio och TV i allmänhetens tjänst 2002–2005 jämte motioner, väckta med anledning av propositionen, samt en rad motionsyrkanden väckta under allmänna motionstiden år 2000.

Utskottet konstaterar att en radio och TV i allmänhetens tjänst har en viktig roll att spela även i ett förändrat medielandskap med många nya aktörer och med nya distributionskanaler. Utskottet tillstyrker regeringens förslag till de villkor och riktlinjer som skall gälla för de tre public service-företagen Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) under nästa tillståndsperiod, dvs. åren 2002 t.o.m. 2005.

Utskottets ställningstagande innebär bl.a. att programföretagen skall erbjuda ett mångsidigt programutbud med hög kvalitet. Verksamheten skall som helhet präglas av folkbildningsambitioner. Olika smakriktningar liksom små och stora publikgrupper skall kunna tillgodoses. Programföretagen har ett särskilt ansvar för vissa genrer som man erfarenhetsmässigt vet att kommersiella kanaler inte producerar. Vidare skall de ägna ökad uppmärksamhet åt program med och för barn och unga, vidga och fördjupa sitt kulturansvar och öka samarbetet med kulturinstitutioner. Nyhetsverksamheten och samhällsbevakningen skall utgå från olika perspektiv och präglas av mångfald. Programföretagens insatser för språkliga och etniska minoriteter skall öka. Minoritets-språken samiska, finska, meänkieli och romani chib skall inta en särställning.

Insatserna för att göra programmen tillgängliga för funktionshindrade skall öka. Det skall vara ett mål att uppläsning av textremsan på TV-bilden skall kunna erbjudas synskadade under tillståndsperioden. Utskottet utgår från att text-TV-textningen skall öka under perioden så att minst hälften av de första-gångssända programmen med svenskt ursprung textas. Utskottet förutsätter att programföretagen intensifierar sina ansträngningar för att åstadkomma en jämn och hög ljudkvalitet och att de i så stor utsträckning som möjligt undviker störande bakgrundsljud.

SR och SVT skall även i fortsättningen ha en decentraliserad organisation. Av sändningarna skall 55 % produceras utanför Stockholm. Vidare skall den andel av resurserna som förbrukas av enheterna utanför Stockholm behållas på minst nuvarande nivå.

Utskottet anser att det även i fortsättningen skall vara en utgångspunkt i public service-uppdraget att det skall finnas flera produktionskällor och att det skall vara en hög och jämn nivå på omfattningen av utomstående medverkan. SVT skall totalt sett inte prioritera ytterligare utläggningar av produktioner, medan däremot SR skall sträva efter fler utläggningar under den kommande tillståndsperioden.

UR skall i högre grad än i dag koncentrera sina insatser på utbildningsprogram.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det – i samband med utbyggnaden av digital marksänd TV och med hänvisning till att de analoga sändningarna i framtiden upphör – inte längre är motiverat att allmänheten skall belastas med ytterligare kostnader utöver TV-avgiften för att ta del av SVT:s och UR:s sändningar.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att SR – i avvaktan på att de digitala radiosändningarna utvärderas av en statlig kommitté – skall minska sina kostnader för de digitala sändningarna i marknätet.

Programföretagen bör liksom nu finansieras med TV-avgiftsmedel, vilket även gäller s.k. kompletterande verksamhet såsom t.ex. Internetverksamhet. Sidoverksamheter till programverksamheten skall bära sina egna kostnader.

Utskottet tillstyrker förslaget att SR-indexet ersätts av en tvåprocentig årlig uppräknings. Uppräkningsen är förbunden med ett villkor att avgiftsskollet skall minskas. Likaledes tillstyrker utskottet att ett särskilt distributionskonto inrättas för att hantera kostnaderna för TV-distribution i samband med övergången från analog till digital distributionsteknik. Den s.k. fördelningsnyckeln ändras med hänvisning bl.a. till inrättandet av distributionskontot. Medeltilldelningen till de tre programföretagen tillstyrks också, vilket innebär att de totalt sett bör anvisas 6 265 miljoner kronor för år 2002. TV-avgiften bör höjas från den 1 januari 2002 till 1 740 för helår.

Regeringen meddelar att en parlamentariskt sammansatt kommitté skall tillsättas för att göra en översyn av public service-uppdraget och public service-företagens förutsättningar att uppfylla detta uppdrag i en föränderlig mediesituation inför den tillståndsperiod som börjar år 2006. Ett antal motioner om inriktningen av översynen avstyrks.

Utskottet avstyrker ett antal motioner om tillgången till SVT:s regionala sändningar, försäljning av Teracom AB, stöd till organisationen Öppna kanaler, Våldsskildringsrådets uppdrag, mediepåverkan på barn och unga i vad gäller våldsskildringar bl.a. i datorspel, forskning på medieområdet, m.m.

I betänkandet finns 36 reservationer och 10 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning.....	3
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	6
Ärendets beredning	13
Vissa bakgrundsuppgifter.....	13
Utredningar	15
Propositionens huvudsakliga innehåll	16
Utskottets överväganden	19
Betänkandets disposition	19
Riktlinjer för programverksamheten (avsnitt 8)	19
Ett mångsidigt utbud av hög kvalitet (avsnitt 8.1).....	19
Mångfald i nyhetsutbudet och samhällsbevakningen (avsnitt 8.2)	23
Kulturansvar (avsnitt 8.3).....	25
Tillgänglighet för funktionshindrade (avsnitt 8.4).....	28
Programverksamhet för döva inom Sveriges Television (avsnitt 8.5)	35
Programverksamhet för språkliga och etniska minoriteter (avsnitt 8.6)	35
Spegling av hela landet (avsnitt 8.7) Decentraliserad organisation (avsnitt 8.7.1).....	37
Utomstående medverkan och utläggningar av produktion m.m. (avsnitt 8.7.2)	39
Radio Sweden (avsnitt 8.8)	40
Särskilda riktlinjer för Sveriges Utbildningsradio (avsnitt 9).....	40
Uppföljning och granskning av programverksamheten (avsnitt 10)	43
Distribution av radio och TV (avsnitt 11)	43
Television (avsnitt 11.2).....	43
Radio (avsnitt 11.3).....	51
Beredskapsfrågor (avsnitt 12)	52
Finansiering av programföretagens verksamhet (avsnitt 13.1).....	53
Systemet för medelstildelning (avsnitt 13.2).....	61
Medelstildelning (avsnitt 13.3), TV-avgiften (avsnitt 13.4).....	65
Redovisning och revision (avsnitt 13.5).....	67
Tillståndsperiodens längd m.m. (avsnitt 14)	67
Tillståndsperiodens längd.....	67
Inriktningen av en fortsatt översyn av radio och TV i allmänhetens tjänst, m.m.	68
Frågor avseende Teracom m.m.	70
Departementstillhörighet för Teracom AB.....	71
Försäljning av Teracom AB m.m.	71

Öppna kanaler.....	72
Våldsskildringsrådet.....	73
Mediepåverkan m.m.....	74
Datorspel	74
Utredning om mediers påverkan på barn och unga.....	76
Forskning om sociala och demokratiska frågor	78
Reservationer.....	79
1. Ett mångsidigt utbud av hög kvalitet (punkt 1), (m).....	79
2. Ett mångsidigt utbud av hög kvalitet (punkt 1), (kd).....	80
3. Kulturansvar (punkt 3), (m).....	81
4. Gudstjänstprogram (punkt 4), (kd, c, fp)	81
5. Uppläst textrensa (punkt 7), (m).....	82
6. Uppläst textrensa (punkt 7), (kd).....	82
7. Teckenspråksutbud (punkt 9), (fp).....	83
8. Produktionsstöd till invandrarföreningar (punkt 17), (m).....	84
9. Decentraliserad organisation (punkt 19), (m, fp).....	84
10. Utomstående medverkan och utläggningar av produktion m.m. (punkt 20), (m)	85
11. Utomstående medverkan och utläggningar av produktion m.m. (punkt 20), (kd, c, fp).....	86
12. Sveriges Utbildningsradios verksamhet (punkt 22), (m, fp)	86
13. Privatisering av Sveriges Utbildningsradio (punkt 23), (m)	87
14. Distribution av TV (punkt 25), (m)	87
15. Satellitdistribution av Sveriges Televisions program (punkt 26), (m).....	88
16. Kabelnätinnehavarnas vidarebefordran av Sveriges Televisions program (punkt 27), (fp).....	88
17. Nordiskt TV-samarbete (punkt 28), (m, c, fp).....	89
18. Nordiskt TV-samarbete (punkt 28), (kd)	90
19. Distribution av radio (punkt 30), (m).....	90
20. Finansiering (punkt 32), (m).....	91
21. System för medelstilldelning (punkt 33), (m).....	92
22. System för medelstilldelning (punkt 33), (kd).....	92
23. Medelstilldelning (punkt 34), (m).....	93
24. Medelstilldelning (punkt 34), (fp)	94
25. Ändring i lagen om TV-avgift (punkt 35), (m).....	94
26. Ändring i lagen om TV-avgift (punkt 35), (fp).....	95
27. Tillståndsperiodens längd (punkt 37), (m, fp)	95
28. Inriktningen av en fortsatt översyn av radio och TV i allmänhetens tjänst, m.m. (punkt 38), (m).....	96
29. Inriktningen av en fortsatt översyn av radio och TV i allmänhetens tjänst, m.m. (punkt 38), (fp).....	97
30. Försäljning av Teracom AB m.m. (punkt 40), (m)	98
31. Öppna kanaler (punkt 41), (c).....	99
32. Öppna kanaler (punkt 41), (mp)	99

33. Våldsskildringsrådet (punkt 42), (kd).....	100
34. Forskning om datorspels påverkan på barn och unga (punkt 44), (kd)	100
35. Utredning om mediers påverkan på barn och unga (punkt 45), (v, kd, c, fp, mp).....	101
36. Forskning om sociala och demokratiska frågor (punkt 46), (c).....	102
Särskilda yttranden.....	103
1. Ett mångsidigt utbud av hög kvalitet (punkt 1), (c).....	103
2. Mångfald i nyhetsutbud och samhällsutveckling (punkt 2), (mp).....	103
3. Gudstjänstprogram (punkt 4), (m, c)	103
4. Text-TV-textning (punkt 8), (mp)	104
5. Syntolkning (punkt 10), (v)	104
6. Syntolkning (punkt 10), (fp).....	104
7. Texttremorsor på minoritetsspråk (punkt 18), (v).....	104
8. Decentraliserad organisation (punkt 19), (c)	105
9. Finansiering (punkt 32), (fp)	105
10. Departementstillhörighet för Teracom AB (punkt 39), (m).....	105
Bilaga 1 Förteckning över behandlade förslag.....	107
Propositionen	107
Följdmotioner.....	107
Motioner från allmänna motionstiden år 2000	110
Bilaga 2 Regeringens lagförslag	115
Förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift	115

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

1. Ett mångsidigt utbud av hög kvalitet

Riksdagen godkänner regeringens förslag om riktlinjer för programverksamheten i vad avser ett mångsidigt utbud av hög kvalitet. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:94 punkt 2 i denna del samt avslår motionerna 2000/01:Kr1 yrkandena 1 i denna del och 7, 2000/01:Kr3 yrkande 2, 2000/01:Kr8 yrkande 1, 2000/01:Kr282 yrkandena 1 och 9, 2000/01:Kr343 yrkande 4, 2000/01:K400 yrkande 9 i denna del och 2000/01:T713 yrkande 14.

Reservation 1 (m)

Reservation 2 (kd)

2. Mångfald i nyhetsutbud och samhällsbevakning

Riksdagen godkänner regeringens förslag om riktlinjer för programverksamheten i vad avser mångfald i nyhetsutbud och samhällsbevakning. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:94 punkt 2 i denna del och avslår motion 2000/01:Kr701 yrkande 37.

3. Kulturansvar

Riksdagen godkänner regeringens förslag om riktlinjer för programverksamheten i vad avser kulturansvar. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:94 punkt 2 i denna del och avslår motionerna 2000/01:Kr282 yrkande 2 i denna del och 2000/01:K400 yrkande 9 i denna del.

Reservation 3 (m)

4. Gudstjänstprogram

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Kr3 yrkande 1, 2000/01:Kr8 yrkande 2, 2000/01:Kr11 och 2000/01:Kr282 yrkande 2 i denna del.

Reservation 4 (kd, c, fp)

5. Det religiösa musikutbudet

Riksdagen avslår motion 2000/01:Kr283.

6. Uppföljning av språkvården

Riksdagen avslår motion 2000/01:Kr288 yrkande 3.

7. Uppläst textremsa

Riksdagen godkänner regeringens förslag om riktlinjer för programverksamheten i vad avser uppläst textremsa. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:94 punkt 2 i denna del och avslår motionerna

2000/01:Kr1 yrkande 1 i denna del, 2000/01:Kr6 yrkande 2, 2000/01:Kr13 yrkande 2, 2000/01:Kr205, 2000/01:Kr212, 2000/01:Kr282 yrkande 7 i denna del, 2000/01:Kr340 yrkande 3, 2000/01:Kr343 yrkande 5 i denna del och 2000/01:So540 yrkande 1 i denna del.

Reservation 5 (m)

Reservation 6 (kd)

8. Text-TV-textning

Riksdagen godkänner regeringens förslag om riktlinjer för programverksamheten i vad avser text-TV-textning. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:94 punkt 2 i denna del och avslår motionerna 2000/01:Kr2 yrkande 2, 2000/01:Kr8 yrkande 3 i denna del, 2000/01:Kr13 yrkande 1, 2000/01:Kr336, 2000/01:Kr340 yrkande 1 i denna del och Kr343 yrkande 5 i denna del.

9. Teckenspråksutbud

Riksdagen godkänner regeringens förslag om riktlinjer för programverksamheten i vad avser teckenspråksutbud. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:94 punkt 2 i denna del och avslår motionerna 2000/01:Kr2 yrkande 1, 2000/01:Kr6 yrkande 1, 2000/01:Kr7 yrkande 10, 2000/01:Kr9 och 2000/01:So540 yrkande 1 i denna del.

Reservation 7 (fp)

10. Syntolkning

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Kr7 yrkande 8 och 2000/01:Kr340 yrkande 1 i denna del.

11. Störande bakgrundsljud

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Kr7 yrkande 9, 2000/01:Kr282 yrkande 7 i denna del, 2000/01:So222 yrkande 4 i denna del och 2000/01:So456 yrkande 8.

12. Nyheter på lätt svenska

Riksdagen avslår motion 2000/01:Kr340 yrkande 1 i denna del.

13. SR:s nyheter på Internet

Riksdagen avslår motion 2000/01:So222 yrkande 4 i denna del.

14. Överenskommelse mellan programföretagen rörande tillgängligheten för funktionshindrade

Riksdagen godkänner regeringens förslag till riktlinjer för programverksamheten i vad avser överenskommelse mellan programföretagen rörande tillgängligheten för funktionshindrade. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:94 punkt 2 i denna del och avslår motionerna 2000/01:Kr8 yrkande 3 i denna del och 2000/01:Kr282 yrkande 8.

15. Programverksamheten för döva inom SVT (tidigare Dövas TV)

Riksdagen godkänner regeringens förslag till riktlinjer för programverksamheten i vad avser döva (tidigare Dövas TV). Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:94 punkt 2 i denna del.

16. Språkliga och etniska minoriteter

Riksdagen godkänner regeringens förslag till riktlinjer i vad avser programverksamheten för språkliga och etniska minoriteter. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:94 punkt 2 i denna del.

17. Produktionsstöd till invandrarföreningar

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Kr1 yrkande 1 i denna del och 2000/01:K400 yrkande 11.

Reservation 8 (m)

18. Textremsor med text på minoritetsspråk

Riksdagen avslår motion 2000/01:Kr341 yrkande 4.

19. Decentraliserad organisation

Riksdagen godkänner regeringens förslag till riktlinjer för programverksamheten i vad avser decentraliserad organisation. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:94 punkt 2 i denna del och avslår motionerna 2000/01:Kr1 yrkande 1 i denna del, 2000/01:Kr7 yrkande 7, 2000/01:Kr13 yrkande 5, 2000/01:Kr282 yrkande 4 och 2000/01:Kr343 yrkande 6.

Reservation 9 (m, fp)

20. Utomståendes medverkan och utläggningar av produktion m.m.

Riksdagen godkänner regeringens förslag till riktlinjer för programverksamheten i vad avser utomståendes medverkan och utläggningar av produktion m.m. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:94 punkt 2 i denna del och avslår motionerna 2000/01:Kr1 yrkande 1 i denna del, 2000/01:Kr8 yrkande 5 och 2000/01:K400 yrkande 9 i denna del.

Reservation 10 (m)

Reservation 11 (kd, c, fp)

21. Riktlinjer i övrigt för programverksamheten

Riksdagen godkänner regeringens förslag till riktlinjer i övrigt för programverksamheten. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:94 punkt 2 i den mån punkten inte omfattas av vad utskottet föreslagit ovan.

22. Sveriges Utbildningsradios verksamhet

Riksdagen godkänner regeringens förslag om Sveriges Utbildningsradios verksamhet. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:94 punkt 3 och avslår motionerna 2000/01:Kr4, 2000/01:Kr7 yrkande 11 och 2000/01:Kr13 yrkande 3.

Reservation 12 (m, fp)

23. Privatisering av Sveriges Utbildningsradio

Riksdagen avslår motion 2000/01:Kr1 yrkande 3.

Reservation 13 (m)

24. Uppföljning och granskning av programverksamheten

Riksdagen godkänner regeringens förslag om uppföljning och granskning av programverksamheten. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:94 punkt 4.

25. Distribution av TV

Riksdagen godkänner regeringens förslag om distribution av TV. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:94 punkt 5 i denna del och avslår motion 2000/01:Kr1 yrkande 5 i denna del.

Reservation 14 (m)

26. Satellitdistribution av Sveriges Televisions program

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:K238 yrkande 2 och 2000/01:K400 yrkande 16.

Reservation 15 (m)

27. Kabelnätinnehavarnas vidarebefordran av Sveriges Televisions program

Riksdagen avslår motion 2000/01:Kr7 yrkande 6 i denna del.

Reservation 16 (fp)

28. Nordiskt TV-samarbete

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Kr8 yrkande 4, 2000/01:Kr287 och 2000/01:U705 yrkande 4.

Reservation 17 (m, c, fp)

Reservation 18 (kd)

29. Tillgången till Sveriges Televisions regionala sändningar

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Kr5, 2000/01:Kr221 och 2000/01:Kr335.

30. Distribution av radio

Riksdagen godkänner regeringens förslag om distribution av radio. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:94 punkt 5 i denna del och

avslår motionerna 2000/01:Kr1 yrkande 5 i denna del och 2000/01:Kr284.

Reservation 19 (m)

31. Beredskapsfrågor

Riksdagen godkänner regeringens förslag om beredskapsfrågor. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:94 punkt 6.

32. Finansiering

Riksdagen godkänner regeringens förslag om finansiering. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:94 punkt 7 i denna del och avslår motionerna 2000/01:Kr12 yrkande 1, 2000/01:Kr213, 2000/01:Kr282 yrkande 3, 2000/01:Kr337 och 2000/01:K400 yrkande 7.

Reservation 20 (m)

33. System för medelstillelning

Riksdagen godkänner regeringens förslag om system för medelstillelning. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:94 punkt 7 i denna del och avslår motionerna 2000/01:Kr1 yrkande 6 i denna del, 2000/01:Kr8 yrkande 6, 2000/01:Kr13 yrkande 4 och 2000/01:Kr701 yrkande 38.

Reservation 21 (m)

Reservation 22 (kd)

34. Medelstillelning

Riksdagen godkänner regeringens förslag om medelstillelning. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:94 punkt 9 och avslår motionerna 2000/01:Kr1 yrkande 9, 2000/01:Kr7 yrkande 6 och 2000/01:Kr10 yrkande 2, samtliga yrkanden i denna del.

Reservation 23 (m)

Reservation 24 (fp) villk. res. 16

35. Ändring i lagen om TV-avgift

Riksdagen antar regeringens i bilaga 2 till betänkandet intagna förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:94 punkt 1 samt avslår motionerna 2000/01:Kr1 yrkande 9, 2000/01:Kr7 yrkande 6 och 2000/01:Kr10 yrkande 2, samtliga yrkanden i denna del.

Reservation 25 (m) villk. res 23

Reservation 26 (fp) villk. res. 16

36. Redovisning och revision

Riksdagen godkänner regeringens förslag om redovisning och revision. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:94 punkt 7 i denna del.

37. Tillståndsperiodens längd

Riksdagen godkänner regeringens förslag om tillståndsperiodens längd. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:94 punkt 8 och avslår motionerna 2000/01:Kr1 yrkande 4 och 2000/01:Kr7 yrkande 2.

Reservation 27 (m, fp)

38. Inriktningen av en fortsatt översyn av radio och TV i allmänhetens tjänst, m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Kr1 yrkandena 2, 6 i denna del och 8, 2000/01:Kr7 yrkandena 1 och 3–5, 2000/01:Kr8 yrkande 7, 2000/01:Kr10 yrkande 1, 2000/01:Kr12 yrkande 2 samt 2000/01:Kr282 yrkandena 5 och 6.

Reservation 28 (m)

Reservation 29 (fp)

39. Departementstillhörighet för Teracom AB

Riksdagen avslår motion 2000/01:Kr338.

40. Försäljning av Teracom AB m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:K238 yrkande 1, 2000/01:K400 yrkande 15 och 2000/01:T201 yrkande 22.

Reservation 30 (m)

41. Öppna kanaler

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Kr343 yrkande 8, 2000/01:Kr701 yrkande 36 och 2000/01:N383 yrkande 33.

Reservation 31 (c)

Reservation 32 (mp)

42. Våldsskildringsrådet

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Kr282 yrkande 10 och 2000/01:Kr286.

Reservation 33 (kd)

43. Åldersgränser för datorspel

Riksdagen avslår motion 2000/01:Kr342 yrkande 2.

44. Forskning om datorspels påverkan på barn och unga

Riksdagen avslår motion 2000/01:Kr282 yrkande 11.

Reservation 34 (kd)

45. Utredning om mediers påverkan på barn och unga

Riksdagen avslår motion 2000/01:Kr342 yrkande 8.

Reservation 35 (v, kd, c, fp, mp)

46. Forskning om sociala och demokratiska frågor

Riksdagen avslår motion 2000/01:Kr343 yrkande 3.

Reservation 36 (c)

Stockholm den 17 maj 2001

På kulturutskottets vägnar

Inger Davidson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Inger Davidson (kd), Åke Gustavsson (s), Elisabeth Fleetwood (m), Agneta Ringman (s), Charlotta L Bjälkebring (v), Lennart Fridén (m), Eva Arvidsson (s), Jan Backman (m), PaaVo Vallius (s), Lars Wegendal (s), Peter Pedersen (v), Dan Kihlström (kd), Roy Hansson (m), Ewa Larsson (mp), Birgitta Sellén (c), Lennart Kollmats (fp) och Hillevi Larsson (s).

Ärendets beredning

Under beredningen av regeringens proposition 2000/01:94 Radio och TV i allmänhetens tjänst 2002–2005 jämte motioner har verkställande direktörerna för Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB, Sveriges Utbildningsradio AB och Radiotjänst i Kiruna AB samt direktören för Granskningsnämnden för radio och TV på inbjudan av utskottet lämnat information om förslag i propositionen m.m. samt besvarat frågor från utskottet. Vissa frågor har även besvarats skriftligen. Vidare har utskottet uppvaktats av experter inom det medicinska och ljudtekniska området om störande bakgrundsljud i programverksamheten. Slutligen har ett antal skrivelser med anledning av propositionen inkommit till utskottet.

Konstitutionsutskottet, som av kulturutskottet beretts tillfälle att yttra sig över propositionen jämte motioner, har beslutat att inte avge yttrande.

Vissa bakgrundsuppgifter

Genom sitt ställningstagande till regeringens proposition 1995/96:161 beslutade riksdagen våren 1996 om public service-verksamheten för tiden 1997–2001 (bet. 1995/96:KrU12, rskr. 1995/96:297). Vidare beslutade riksdagen våren 1996 anta regeringens förslag till radio- och TV-lag (prop. 1995/96:160, bet. 1995/96:KU29, rskr. 1995/96:296).

Riksdagens beslut om public service-företagen och deras verksamhet innebär i huvudsak följande.

- Sändningstillståndet för Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Radio AB (SR) är femårigt och gäller fr.o.m. den 1 januari 1997 t.o.m. den 31 december 2001.
- För Sveriges Utbildningsradio (UR) beslutades att tillståndperioden skulle vara tvåårig och gälla fr.o.m. den 1 januari 1997 t.o.m. den 31 december 1998. Hösten 1998 beslutade riksdagen att förlänga UR:s sändningstillstånd från den 1 januari 1999 t.o.m. den 31 december 2001 (prop. 1997/98:184, yttr. 1998/99:KrU2y, bet. 1998/99:KU13, rskr. 1998/99:100).
- De tre programföretagen ägs av en nybildad stiftelse som ersätter de tre tidigare ägarstiftelserna.
- Programföretagen har fått ett public service-uppdrag med i huvudsak följande innehåll. SVT:s, SR:s och UR:s sändningar skall vara rikstäckande. Programverksamheten skall präglas av redaktionell självständighet, opartiskhet och saklighet, demokratiska värden, mångfald och decentralisering samt av folkbildningsambitioner. Vidare skall programmen ha hög kvalitet. Programföretagen skall ha ett kultur-

- ansvar och ett ansvar för att producera minoritetsprogram. Programmen skall spegla förhållandena i hela landet.
- Programföretagen skall ha en distriktsorganisation som speglar hela landet.
 - Programföretagen skall årligen följa upp och rapportera hur public service-uppdraget har uppfyllts. En uppföljningsrapport skall inlämnas till Granskningsnämnden för radio och TV och Kulturdepartementet.
 - SVT skall ha två självständiga nyhetsredaktioner. Arbetet med nyheter och samhällsfrågor skall bedrivas så att olika perspektiv präglar verksamheten.
 - Den andel av allmänproduktionen som i SVT:s och SR:s rikssändningar produceras utanför Stockholm under tillståndsperioden skall ökas till minst 55 %. (Enligt de regler som gällde vid tidpunkten för riksdagens ställningstagande skulle minst 50 % av SVT:s och minst 40 % av SR:s allmänproduktion i rikssändningar göras utanför Stockholm.)
 - Programföretagens sändningar skall nå minst 99,8 % av den bofasta befolkningen.
 - Sändningsrätten för SVT skall omfatta två TV-kanaler inklusive text-TV och för SR fyra radiokanaler. UR skall få sända i SVT:s och SR:s kanaler.
 - Programföretagen skall finansieras med TV-avgiftsmedel som riksdagen anvisar från rundradiorörelsens resultatkontot (rundradiokontot). Medelstillelningen till programföretagen skall liksom tidigare värdesäkras genom ett särskilt index, det s.k. Sveriges Radio-indexet. Likaså skall medelstillelningen till utlandskanalen Radio Sweden (inom SR) värdesäkras med utgångspunkt i nämnda kompensationsindex.
 - Särskilda regler för sponsring skall gälla.
 - Granskningsnämnden för radio och TV finansieras liksom tidigare över både statsbudgeten och rundradiokontot. Granskningsnämnden har tillsyn över efterlevnaden av regler för sändningarnas innehåll samt beslutar om sanktioner vid bristande efterlevnad av dessa.

Hösten 1996 godkände riksdagen en s.k. fördelningsnyckel som innebär att tillgängliga medel skall fördelas med 60,57 % för SVT, 34,67 % för SR och 4,76 % för UR (prop. 1996/97:1 bil. 7 utg.omr. 17, bet. 1996/97:KrU3, rskr. 1996/97:82). Utöver de medel som fördelas mellan de tre programföretagen enligt nyckeln beräknas särskilda medel för Radio Sweden från rundradiokontot.

I december 1996 beslutade regeringen om sändningstillstånd för SVT, SR och UR. Ett antal villkor har med utgångspunkt i det tidigare nämnda riksdagsbeslutet fogats till tillstånden, s.k. sändningsvillkor. Riksdagen beslutar årligen om medelstillelning till programföretagen. Regeringen fastställer vissa s.k. anslagsvillkor för företagen beträffande ekonomiska förutsättningar, organisation samt uppföljning och utvärdering.

Vidare kan nämnas att Radiotjänst i Kiruna AB (RIKAB), som ägs av SVT, SR och UR, ansvarar för TV-avgiftsuppbörden och avgiftskontrollen. Ett avtal mellan staten och RIKAB reglerar bolagets uppgifter. Influtna medel placeras på det s.k. rundradiokontot hos Riksgäldskontoret.

Fr.o.m. den 1 januari 1998 ansvarar RIKAB för förvaltningen av rundradiomedlen, vilket tidigare SVT gjorde (prop. 1996/97:165, bet. 1997/98:KrU2, rskr. 1997/98:26). Staten tillhandahåller genom Riksgäldskontoret det

rörelsekapital som rundradiorörelsen, dvs. SVT, SR, UR och Granskningsnämnden, behöver när avgiftsmedlen inte räcker till.

Hösten 1999 beslutade riksdagen att Dövas TV, som producerar TV-program på teckenspråk, skulle finansieras med TV-avgiftsmedel fr.o.m. år 2000 (prop. 1999/2000:1 utgiftsområde 1, bet. 1999/2000:KrU1, rskr. 1999/2000:87). SVT blev därmed huvudman för verksamheten.

Teracom AB är huvudman för rundradionätet. Teracom skall ge sändningsberättigade programföretag tillgång till sändarnätet på likvärdiga villkor. Verksamheten regleras i avtal mellan Teracom och public service-företagen.

Riksdagen godkände våren 1997 ett regeringsförslag om att TV-sändningar med digital teknik skulle få införas i marknätet med möjlighet för staten att successivt ta ställning till om och på vilket sätt verksamheten skall fortsätta (prop. 1996/97:67, yttr. 1996/97:KrU4y, bet. 1996/97:KU17, rskr. 1996/97:178).

Regeringen beslutade i november 1997 att digitala marksändningar skulle få inledas i fem områden i landet, nämligen Stockholm med Mälardalen och Uppsala, norra Östergötland, södra och nordöstra Skåne, Göteborg med omnejd samt Sundsvall med omnejd. Vidare skulle en parlamentariskt tillsatt kommitté, Digital-TV-kommittén (Ku 1997:06), följa verksamheten. Sändningarna i det digitala marknätet började under år 1999.

Hösten 2000 beslutade riksdagen att digital marksänd TV får byggas ut till att gälla hela landet (prop. 2000/01:1 utgiftsområde 17, bet. 2000/01:KrU1, rskr. 2000/01:59). Utbyggnaden pågår för närvarande.

Regeringen beslutade i november 1997 att medge att SVT skulle få inleda sändningar via satellit för att nå allmänheten i Sverige.

Av regeringsbeslut från juni 1998 framgår att SVT:s och UR:s digitala marksändningar även skall sändas till allmänheten i Sverige via satellit. Bestämmelsen avser dock inte någon skyldighet för företagen att sända regionala program över satellit.

Digitala ljudradiosändningar som kan nås av 85 % av svenska folket pågår i ett begränsat antal områden efter beslut av riksdagen våren 1995. Se prop. 1994/95:170, bet. 1994/95:KU47, rskr. 1994/95:369.

Utredningar

En särskild utredare har på regeringens uppdrag i betänkandet Radio och TV i allmänhetens tjänst – ett beredningsunderlag (SOU 2000:55) lagt fram ett underlag inför beredningen av de villkor som skall gälla för radio och TV i allmänhetens tjänst under nästa tillståndperiod.

En parlamentariskt sammansatt arbetsgrupp har därefter på regeringens uppdrag medverkat vid beredningen av de nya sändningstillstånden för public service-företagen.

I propositionen redovisas nyligen avslutade och pågående utredningar som berör radio- och TV-området (s. 77–79). Bland annat kan nämnas Konvergensutredningen och Mediegrundlagsutredningen. Vidare redovisas pågående arbete inom EU med översyn av olika regelverk mot bakgrund av konvergensutvecklingen. Inom kort kommer EG-kommissionen att inleda en översyn av direktivet Television utan gränser, som bl.a. innehåller gemensamma regler om reklam, sponsring och europeiska programkvoter.

En särskild utredare har fått regeringens uppdrag att analysera och överväga behovet av ändringar i framför allt radio- och TV-lagen (1996:844) och lagen (1989:41) om TV-avgift.

Den parlamentariska Digital-TV-kommittén (Ku 1997:06) har till uppgift att följa och utvärdera de markbundna digitala TV-sändningarna.

I propositionen aviseras att regeringen avser att ge en kommitté i uppdrag att utvärdera den försöksverksamhet av digital radio som pågått sedan år 1995 (s. 61). Vidare avser regeringen att tillsätta en parlamentariskt sammansatt kommitté som skall göra en samlad översyn av public service-uppdraget och public service-företagens förutsättningar, bl.a. ekonomiska och organisatoriska. Kommitténs arbete skall bedrivas med utgångspunkt i olika utredningsförslag och utvecklingen inom medieområdet, särskilt med avseende på konvergensutvecklingen, och avslutas i god tid före nästa tillståndperiod (prop. s. 80).

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag till de villkor och riktlinjer som skall gälla under kommande tillståndperiod för den radio- och TV-verksamhet i allmänhetens tjänst som bedrivs av SVT, SR och UR.

I en tid av stora förändringar på radio- och TV-området är det viktigt att radio och TV i allmänhetens tjänst har en stark ställning och att uppdraget är tydligt. Viktiga utgångspunkter är att programverksamheten skall bedrivas självständigt i förhållande till såväl staten som olika ekonomiska, politiska och andra intressen och maktsfärer i samhället, och att sändningsrätten skall utövas opartiskt och sakligt.

Programföretagen skall erbjuda ett mångsidigt programutbud som kännetecknas av hög kvalitet och som tillgodoser skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i hela landet. Under den kommande tillståndspe-rioden skall programföretagen bl.a. ägna ökad uppmärksamhet åt program för och med barn och unga, vidga och fördjupa sitt kulturansvar samt värna om mångfalden i nyhets- och samhällsbevakning. Programföretagen skall också öka insatserna för att göra programmen tillgängliga för funktionshindrade och för att beakta språkliga och etniska minoriteters intressen. Programutbudet bör som helhet kännetecknas av folkbildningsambitioner, vilket bl.a. innebär

att programverksamheten bör präglas av en strävan att i olika programgenrer förmedla kunskap och bidra till allmänbildning.

Programföretagen skall ha en decentraliserad organisation. Den regionala och lokala organisationen skall utformas och ges tillräckliga resurser så att förhållandena i hela landet kan speglas. Den andel av allmänproduktionen som produceras av SR och SVT utanför Stockholm skall också under kommande tillståndperiod uppgå till minst 55 %. Den andel av resurserna för allmänproduktion som förbrukas av enheterna utanför Stockholm skall behållas på minst nuvarande nivå.

UR skall i större utsträckning än i dag koncentrera sina insatser på utbildningsprogram.

Radio- och TV-sändningarna skall även i fortsättningen nå 99,8 % av den fast bosatta befolkningen via det analoga marknätet. Regeringen avser att tillsätta en kommitté som skall få i uppdrag att utvärdera den försöksverksamhet med digital radio som pågått sedan år 1995. I avvaktan på en utvärdering skall SR minska kostnaderna för sändningar med digital radio.

Finansieringen av verksamheten skall även i fortsättningen ske med TV-avgiftsmedel. Reklam skall inte vara tillåten. Sponsringsreglerna skall vara oförändrade. Även verksamhet som kompletterar radio- och TV-sändningarna, t.ex. Internetverksamhet, skall finansieras med TV-avgiftsmedel. Sidosverksamheter till programföretagens sändningsverksamhet skall bära sina kostnader och i övrigt bedrivs på ett konkurrensneutralt sätt i förhållande till andra företag som tillhandahåller motsvarande tjänster.

De medel som anvisas till programföretagen från rundradiokontot skall liksom nu anvisas samlat till varje programföretag. Medelstilledningen till SR:s utlandsprogramverksamhet och SVT:s programverksamhet för döva skall fr.o.m. den 1 januari 2002 ingå i SR:s respektive SVT:s medelstilledning. Medelstilledningen till programföretagen från rundradiokontot skall räknas upp med 2 % årligen. Prisuppräknningen skall reduceras i den mån TV-avgiftsskolket inte minskar, dock med högst 25 miljoner kronor per år.

Ett särskilt distributionskonto inrättas för att hantera kostnader för TV-distribution i samband med övergången till digital sändningsteknik när analoga och digitala sändningar under en period sker parallellt. Till kontot förs medel från rundradiokontot. Under ett uppbyggnadsskede uppkommer ett underskott på kontot. Detta finansieras genom lån i Riksgäldskontoret. När de analoga sändningarna har upphört skall betalningarna från rundradiokontot till distributionskontot fortsätta tills underskottet är utjämnat.

Programföretagen skall för år 2002 tilldelas sammanlagt 5 780 miljoner kronor från rundradiokontot. Av beloppet utgör 10 miljoner kronor engångsmedel till SVT för insatser för ökad tillgänglighet för funktionshindrade. Från distributionskontot skall för år 2002 anvisas 468 miljoner kronor för distributionskostnader till SVT och 17 miljoner kronor till UR.

Till distributionskontot skall för år 2002 föras 160 miljoner kronor från rundradiokontot. För att finansiera det underskott som kommer att uppstå på

distributionskontot skall en kreditram vara knuten till distributionskontot. Storleken på kreditramen skall beslutas av riksdagen varje år.

De samlade resurserna för kvalificerad programproduktion förstärks. Programföretagen föreslås få möjlighet att utveckla sitt public service-uppdrag i digitala sändningar och på Internet. TV-avgiften föreslås höjas med 72 kronor till 1 740 kronor för ett år fr.o.m. den 1 januari 2002.

Principerna för redovisning och revision skall förtydligas.

Sändningstillstånden för de tre programföretagen föreslås gälla under en period av fyra år, från den 1 januari 2002 t.o.m. den 31 december 2005.

Utskottets överväganden

Betänkandets disposition

Utskottet följer i detta betänkande propositionens disposition. De siffror som används inom parentes i betänkandets rubriker hänför sig till motsvarande avsnitt i propositionen. I slutet av betänkandet behandlas en rad motioner från allmänna motionstiden hösten 2000 om frågor som inte har direkt anknytning till propositionen men som rör radio- och TV-området samt angränsande områden.

Riktlinjer för programverksamheten (avsnitt 8)

Ett mångsidigt utbud av hög kvalitet (avsnitt 8.1)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör med avslag på motionsyrkanden godkänna vad regeringen föreslår om riktlinjer för programverksamheten i vad avser ett mångsidigt utbud av hög kvalitet. *Jämför reservationerna 1 (m) och 2 (kd).*

Propositionen

Regeringen anför bl.a. att betydelsen av radio och TV i allmänhetens tjänst är mycket stor för nyhets- och informationsförmedling, kritisk samhällsbevakning, folkbildning och debatt och som skapare och förmedlare av kulturyttringar inom olika genrer. Public service-företagens betydelse snarare ökar än minskar i dagens mediesituation, anser regeringen. Den utveckling som har skett när det gäller programutbud och tillgänglighet till radio- och TV-program i Sverige under den senaste tillståndsperioden ger enligt regeringen inte anledning att förändra grunderna i public service-företagens allmänna uppdrag. Regeringen anser att de grundläggande och allmänna principerna i programföretagens sändningstillstånd skall fortsätta att gälla. På några punkter finns det dock anledning att förtydliga och stärka public service-uppdraget inför kommande tillståndsperiod.

I propositionen föreslås att programverksamheten inom SR, SVT och UR skall bedrivas självständigt i förhållande till såväl staten som olika ekonomiska, politiska och andra intressen och maktsfärer i samhället. Programföretagens sändningsrätt skall utövas opartiskt och sakligt. Ämnesval och framställning skall ta sikte på vad som är väsentligt. Programföretagen skall beakta programverksamhetens betydelse för den fria åsiktsbildningen och ge utrymme åt en mångfald av åsikter och meningsyttringar.

Programföretagen skall erbjuda ett mångsidigt programutbud som kännetecknas av hög kvalitet i alla programgenrer. Sändningarna skall vara tillgängliga i hela landet och programmen skall utformas så att de genom tillgänglighet och mångsidighet tillgodoser skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i hela landet. Programutbudet skall spegla förhållanden i hela landet och som helhet präglas av folkbildningsambitioner.

Programföretagen skall ägna ökad uppmärksamhet åt program för och med barn och ungdomar samt i dessa program förmedla kulturella och konstnärliga upplevelser, nyheter och information.

Programföretagen skall ta hänsyn till mediets särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen.

En närmare redovisning av innehållet i public service-uppdraget i vad avser ett mångsidigt utbud av hög kvalitet återfinns i propositionen (s. 30–35).

Motionerna

I nio motionsyrkanden behandlas frågor som rör kraven på mångsidighet och kvalitet m.m.

Motionärerna bakom motion Kr1 (m) anser att public service-uppdraget skall koncentreras till att vara ett komplement till övrigt medieutbud, såväl innehållsligt som kvalitetsmässigt. SVT och SR innehåller, menar motionärerna, en rad program som till sin karaktär lika gärna skulle kunna höra hemma i de kommersiella kanalerna. En koncentration av SVT:s och SR:s programutbud bör inledas redan under den kommande tillståndsperioden, varvid fokus skall vara program som inte har en naturlig hemvist i andra företags utbud. Regeringens förslag till riktlinjer vad gäller mångsidigheten bör därför förändras i enlighet med detta (yrkande 1 i denna del).

I samma motion, Kr1 (m), anförs att det numera finns lika goda förutsättningar för mångfald och konkurrens inom etermedierna som inom området för tryckta medier. Det är självklart, anser motionärerna, att public service-uppdraget måste ändras när utbudet, efterfrågan och konkurrensen med andra medier ändras (yrkande 7).

Liknande tankegångar finns i motion K400 (m), vari yrkas att SVT och SR skall erbjuda program som publiken annars inte möter. I motionen anförs också att public service-verksamheten bör inriktas mot att uppnå en tydlig identitet i den nya mediemiljön. Även program som vänder sig till mycket små publikgrupper måste få ta del av resurserna, menar motionärerna, som också betonar kraven på en utveckling mot ökad kvalitet och fördjupning i programverksamheten (yrkande 9 i denna del).

I yrkande 1 i motion Kr8 (kd) begärs att riktlinjerna för programverksamheten i de kommande tillstånden skall förstärkas i förhållande till regeringens förslag då det gäller kraven på allsidighet och relevans. Motionärerna bakom motionen föreslår att följande formulering skall gälla i detta hänseende: "Programföretagens sändningsrätt skall utövas opartiskt och sakligt. Ämnesval

och framställning skall därför ta sikte på allsidighet, relevans och vad som därmed är väsentligt”.

I motion Kr3 (c) vänder sig motionären mot att våld visas i SVT:s utbud. Underhållningsprogram i SR och SVT bör – enligt motionen – inte innehålla våldsinslag (yrkande 2).

I motion T713 (c) uttalas att public service-företagen via Internet bör tillhandahålla högkvalitativt och användarvänligt innehåll och därmed vara normsättare på nätet i dessa hänseenden (yrkande 14).

I motion Kr282 (kd) föreslås dels att programföretagen i de nya tillståndsvillkoren skall ges ett mycket omfattande ansvar för att tillhandahålla en saklig och opartisk information, granskning, spegling och debatt av förhållandena i hela vårt land (yrkande 1), dels att tillståndet skall få ett tydligt barnperspektiv (yrkande 9).

Ett särskilt viktigt inslag i public service-uppdraget bör enligt motionärerna bakom motion Kr343 (c) vara att utveckla de demokratiska arenor som public service-företagen utgör i dag (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Som framgår av propositionen (s. 7) har en parlamentariskt sammansatt arbetsgrupp tillkallats av regeringen för att medverka vid beredningen av nya sändningstillstånd för public service-företagen. Gruppen uppnådde enighet om de riktlinjer för programverksamheten som skall gälla för företagen under den kommande tillståndspanoroden. Finansieringsförslagen i propositionen stöddes i beredningsarbetet av företrädare för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Utskottet kan nu – utifrån de motionsförslag som väckts med anledning av propositionen – konstatera att den enighet som vid beredningstillfället rådde rörande väsentliga delar av propositionen inte längre finns.

Enligt utskottets uppfattning är förslagen i propositionen till riktlinjer, då det gäller ett mångsidigt utbud av hög kvalitet, väl avvägda med hänsyn till den situation som råder på medieområdet. Sålunda har en radio och television i allmänhetens tjänst en viktig roll att spela även i ett förändrat medielandskap med många nya aktörer och med nya distributionskanaler. Utskottet instämmer i regeringens uppfattning att det ur ett demokratiskt och kulturellt perspektiv är viktigt att även i framtiden stimulera en nationell radio- och TV-produktion av hög kvalitet och att värna om oberoende svenska radio- och TV-företag som i allmänhetens tjänst verkar på icke-kommersiell grund.

Utskottet delar inte den uppfattning som kommer till uttryck i motionerna Kr1 (m) och K400 (m) i motsvarande delar och som innebär att utbudet i public service-kanalerna enbart skall vara ett komplement till övrigt konkurrerande medieutbud och erbjuda program, som publiken inte möter i övrigt programutbud.

För utskottet är det självklart att en radio och TV i allmänhetens tjänst skall ha ett särskilt ansvar för vissa genrer som man erfarenhetsmässigt vet att kommersiella kanaler inte producerar. Detta får emellertid inte innebära att

programföretagens ansvar skall begränsas till dessa programgenrer. I likhet med regeringen anser utskottet i stället att programföretagens uppdrag skall vara mångsidigt då det gäller utbudet, så att olika smakriktningar, liksom små och stora publikgrupper, kan tillgodoses. Det bör understrykas att mångsidigheten i utbudet inte innebär att programföretagen får ge avkall på kravet att alla programgenrer skall präglas av hög kvalitet.

I sammanhanget finns det även skäl att – då det gäller TV-mediet – erinra om att ca en tredjedel av befolkningen allttjämt endast har tillgång till det utbud som erbjuds i de tre marksända TV-kanalerna, SVT 1 och SVT 2 samt TV 4. För denna del av befolkningen torde det vara särskilt angeläget att SVT:s uppdrag får den mångsidighet och utformas i enlighet med de riktlinjer som föreslås i propositionen.

Utskottet kan inte heller instämma med motionärerna bakom yrkande 1 i motion Kr8 (kd) att kraven på allsidighet och relevans behöver förstärkas i förhållande till regeringens förslag. I propositionen föreslås att sändningsrätten skall utövas ”opartiskt och sakligt” och att ”ämneshal och framställning skall ta sikte på vad som är väsentligt”. I dessa uttryck inryms enligt utskottets uppfattning ett krav på ”relevans” och ”väsentlighet”, vilket också framhålls i propositionen (s. 34). En ändring i enlighet med motionsförslaget är därför inte motiverad. Utskottet kan inte heller se något skäl till att i sändningsvillkoren begära att ämneshal och framställning skall ta sikte på allsidighet. Utskottet erinrar om att programutbudet i sin helhet skall vara mångsidigt och att sändningsrätten skall utövas opartiskt och sakligt.

Då det gäller förslaget i motion Kr3 (c) yrkande 2, som syftar till att våldsinslag inte skall få förekomma i underhållningsprogram i SVT:s sändningar, erinrar utskottet om att såväl EU:s TV-direktiv som radio- och TV-lagen (1996:844) innehåller bestämmelser som reglerar skildringar av våld i TV-utbudet. Vidare har SVT sedan många år en policy för skildringar av våld, som innebär att företaget allmänt skall visa återhållsamhet med grova våldsskildringar. Policydokumentets avsnitt om fiktionsvåld innehåller bl.a. följande punkter.

- Fiktiva grova våldsskildringar utan konstnärligt eller socialt värde och som riskerar att endast verka förråande skall inte visas i SVT:s kanaler.
- Om grova våldsskildringar förekommer i fiktionsprogram skall sändningen förläggas till tidpunkter då barnpubliken allmänt sett inte tittar på TV. SVT placerar därför inte fiktionsprogram innehållande grova våldsskildringar före klockan 21.00. Samma princip gäller trailrar som innehåller våld.
- I både nyhetsprogram och fiktionsprogram skall, oavsett sändningstidpunkt, förvarnas i påannons eller programpresentation om det följande programmet/inslaget innehåller våldsscener som kan verka uppskandande på tittarna.

Här bör vidare nämnas att SVT även har förbundit sig att följa de riktlinjer för våldsskildringar som European Broadcasting Union (EBU) antagit.

Enligt utskottets uppfattning visar SVT bl.a. genom den här redovisade policyn att företaget är väl medvetet om mediets genomslagskraft och de speciella risker som kan finnas då det gäller våldsinslag i programmen. Utskottet

har därför kommit till den slutsatsen att de i propositionen föreslagna formuleringarna är tillräckliga. Det innebär att programföretaget även fortsättningsvis skall ta hänsyn till mediets särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen.

Då det gäller förslaget i motion T713 (c) yrkande 14 att public service-företagen skall tillhandahålla högkvalitativt och användarvänligt innehåll via Internet samt vara normsättare på nätet i dessa hänseenden, anser utskottet att yrkandet är tillgodosett genom de formuleringar som finns i propositionen. De principer i form av opartiskhet, saklighet, omsorg om demokratiska värden och frihet från kommersiell finansiering som gäller för radio- och TV-sändningarna bör givetvis, sägs det, tillämpas även på kompletterande verksamhet, varmed bl.a. avses verksamhet på Internet (prop. s. 66). Här bör också nämnas att det av propositionen framgår att public service-företagen skall sträva efter att vara normbildande bland svenska radio- och TV-företag (prop. s. 33).

Slutligen kan utskottet konstatera att de krav som framförts under allmänna motionstiden i motion Kr282 (kd) rörande dels saklig och opartisk information av förhållandena i hela landet (yrkande 1), dels ett tydligt barnperspektiv (yrkande 9), blivit tillgodosedda genom förslagen i propositionen. Likaledes konstaterar utskottet att förslagen i motion Kr343 (c) rörande kvalitet och demokrati i public service-verksamheten tillgodosetts (yrkande 4).

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen skall godkänna regeringens förslag om riktlinjer för programverksamheten i vad avser ett mångsidigt utbud av hög kvalitet och avslå motionerna Kr1 (m) yrkandena 1 i denna del och 7, Kr3 (c) yrkande 2, Kr8 (kd) yrkande 1, Kr282 (kd) yrkandena 1 och 9, Kr343 (c) yrkande 4, K400 (m) yrkande 9 i denna del och T713 (c) yrkande 14.

Mångfald i nyhetsutbudet och samhällsbevakningen (avsnitt 8.2)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör med avslag på ett motionsyrkande godkänna vad regeringen föreslår om riktlinjer för programverksamheten i vad avser mångfald i nyhetsutbud och samhällsbevakning.

Propositionen

Regeringen föreslår att nyhetsverksamheten inom programföretagen skall bedrivas så att en mångfald i nyhetsurval, analyser och kommentarer är tydlig. SVT:s nyhetsverksamhet skall bedrivas så att de olika självständiga nyhetsredaktionerna inom företaget oberoende av varandra kan fatta beslut med skilda perspektiv.

Programföretagens nyhetsförmedling och samhällsbevakning skall utgå från olika perspektiv så att händelser kan värderas utifrån olika geografiska, sociala eller andra utgångspunkter.

Som skäl för sina förslag anför regeringen bl.a. att nyhetsverksamheten inom public service-företagen är av central betydelse för ett allsidigt utbud av information och debatt i Sverige. En nyhetsverksamhet av hög klass med utrymme för analys, fördjupning och förklaringar av sammanhang har också mycket stor betydelse för allmänhetens bild av omvärlden.

Vidare framgår av propositionen att SVT:s styrelse hösten 1999 beslutade att förändra företagets nyhetsorganisation. Omorganisationen innebär bl.a. att en central s.k. nyhetsdesk inrättats som en gemensam samordnings- och bokningscentral för olika funktioner. Från nyhetsdesken hämtar de olika redaktionerna inom SVT de resurser som behövs för att utföra de olika nyhetsuppdrag redaktionerna har (prop. s. 37). Regeringen anser att det är av stor vikt att SVT:s nya organisation med en central nyhetsdesk inte leder till att de redaktionella bedömningarna centraliseras.

Regeringen föreslår att riktlinjerna för SVT då det gäller mångfald i nyhetsutbud och samhällsbevakning skall kvarstå. Nu gällande villkor bör dock ändras. Av sammanhanget framgår att regeringen härmed avser punkt 13 i de nuvarande anslagsvillkoren för SVT. Denna punkt i villkoren har följande innehåll: "SVT skall ha två självständiga nyhetsredaktioner. Även text-TV-verksamheten skall ha en separat nyhetsredaktion." (Jämför prop. 1994/95:100 bil. 12, bet. 1994/95:KrU26 s. 15–16, rskr. 1994/95:367.)

Regeringen anser att nyhetsverksamheten inom SVT skall bedrivas så att en mångfald i nyhetsurval, analyser och kommentarer inom företaget är tydlig. Arbetet skall bedrivas så att de olika självständiga redaktionerna inom företaget oberoende av varandra kan fatta beslut med skilda perspektiv. Förekomsten av flera nyhetsredaktioner inom SVT skall enligt regeringen innebära att förutsättningarna för variation garanteras beträffande såväl urvalet av nyheter som presentationen av dem och att redaktionerna kan komplettera varandra. Dessa riktlinjer bör naturligtvis i tillämpliga delar gälla också för SR:s nyhets- och samhällsutbud.

Motionen

I motion Kr701 (mp) yrkas att de två separata nyhetsprogrammen inom SVT inte skall sända samma innehåll. I dagens utbud förekommer samma inslag ibland i upp till en tredjedel av sändningsinnehållet. Motionärerna bakom motionen uttrycker oro då det gäller likriktningen av de två nyhetsprogrammen och påminner om att SVT enligt nu gällande regler skall ha två separata nyhetsredaktioner. Med ordet "separat" torde menas "fristående" eller "enskild". I dagens utbud förekommer ofta samma inslag i SVT:s båda nyhetsprogram, anser motionärerna (yrkande 37).

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets uppfattning är det av särskild betydelse att nyhetsverksamheten inom allmänhetens radio och TV håller hög klass och även i fortsättningen genom sin trovärdighet behåller publikens förtroende.

Den oro för likriktning av nyhetsprogrammen i SVT som kommer till uttryck i motion Kr701 (mp) torde ha sin grund i omorganisationen av SVT:s nyhetsverksamhet, vilken beskrivits i det föregående. Utskottet har inhämtat att SVT internt gjort mätningar av nyhetsprogrammen för att se om omorganisationen fört med sig likriktning av programmen. Sammanfattningsvis – menar SVT – kan man utifrån de gjorda mätningarna inte finna att det finns fog för påståendet att Aktuellt och Rapport skulle vara alltför lika. Vidare har det – uppger man – efter omorganisationen i oktober 2000 funnits en aktiv strävan att profilera sändningarna ytterligare.

Mot bakgrund av den diskussion som förts anser utskottet att det är viktigt att – som anmäls i propositionen – Granskningsnämnden för radio och TV skall få i uppdrag att under den kommande tillståndsperioden följa och utvärdera hur de gjorda förändringarna av nyhetsorganisationerna påverkar mångfalden i nyhetsutbudet.

Utskottet, som inte har något att erinra mot förslaget i propositionen, anser att riksdagen skall godkänna regeringens förslag om riktlinjer för programverksamheten i vad avser mångfald i nyhetsutbud och samhällsbevakning och avslå motion Kr701 (mp) yrkande 37.

Kulturansvar (avsnitt 8.3)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör med avslag på motionsyrkanden godkänna vad regeringen föreslår om riktlinjer för programverksamheten i vad avser kulturansvar. *Jämför reservation 3 (m).*

Vidare bör riksdagen avslå motionsyrkanden om

- gudstjänstprogram, *jämför reservation 4 (kd, c, fp),*
- det religiösa musikutbudet och
- uppföljning av språkvården.

Propositionen

Regeringen föreslår att public service-företagens kulturansvar skall vara ett prioriterat område i public service-uppdraget. Programföretagen skall vidga och fördjupa sitt kulturansvar i förhållande till verksamheten under innevarande tillståndsperiod. Nyskapande programinnehåll skall främjas liksom programföretagens egen skapande verksamhet.

Programföretagen skall öka samarbetet med kulturinstitutioner och fria kulturproducenter i hela landet i syfte att öka antalet utsändningar av föreställningar, konserter och andra kulturhändelser.

Programföretagen skall ha ett särskilt ansvar för det svenska språket och dess ställning i samhället. Språkvårdsfrågor skall beaktas i programverksamheten.

Programföretagen skall tillhandahålla ett mångsidigt utbud som speglar de olika kulturer som i dag finns i Sverige. Det utländska programutbudet skall

spegla olika kulturkretsar och, i större omfattning än i dag, innehålla program från olika delar av världen.

Motionerna

I två motioner framförs synpunkter då det gäller *riktlinjer för public service-uppdraget i vad avser företagens kulturansvar*.

Yrkandet i motion K400 (m) syftar till att SR och SVT skall bli en nyskapande kraft i det svenska kultursamhället. Public service-uppdraget skulle, menar motionärerna, kunna ge de ledande svenska kulturinstitutionerna en bredare verksamhetsbas. En vitaliserad TV-teater kan i samarbete med läns- och stadsteatrar erbjuda tittarna nya teaterupplevelser. Möjligheten att köpa kortfilm och andra produktioner från fristående kulturskapare bör tas till vara (yrkande 9 i denna del).

Motionärerna bakom motion Kr282 (kd) anser bl.a. att uppdraget att samarbeta med landets kulturinstitutioner måste fördjupas. Rent allmänt bör kulturutbudet utökas och behandlas mindre styvmoderligt då det gäller sändningstider (yrkande 2 i denna del).

I fyra yrkanden behandlas frågor om *gudstjänstprogram*.

I motion Kr8 (kd) hävdas att kulturbegreppet används alltför snävt. Gudstjänster är kulturhändelser i lika hög grad som konstutställningar och konserter. Enligt Kulturrådets omvärldsanalys 2000 har fler svenskar besökt en gudstjänst än ett idrottsevenemang under det senaste året. Detta intresse bör avspglas i programutbudet (yrkande 2). Ett yrkande av närbesläktad art framförs i motion Kr282 (kd) yrkande 2 i denna del, vari sägs att programföretagen har ett särskilt ansvar då det gäller program om livsåskådningsfrågor.

I två motioner, Kr3 (c) yrkande 1 och Kr11 (m) yrkas att SVT skall sända gudstjänster varje söndag.

I en motion, Kr283 (s), begärs att riksdagen skall ge regeringen till känna att public service-uppdraget skall fördjupas och förstärkas då det gäller det *religiösa musikutbudet* i SR och SVT.

I motion Kr288 (kd) erinras om att sändningstillstånden för SR, SVT och UR innehåller en bestämmelse om att respektive företag skall se till att språkvårdsfrågorna beaktas i programverksamheten. Motionärerna bakom motionen yrkar att ansvarig myndighet skall göra en *uppföljning av hur språkvården* beaktas i den verksamhet som public service-företagen bedriver (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att public service-företagen har en betydelsefull och stor roll som förmedlare av kultur till Sveriges befolkning. Företagens kulturansvar är därför som framhålls i propositionen en viktig del av programföretagens uppdrag. Utskottet har inte något att erinra mot att nu rådande principer för företagens kulturansvar skall gälla även under kommande tillståndsperiod, vilket innebär att företagen även under nästa tillståndsperiod skall fortsätta att vidga och fördjupa sitt kulturansvar.

De krav som ställs i motion K400 (m) på att SR och SVT skall bli nyskapande krafter i det svenska kultursamhället står enligt utskottets uppfattning i överensstämmelse med intentionerna och förslagen i propositionen, där det uttryckligen framhålls att nyskapande programinnehåll skall främjas liksom programföretagens egen skapande verksamhet (prop. s. 38). Även kravet i samma motion att programföretagen i större utsträckning skall köpa olika produktioner av fristående kulturskapare och samarbeta med andra teatrar är väl tillgodosett i propositionen.

Likaledes är förslaget i motion Kr282 (kd) att samarbetet med kulturinstitutionerna skall fördjupas tillgodosett genom ställningstagandena i propositionen. Av propositionen framgår att programföretagen skall vidga och fördjupa sitt kulturansvar i förhållande till verksamheten under innevarande tillståndperiod samt att de skall öka samarbetet med kulturinstitutioner och fria kulturproducenter i hela landet i syfte att öka antalet utsändningar av föreställningar, konserter och andra kulturhändelser.

Då det gäller förslaget i samma motion, Kr282 (kd), att kulturprogrammen skall sändas på ”bättre” sändningstider, kan utskottet konstatera att det inte är entydigt vad som egentligen skall betraktas som ”bättre” sändningstider. Det ligger nära till hands att tro att det för TV-sändningar skulle kunna vara tiden mellan kl. 18 och 23 då en stor del av befolkningen har möjlighet att ta del av TV-programmen. Andra faktorer i omvärlden liksom utbudet i konkurrerande kanaler får emellertid också vägas in när man bedömer vad som kan anses var god eller ”bättre” sändningstid för den enskilde. Utskottet nöjer sig i detta sammanhang med att erinra om att de tre programföretagen enligt nuvarande sändningstillstånd i görlig mån även skall tillgodose mindre gruppers intressen vid tidpunkter då en stor del av befolkningen har möjlighet att se programmen. (Jämför bet. 1995/96:KrU12 s. 16.)

Utskottet anser med hänvisning till det anförda att riksdagen skall godkänna regeringens förslag om riktlinjer för programverksamheten i vad avser kulturansvar och avslå motionerna K400 (m) yrkande 9 i denna del och Kr282 (kd) yrkande 2 i denna del.

När det gäller frågor som tas upp i motionerna om livsåskådningsprogram och *gudstjänstprogram* anser utskottet att det är angeläget att programföretagen även i fortsättningen ger hög prioritet åt denna typ av program. Utskottet har inhämtat att SR under nuvarande tillståndperiod – från år 1996 till år 2000 – har ökat antalet sändningstimmar inom genren religion, varmed avses andakter och gudstjänster inom olika religioner. Från SVT uppges att antalet TV-sända gudstjänster efter genomförd omorganisation av företaget är detsamma som före omorganisationen. SVT sänder gudstjänster varje söndag. Dock är det – på grund av resursprioriteringar – inte alltid fråga om direktsändningar. Utskottet utgår från att gudstjänst- och livsåskådningsprogrammen kommer att ges ett rimligt utrymme även fortsättningsvis i programutbudet. Utskottet är emellertid inte berett att föreslå någon riksdagens åtgärd med anledning av motionerna Kr3 (c) yrkande 1, Kr8 (kd) yrkande 2, Kr11 (m) och Kr282 (kd) yrkande 2 i denna del, som således avstyrks.

Utskottet har, då det gäller förslaget i motion Kr283 (s) om en ökning av *det religiösa musikutbudet*, inhämtat från såväl SR som SVT att denna musikgenre ökar redan under innevarande år i båda programföretagens utbud. Utskottet anser inte att det finns skäl för riksdagen att göra något uttalande i denna fråga. Motionen avstyrks.

Beträffande förslaget i motion Kr288 (kd) om *uppföljning av språkvården* i public service-företagen erinrar utskottet om att de tre programföretagen enligt sina sändningstillstånd skall beakta språkvårdsfrågor i programarbetet. Det ankommer på Granskningsnämnden för radio och TV att pröva om programföretagens tillståndsbestämmelser följs. Nämnden har möjlighet att på grundval av inkommen anmälning eller på eget initiativ göra en sådan prövning. Granskningsnämnden har också i uppgift att granska de tre företagens årliga public service-redovisningar. Utskottet anser inte att riksdagen skall vidta någon åtgärd med anledning av motionsyrkandet. Motion Kr288 (kd) yrkande 3 avstyrks.

Tillgänglighet för funktionshindrade (avsnitt 8.4)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör med avslag på motionsyrkanden godkänna vad regeringen föreslår om

- riktlinjer för programverksamheten i vad avser uppläst textremsa, *jämför reservationerna 5 (m) och 6 (kd)*,
- riktlinjer för programverksamheten i vad avser text-TV-textning,
- riktlinjer för programverksamheten i vad avser teckenspråksutbud, *jämför reservation 7 (fp)* och
- riktlinjer för programverksamheten i vad avser överenskommelse mellan SR, SVT och UR rörande tillgängligheten för funktionshindrade.

Slutligen bör riksdagen avslå motionerna om

- syntolkning,
- störande bakgrundsljud,
- nyhetsprogram på lätt svenska och
- SR:s nyheter på Internet.

Propositionen

Regeringen föreslår att programföretagen skall beakta funktionshindrades behov. Programföretagens insatser för att göra programmen tillgängliga för funktionshindrade skall öka. Ett mål skall vara att uppläst textremsa kan erbjudas under tillståndsperioden.

Som skäl för sina förslag anför regeringen bl.a. att public service-företagen i stort sett är ensamma om att särskilt anpassa programverksamheten och göra programmen tillgängliga för funktionshindrade. Förslagen innebär att perso-

ner med funktionshinder successivt skall ges ökade möjligheter att ta del av nyheter, information och underhållning via radio och TV. Program bör även produceras för speciella målgrupper. De lösningar som programföretagen väljer för att göra programverksamheten tillgänglig för personer med funktionshinder skall vara av tekniskt hög kvalitet.

Motionerna

En rad yrkanden rör *riktlinjer för programverksamheten i vad avser uppläst textremsa*.

Motionärerna bakom motion Kr1 (m) anser att det bör vara ett krav – inte ett mål, vilket föreslås i propositionen – att en textremsa skall erbjudas under den kommande tillståndsperioden (yrkande 1 i denna del). Förslag som syftar till att synskadade omgäende skall erbjudas tillgång till uppläst textremsa framförs i motionerna Kr6 (m) (yrkande 2) och Kr205 (m).

I motion Kr13 (c) yrkas att synskadade skall få tillgång till en uppläst textremsa senast år 2005 (yrkande 2). Ett liknande förslag – dock utan att någon särskild tidpunkt nämns – framförs i motion Kr343 (c) yrkande 5 i denna del.

Förslag som syftar till att textremsan till utländska program och utländska inslag i SVT:s nyhetssändningar skall läsas upp i en ljudkanal framförs i motionerna Kr282 (kd) yrkande 7 i denna del och Kr212 (m).

I motion So540 (kd) begärs att det nya sändningstillståndet för SVT skall innehålla villkor som innebär att möjligheterna för synskadade att ta del av SVT:s program skall öka då den digitala tekniken genomförs (yrkande 1 i denna del).

Slutligen föreslås i motion Kr340 (v) att en arbetsgrupp bestående av representanter för SVT, UR, Teracom och representanter för relevanta handikapporganisationer skall tillsättas så att de tekniska problemen i samband med införandet av en uppläst textremsa kan få en lösning redan under innevarande tillståndsperiod (yrkande 3).

En rad yrkanden behandlar frågor som rör *riktlinjer för programverksamheten i vad avser text-TV-textning*.

Förslagen i motionerna Kr8 (kd) yrkande 3 i denna del och Kr13 (c) yrkande 1 syftar till att minst 60 % av SVT:s *förstasändningar* av det svenskproducerade utbudet skall textas jämfört med dagens ca 30 %. I motion Kr13 (c) anges att en ökning till 60 % skall vara uppnådd år 2005. Förslaget i motion Kr2 (c) syftar till att fler program än i dag skall föras med textremsa under den kommande tillståndsperioden (yrkande 2).

Krav på en ”substantiell ökning” av text-TV-textningen framförs i motion Kr336 (m). Även motionärerna bakom Kr343 (c) yrkande 5 i denna del anser att textningen bör öka.

Slutligen föreslås i motion Kr340 (v) att minst 50 % av SVT:s programinnehåll skall vara textat. Andelen textade program och textade program på lätt svenska måste öka både i förstasändningar och i direktsändningar. Vidare bör alla nyhetsprogram textas, även de regionala (yrkande 1 i denna del).

Yrkanden som rör riktlinjerna för *programverksamheten i vad avser teckenspråksutbud* behandlas i fem motioner.

I motionerna Kr2 (c) yrkande 1, Kr6 (m) yrkande 1 och Kr7 (fp) yrkande 10 föreslås att SVT skall få ett tydligt uppdrag som innebär minst en fördubbling av det teckenspråkiga utbudet. Även i motionerna Kr9 (s) och So540 (kd) yrkande 1 i denna del föreslås att teckenspråksutbudet skall öka, dock utan att någon kvantitativ precisering nämns.

Två yrkanden behandlar frågor som rör *syntolkning*.

I motion Kr7 (fp) föreslås att försök skall göras med syntolkning, vilket innebär att det som sker i TV-rutan beskrivs i en särskild ljudkanal (yrkande 8).

I motion Kr340 (v) begärs att samhällsprogram i SVT skall syntolkas (yrkande 1 i denna del).

I fyra motionsyrkanden behandlas frågor som rör *störande bakgrundsljud*.

Motionärerna bakom motion Kr7 (fp) påtalar att det är svårt och ibland omöjligt för hörselskadade att uppfatta tal i radio och TV om det samtidigt förekommer bakgrundsljud. Ett riksdagens tillkännagivande begärs i detta hänseende (yrkande 9). Liknande förslag framförs i motionerna Kr282 (kd) yrkande 7 i denna del, So222 (c) yrkande 4 i denna del och So456 (fp) yrkande 8.

Förslaget i motion Kr340 (v) syftar till att särskilda *nyhetsprogram på lätt svenska* skall sändas i ökad utsträckning för dem som har svårt att tillgodogöra sig ordinarie utsändningar (yrkande 1 i denna del).

I motion So222 (c) föreslås att *SR:s nyheter skall göras tillgängliga på Internet* så att hörselskadade kan ta del av dem där (yrkande 4 i denna del).

Motionärerna bakom motion Kr282 (kd) har invändningar då det gäller riktlinjer för programverksamheten i vad avser *överenskommelse mellan programföretagen rörande tillgängligheten för funktionshindrade*. I motionen anförs att public service-företagen i dag har ett gemensamt ansvar när det gäller tillgängligheten för funktionshindrade. I kommande sändningstillstånd bör varje företag få ett eget ansvar på detta område, anser motionärerna (yrkande 8). Ett liknande förslag framförs i motion Kr8 (kd) yrkande 3 i denna del.

Utskottets ställningstagande

Programvillkoret att SR:s, SVT:s och UR:s programutbud skall göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättning är en mycket viktig del av public service-uppdraget, bl.a. av det skälet att flertalet kommersiella kanaler inte har en sådan uppgift. Utskottet ser därför med tillfredsställelse på propositionens förslag att personer med funktionshinder successivt skall ges ökade möjligheter att ta del av nyheter, information och underhållning via radio och TV.

Utskottet välkomnar propositionsförslaget rörande *riktlinjer för programverksamheten i vad avser uppläst textremsa*. Förslaget innebär att det skall

vara ett mål att synskadade under den kommande tillståndspanoden skall kunna erbjudas en uppläst textremsa.

Frågan om hur en uppläst textremsa skall kunna förverkligas har diskuterats under en längre tid. Arbetet med att hitta en teknisk lösning har pågått inom olika företag. SVT har i en promemoria hösten 2000 redovisat för public service-beredningen vilka utgångspunkter som bör gälla för omvandling till ljud av undertexter (eller textremsor) i TV för synskadade och andra funktionshindrade. Lösningen bör enligt SVT vara så enkel som möjligt och inte involvera eller förutsätta medverkan från fler parter än nödvändigt. Vidare bör den vara *generell*, dvs. den bör om möjligt göra innehållet i alla TV-kanalers textremsor tillgängligt. Kostnaderna bör, menar SVT, hållas på ett minimum.

SVT redovisar att arbetet sedan några år inriktats på en metod som utvecklas av ett teknikutvecklingsbolag inom den av Synskadades Riksförbund (SRF) ägda koncernen Iris. Metoden innebär att textremsan i TV-bilden läses av med jämna mellanrum, varje sekund eller oftare, och att texten omvandlas till digitalinformation som genererar syntetiskt tal i en s.k. prator hos den enskilde. Synskadade tycks ha lättare än andra grupper att acceptera syntetiskt tal. För övrigt sägs att kvaliteten på det syntetiska talet i hög grad har förbättrats på senare år.

Kostnaderna för den färdigutvecklade utrustningen kan inte preciseras i dag. Förhoppningen är dock att utrustningen skall klassas som tekniskt hjälpmedel och kunna förskrivas som sådant. SVT anser inte att den utrustning och den metod som här skissats skulle medföra några upphovsrättsliga kostnader.

SVT uppger att även andra alternativ för uppläsning av textremsan – åtminstone teoretiskt – är tänkbara. Uppläsningen av textremsan skulle t.ex. kunna ske med mänskligt tal till en årlig driftskostnad om ca 8–10 miljoner kronor.

Av SVT:s promemoria framgår att även andra tekniker än här beskrivna s.k. generella kan komma i fråga. En s.k. *unik* lösning är också tänkbar. Lösningen blir då unik för den programkälla som väljer att implementera systemet. Slutligen kan nämnas att distribution av uppläsning av textremsa med mänsklig röst via telefonledning har prövats i vissa delar av landet.

Utskottet inser att det är en komplex uppgift att göra textremsan tillgänglig i uppläst version. Det är emellertid både lämpligt och naturligt att SVT såsom ledande TV-programföretag i Sverige i allmänhetens tjänst ges ett principiellt ansvar för att finna en realistisk och tillfredsställande lösning på uppgiften inom ramen för den angivna tidsgränsen. För att uppnå det i propositionen angivna målet torde dock företaget – oavsett vilken lösning som slutligen kommer att väljas – även i fortsättningen behöva samarbeta med utanförstående teknikutvecklingsföretag. Självfallet bör SVT även samarbeta med företrädare för olika grupper av funktionshindrade, något som framförts både i propositionen och motionsvägen.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att riksdagen skall godkänna regeringens förslag om riktlinjer för programverksamheten i vad avser uppläst textremsa och avslå motionerna Kr1 (m) yrkande 1 i denna del, Kr6 (m) yrkande 2, Kr13 (c) yrkande 2, Kr205 (m), Kr212 (m), Kr282 (kd) yrkande 7 i denna del, Kr340 (v) yrkande 3, Kr343 (c) yrkande 5 i denna del och So540 (kd) yrkande 1 i denna del.

Med anledning av de i propositionen och motionsvägen framförda förslagen till *riktlinjer för programverksamheten i vad avser text-TV-textning* erinrar utskottet om att det av SVT:s public service-uppföljning för år 2000 kan utläsas att text-TV-textningen i riksutbudet ökat från 2 154 timmar år 1996 till 2 742 timmar år 2000, dvs. en ökning med 588 timmar eller 27 % (s. 53 och tabell 5.9). Av redovisningen framgår även att 1 649 timmar översättningstextades samma år. Sammantaget innebär det att 4 391 timmar eller 50 % av det totala riksutbudet textades (tabellerna 5.1.1 a och 5.12.3).

Samtidigt som det är glädjande att kunna konstatera att ökningen av text-TV-textningen varit förhållandevis kraftig hittills under innevarande tillståndsperiod är det angeläget att understryka vikten av att textningen fortsätter att öka även under nästa tillståndsperiod. Utskottet delar således den uppfattning som framförs i propositionen och nu aktuella motioner som syftar till att andelen textade program av det totala rikssända utbudet med svenskt ursprung skall öka påtagligt. Utskottet utgår från att andelen textade förstagångssända program med svenskt ursprung ökar till minst hälften under den kommande tillståndsperioden.

Vidare anser utskottet liksom regeringen att SVT bör pröva att texta regionala nyhetssändningar (prop. s. 42). Med tanke på de ökade kostnader som ett sådant försök medför vill utskottet framhålla att regeringen i propositionen föreslår att ett engångsbelopp om 10 miljoner kronor skall tillföras SVT för år 2002 för insatser för ökad tillgänglighet för funktionshindrade. Förslaget om denna tillfälliga resursförstärkning behandlas i ett senare avsnitt i detta betänkande.

Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att riksdagen skall godkänna regeringens förslag om riktlinjer för programverksamheten i vad avser text-TV-textning. Därmed avstyrks motionerna Kr2 (c) yrkande 2, Kr8 (kd) yrkande 3 i denna del, Kr13 (c) yrkande 1, Kr336 (m), Kr340 (v) yrkande 1 i denna del och Kr343 (c) yrkande 5 i denna del.

Med anledning av motionsförslag som syftar till en fördubbling av programutbudet på teckenspråk erinrar utskottet om att SVT i sin public service-uppföljning för år 2000 har angivit att antalet timmar med teckenspråksprogram ökat från år 1996 med 20 timmar till totalt 74 timmar år 2000. Programutbudet för döva har därmed ökat med 27 % hittills under innevarande tillståndsperiod. Utskottet, som förutsätter att programutbudet på teckenspråk även under den kommande tillståndsperioden kommer att öka i betydande grad, är emellertid inte berett att föreslå någon precisering av hur stor ökningen skall vara. Därmed tillstyrker utskottet regeringens förslag till *riktlinjer för programverksamheten i vad avser teckenspråksutbud* och avstyrker motion-

erna Kr2 (c) yrkande 1, Kr6 (m) yrkande 1, Kr7 (fp) yrkande 10, Kr9 (s) och So540 (kd) yrkande 1 i denna del.

Utskottet konstaterar – i fråga om förslag som gäller *syntolkning* av SVT:s program – att det med den hittills dominerande analoga sändningstekniken visserligen är tekniskt möjligt att införa syntolkning men att det skulle innebära att sådant frekvensutrymme som för närvarande används för stereoljud skulle behöva tas i anspråk. Den digitala sändningstekniken torde komma att ge bättre förutsättningar i detta hänseende. Det bör tilläggas att syntolkning därutöver innebär kostnader för särskild personal som måste avdelas för att kommentera skeendet i bildrutan. Utskottet anser att motionsyrkandena inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Således avstyrks motionerna Kr7 (fp) yrkande 8 och Kr340 (v) yrkande 1 i denna del.

Synpunkter på *störande bakgrundsljud* har framförts både motionsvägen och vid en uppvaktning inför utskottet. Det har därvid bl.a. framhållits att antalet personer med hörselnedsättning av olika slag är förhållandevis stort.

SR har uttalat att företaget strävar efter ett vårdat, tydligt och begripligt språk och en teknisk kvalitet för bästa möjliga hörbarhet. Blandning av tal eller musik med bakgrundsljud undviks när den konstnärliga kvaliteten eller kraven på autenticitet inte kräver det (se SOU 2000:55 s. 148).

SVT uppger att kunskap om hörselhandikappades problem och behov avseende ljudkvalitet är en naturlig del i programföretagets egen utbildning. Inom SVT bevakas ljudkvaliteten löpande under inspelning och bearbetning (uppgiften har hämtats från en överenskommelse mellan SR, SVT och UR om programverksamhet för funktionshindrade från 1997).

UR uppger bl.a. att det är en generell strävan från företaget att med hjälp av olika tekniska lösningar göra det ordinarie programutbudet tillgängligt för olika handikappgrupper (uppgiften har hämtats från UR:s public service-redovisning för år 2000).

Enligt utskottets uppfattning är det självklart att en radio och TV i allmänhetens tjänst i sin produktion beaktar de svårigheter som personer med hörselnedsättning kan ha när det gäller att uppfatta talade inslag i program i radio och TV som spelas in i lokaler med dålig akustik, program som innehåller störande bakgrundsljud och program som kompletteras med bakgrundsmusik. Utskottet förutsätter att programföretagen intensifierar sina ansträngningar för att åstadkomma en jämn och hög ljudkvalitet och – i så stor utsträckning som möjligt – undvika störande bakgrundsljud av olika slag för att därmed kunna leva upp till kravet i nästa sändningstillstånd på att öka tillgängligheten till programmen. Vederbörlig hänsyn till dessa publikgrupper måste vägas mot de programansvarigas krav på autenticitet och absolut konstnärlig frihet.

Någon särskild åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionsyrkandena synes inte vara nödvändig. Motionerna Kr7 (fp) yrkande 9, Kr282 (kd) yrkande 7 i denna del, So222 (c) yrkande 4 i denna del och So456 (fp) yrkande 8 avstyrks därmed.

Utskottet är inte heller berett att tillstyrka förslag som syftar till att särskilda krav skall ställas på programföretagen att sända *nyheter på lätt svenska*. Ut-

skottet erinrar i sammanhanget om att SR i P 4 sänder ett nyhetsprogram som riktar sig till lyssnare som har svårt att tillgodogöra sig det ordinarie nyhets- och aktualitetsutbudet. Det bör ankomma på programföretagen att själva avgöra om de vill starta nyhetssändningar av det slag som föreslås i motionen. Utskottet avstyrker därmed motion Kr340 (v) yrkande 1 i denna del.

Förslaget i motion So222 (c) att *SR:s nyheter skall göras tillgängliga på Internet* synes vara tillgodosett. På SR:s hemsida kan man i dag läsa de senaste nyheterna från Ekot i sammanfattande text. SR avser att emellanåt också publicera de dokument som nyhetsinslagen bygger på, liksom intervjuer och annat bakgrundsmaterial. Från SR uppges vidare att nyheter på Internet – såväl i talad form som i text – är en prioriterad uppgift inom företaget. I sammanhanget erinrar utskottet om att regeringen i den nu aktuella propositionen föreslår att särskilda medel för verksamhet med nya medier, t.ex. Internet, bör anvisas. Förslag om medelsanvisning behandlas i ett senare avsnitt i detta betänkande.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motion So222 (c) yrkande 4 i denna del.

Utskottet anser i likhet med regeringen att programföretagen även i fortsättningen genom en *överenskommelse* sinsemellan bör kunna lösa samarbetet i frågor om *tillgängligheten för funktionshindrade*. Således bör programföretagen även under nästa tillståndperiod ha möjlighet att fördela ansvaret mellan sig i detta hänseende. Det anförda innebär att utskottet inte delar uppfattningen i motionerna Kr8 (kd) och Kr282 (kd) att de tre programföretagen skall ha var sitt totalansvar för funktionshindrades möjlighet att ta del av programutbudet i radio och TV.

Granskningsnämnden för radio och TV har pekat på att programföretagen inte har lämnat någon redovisning för företagens samlade insatser (se bet. SOU 2000:55 s. 156). En sådan särskild redovisning skall enligt propositionen lämnas årligen även under nästa tillståndperiod. Regeringen anser att programföretagen särskilt bör redovisa hur ny teknik har bidragit till eller kommer att bidra till ökad tillgänglighet (prop. s. 43). Utskottet har inte något att erinra mot vad som anförts i propositionen.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen skall godkänna regeringens förslag om riktlinjer för programverksamheten i vad avser överenskommelse mellan SR, SVT och UR om tillgängligheten för funktionshindrade och avslå motionerna Kr8 (kd) yrkande 3 i denna del och Kr282 (kd) yrkande 8.

Programverksamhet för döva inom Sveriges Television (avsnitt 8.5)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör godkänna vad regeringen föreslår om riktlinjer för programverksamheten för döva (tidigare Dövas TV).

Propositionen

Regeringen föreslår att villkoren för SVT:s programverksamhet för döva (tidigare Dövas TV) skall fortsätta att gälla.

Detta innebär att programverksamheten även i fortsättningen främst skall inriktas på att sända nyheter, information och kultur på teckenspråk samt att barn och ungdomar bör prioriteras. Vidare skall i den fortsatta verksamheten produktionsanläggningarna i Leksand användas i minst samma utsträckning som tidigare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens förslag, som således bör godkännas av riksdagen.

Programverksamhet för språkliga och etniska minoriteter (avsnitt 8.6)**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör godkänna vad regeringen föreslår om riktlinjer för programverksamheten i vad avser språkliga och etniska minoriteter.

Riksdagen bör vidare avslå motionsyrkanden om

- produktionsstöd till invandrarföreningar, *jämför reservation 8 (m)*, och
- texttremor på alla stora invandrarspråk.

Propositionen

I propositionen föreslås att programföretagen skall beakta språkliga och etniska minoriteters intressen. Programföretagens insatser på detta område skall öka. Fyra av de nationella minoriteternas språk, nämligen samiska, finska, meänkieli och romani chib, skall inta en särställning.

Vidare framhålls i propositionen att de jiddischtalande visserligen är få i Sverige men att det i dag finns ett ökat intresse för jiddisch och att det bör avspeglas i programutbudet.

Regeringen anför i propositionen att det är särskilt angeläget att SR kan säkerställa en ökad tillgänglighet för den finska språkgruppen. Vidare bör programföretagen ta hänsyn till att olika språkgruppers behov kan förändras med tiden. Valet av språk i sändningarna bör vara något som, liksom hittills, företagen själva får avgöra.

Av propositionen framgår vidare att public service-företagen sedan tidigare redan har ett särskilt ansvar för att kunna sända vid katastrofer eller andra svåra påfrestningar på samhället. Erfarenheten har visat att det är viktigt att olika språkgrupper kan nås av information vid sådana händelser. Programföretagen bör ta hänsyn till detta när man planerar för beredskapen inför sådana situationer.

De tre programföretagen bör, liksom hittills, kunna lösa samarbetet i fråga om programverksamhet för språkliga och etniska minoriteter genom överenskommelser mellan sig.

Motionerna

I två motioner, nämligen Kr1 (m) yrkande 1 i denna del och K400 (m) yrkande 11 framförs förslag om att inom ramen för det statliga public service-uppdraget inrätta ett *produktionsstöd till invandrarföreningar*, som vill producera radiosändningar över Internet. I den senare motionen föreslås dessutom att 20 miljoner kronor skall anvisas från rundradiokontot i syfte att inleda en försöksverksamhet med s.k. nätradio.

Motionärerna bakom motion Kr341 (v) föreslår att riksdagen i ett tillkännagivande för regeringen skall uttala sig om textremsor på minoritetsspråk (yrkande 4). Av motionstexten framgår att syftet med yrkandet är att SVT skall åläggas ett krav i nästa sändningstillstånd att förse alla svenska program med *textremsor med text på minoritetsspråk*.

Utskottets ställningstagande

Public service-företagen har ett stort ansvar när det gäller programutbudet på invandrar- och minoritetsspråk och program för språkliga och etniska minoriteter. Utskottet har inte något att erinra mot de förslag som lämnas i propositionen i nu aktuellt hänseende. Det anförda innebär att riksdagen bör godkänna regeringens förslag till riktlinjer i vad avser programverksamhet för språkliga och etniska minoriteter.

Utskottet vill tillägga att försvarsutskottet nyligen har uttalat att det är angeläget att medborgare med utländsk bakgrund får information vid katastrofer (bet. 2000/01:FöU8 s. 9). Försvarsutskottet har förutsatt att programföretagen tar hänsyn till detta när man planerar för beredskapen inför sådana situationer. Kulturutskottet har inte någon annan uppfattning i denna fråga än försvarsutskottet.

Då det gäller motionsförslaget att inrätta ett särskilt *produktionsstöd till invandrarföreningar* för radiosändningar på Internet erinrar utskottet om de möjligheter som finns för alla medborgare att starta Internetradio och att det i dag redan finns tusentals radiostationer på Internet. Vidare erinrar utskottet om den möjlighet som finns för föreningar att starta närradiokanaler. Utskottet kan inte finna att det är motiverat att särskilda medel från rundradiokontot skall avsättas för att invandrarföreningar skall starta nätradio. Motionerna Kr1 (m) yrkande 1 i denna del och K400 (m) yrkande 11 avstyrks.

Förslaget att sända *textremsor med text på minoritetsspråk* är enligt vad utskottet inhämtat teoretiskt sett möjligt att genomföra då det gäller språk som skrivs med latinskt alfabet utan diakritiska tecken. De s.k. accesstiderna skulle emellertid komma att förlängas vilket innebär en försämring för text-TV-användarna. Ett genomförande av motionsförslaget skulle också medföra kostnader för översättning m.m. Utskottet är inte berett att föreslå att riksdagen

gen skall göra något uttalande med anledning av förslaget. Motion Kr341 (v) yrkande 4 avstyrks.

Speglings av hela landet (avsnitt 8.7) Decentraliserad organisation (avsnitt 8.7.1)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör med avslag på motionsyrkanden godkänna vad regeringen föreslår om riktlinjer i vad avser decentraliserad organisation för SR och SVT. *Jämför reservation 9 (m, fp).*

Propositionen

I propositionen föreslås att programföretagen skall ha en decentraliserad organisation som skapar goda förutsättningar för mångfald och självständigt beslutsfattande även på regional och lokal nivå. Den regionala och lokala organisationen skall utformas och ges tillräckliga resurser så att förhållanden i hela landet kan speglas och representeras i programutbudet och att människor från hela landet i stor utsträckning kan delta i programverksamheten. Den andel av allmänproduktionen i SR:s och SVT:s sändningar som produceras utanför Stockholm skall också under kommande tillståndperiod uppgå till minst 55 %. Den andel av resurserna för allmänproduktion som förbrukas av enheterna utanför Stockholm skall behållas på minst nuvarande nivå.

Programföretagens redovisning av verksamheten i den lokala och regionala organisationen och av fördelningen av produktionsresurser skall förtydligas. Av propositionen framgår att det innebär att programföretagen i fortsättningen bör redovisa såväl hur resurser och personal som andel av allmänproduktionen fördelas mellan Stockholm och övriga delar av landet. En sådan redovisning bör också innefatta uppgifter som beskriver fördelningen av produktionsresurser generellt inom företagen.

Företagen bör också lämna en mer klagörande redovisning av vad som kännetecknar den programproduktion som sker ute i landet, exempelvis på vilka sätt lokal och regional produktion och medverkande i denna faktiskt bidrar till att spegla förhållanden i hela landet (prop. s. 49).

Motionerna

Olika synpunkter på riktlinjerna för programföretagens decentraliserade organisation har framförts motionsvägen.

I motion Kr1 (m) anser motionärerna att kravet att programföretagen skall spegla hela landet är tillräckligt. Något villkor därutöver, som innebär att minst 55 % av allmänproduktionen skall göras utanför Stockholm, bör inte ställas (yrkande 1 i denna del). Liknande förslag framförs i motion Kr7 (fp), vari sägs att det inte finns någon anledning att binda upp SR och SVT vid någon procentsiffra. Riktlinjerna bör i detta hänseende vara mer allmänt for-

mulerade, samtidigt som noggranna utvärderingar bör göras av hur sådana riktlinjer efterlevs (yrkande 7).

Förslaget i motion Kr282 (kd) yrkande 4 syftar till att andelen lokalt och regionalt producerade program även i fortsättningen skall vara hög. Kvotering i procent kan vara en trubbig metod, men en tydlig markering behövs i detta hänseende, anser motionärerna.

I motion Kr13 (c) föreslås att riktlinjerna då det gäller decentraliserad organisation bör kompletteras med ett krav att människor från hela landet skall ges möjlighet att delta i rikssändningar och inte endast i lokala och regionala sändningar (yrkande 5).

Motionärerna bakom motion Kr343 (c) anser att public service-företagens möjligheter att sända mer lokalt material skall förbättras (yrkande 6).

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets uppfattning är det viktigt att de båda programföretagen SR och SVT har en decentraliserad organisation så att de på olika sätt kan spegla hela landet.

Utskottet konstaterar att både SR, som har redaktionell bemanning på ett sextiotal orter, och SVT, vars verksamhet är uppdelad på fyra regioner med elva produktionsorter och 15 lokalredaktioner, lever upp till kravet på decentraliserad organisation. Därmed bör förutsättningarna vara goda för mångfald och självständigt beslutsfattande även på regional och lokal nivå, i enlighet med regeringens förslag. Utskottet konstaterar också att de båda programföretagen redan nu lever upp till kravet i propositionen att minst 55 % av allmänproduktionen skall göras utanför Stockholm. Utskottet tillstyrker att detta krav kvarstår under nästa tillståndperiod. Likaledes tillstyrker utskottet förslaget i propositionen att den andel av resurserna för allmänproduktion som förbrukas av enheterna utanför Stockholm skall behållas på minst nuvarande nivå.

Vidare vill utskottet – med hänvisning till det förslag som framförs i motion Kr13 (c) – för tydlighets skull understryka att människor i hela landet bör kunna delta i både det rikssända, det regionala och det lokala programutbudet. Utskottet anser också att det – med anledning av förslaget i motion Kr343 (c) – är angeläget att framhålla att resursfördelningen inom programföretagen görs på så sätt att de regionala och lokala redaktionerna även i fortsättningen har ett tillräckligt stort ekonomiskt utrymme för att sända lokalt och regionalt material. Slutligen konstaterar utskottet att riktlinjer rörande programföretagens organisation torde komma att knytas till deras anslagsvillkor. Utskottet konstaterar därför – med anledning av vad som uttalas i motion Kr7 (fp) – att det ankommer på regeringen att följa upp och utvärdera i vad mån programföretagen lever upp till givna riktlinjer.

Sammantaget anser utskottet att riksdagen bör godkänna regeringens förslag till riktlinjer för programföretagen i vad avser decentraliserad organisation. Därmed avstyrker utskottet motionerna Kr1 (m) yrkande 1 i denna del,

Kr7 (fp) yrkande 7, Kr13 (c) yrkande 5, Kr282 (kd) yrkande 4 och Kr343 (c) yrkande 6.

Frågor som rör UR:s organisation behandlas i avsnittet Särskilda riktlinjer för Sveriges Utbildningsradio (avsnitt 9).

Utomståendes medverkan och utläggningar av produktion m.m. (avsnitt 8.7.2)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör med avslag på motionsyrkanden godkänna vad regeringen föreslår om riktlinjer i vad avser utomståendes medverkan och utläggningar av produktion m.m. *Jämför reservationerna 10 (m) och 11 (kd, c, fp).*

Propositionen

För att public service-verksamhetens särart inte skall riskeras skall enligt regeringens förslag ytterligare utläggningar av produktioner inte prioriteras av SVT. Ett riktmärke skall vara att omfattningen kan uppgå till ungefär nuvarande nivå men att den inte får öka.

SR skall under kommande tillståndsperiod sträva efter en högre grad av utläggningar, samarbetsprojekt och inköp av program.

Omfattningen av utomståendes medverkan och frilansmedverkan av olika slag i den egna produktionen skall fortsatt hållas på en hög och jämn nivå inom SVT och UR. SR skall öka omfattningen av utomståendes medverkan jämfört med utfallet hittills under nuvarande tillståndsperiod.

Programföretagens redovisning av dessa frågor skall förtydligas.

Motionerna

Regeringens förslag att SVT inte skall få öka sina utläggningar av produktioner avvisas av motionärerna bakom motion Kr1 (m). Den föreslagna begränsningen skadar företagets möjlighet till programproduktion på – för företaget – bästa sätt. Även tilltron till företagets oberoende skadas, anser motionärerna (yrkande 1 i denna del).

I motion K400 (m) yrkas att programproduktion till betydande del skall ske i fristående företag i och utanför Stockholm (yrkande 9 i denna del).

Regeringens styrning av utomståendes medverkan är alltför detaljerad anser motionärerna bakom motion Kr8 (kd), som föreslår att företagsledningarna i programföretagen får frihet och förtroende att själva fatta beslut i detta slags frågor (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

Utskottet erinrar om att en av utgångspunkterna i public service-uppdraget är att det skall finnas många produktionskällor och att det skall vara en hög och jämn nivå på omfattningen av utomståendes medverkan. Dessa utgångspunk-

ter bör gälla även i fortsättningen. Som framgår av propositionen finns det uppenbarligen en risk för att ett av programföretagen, nämligen SVT, kan få svårare att hävda sin särart som public service-företag genom ytterligare ökning av utläggningar. Utskottet tillstyrker därför att SVT – i motsats till SR – inte bör prioritera ytterligare utläggningar totalt sett under nästa tillståndsperiod.

Sammantaget anser utskottet att regeringens förslag då det gäller utläggningar av produktion och utomståendes medverkan är väl avvägda och tydliga utan att vara alltför detaljerade.

Det anförda innebär att riksdagen bör godkänna regeringens förslag till riktlinjer för programföretagen i vad avser utomståendes medverkan och utläggningar av produktion m.m. samt avslå motionerna Kr1 (m) yrkande 1 i denna del, K400 (m) yrkande 9 i denna del och Kr8 (kd) yrkande 5.

Radio Sweden (avsnitt 8.8)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör godkänna regeringens förslag om Radio Sweden.

Propositionen

I propositionen föreslås att SR:s uppdrag att sända program till utlandet skall vara oförändrat.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen skall godkänna regeringens förslag.

Särskilda riktlinjer för Sveriges Utbildningsradio (avsnitt 9)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör med avslag på motionsyrkanden godkänna regeringens förslag om UR:s verksamhet. *Jämför reservation 12 (m, fp).*

Riksdagen bör även avslå ett motionsyrkande om privatisering av UR. *Jämför reservation 13 (m).*

Propositionen

Regeringen föreslår att UR i större utsträckning än i dag skall koncentrera sina insatser på utbildningsprogram. Samverkan mellan UR och SVT respektive SR skall stärkas.

Av propositionen framgår att UR:s uppdrag bör förtydligas på vissa punkter. Bland annat sägs att samarbetet mellan UR och SVT respektive SR bör stärkas när det gäller folkbildningsuppdraget, som avser alla tre företagen, och arkivfrågor.

Verksamhetens inriktning skall liksom i dag vara utbildningsprogram inom de fyra utbildningsområdena förskola, ungdomsskola, högskola och vuxenutbildning. Inom samtliga utbildningsområden bör särskilt stöd och särskild stimulans ges till grupper med olika funktionshinder och till språkliga och etniska minoriteter.

För att stärka det samlade folkbildningsansvaret i radio och TV i allmänhetens tjänst bör programföretagen under kommande tillståndsperiod genom överenskommelser lösa samarbetet kring program som inte primärt är avsedda att användas i utbildningssammanhang. Programföretagen bör gemensamt utarbeta en plan för ett fördjupat samarbete kring dessa frågor. Resultatet av det arbetet bör presenteras för regeringen vid halvårsskiftet under år 2002.

Motionerna

Motionärerna bakom Kr13 (c) anser att UR:s program så långt som det är möjligt skall produceras i distrikt och regioner utanför Stockholm. Målsättningen att minst 55 % av sändningarna skall vara regionalt producerade bör även gälla för UR (yrkande 3).

Även motionärerna bakom motion Kr4 (s) anser att UR bör ha en decentraliserad organisation. Vidare bör en viss andel av företagets produktion, nämligen 20 %, göras utanför Stockholm.

I motion Kr7 (fp) föreslås att UR:s förlagsverksamhet skall läggas ned och att produktionen av läromedel skall läggas ut på andra förlag efter upphandling (yrkande 11).

I motion Kr1 (m) föreslås att UR skall *privatiseras* under tillståndsperioden. Ställningen som public service-företag ger företaget en osund konkurrensfördel, anser motionärerna (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser i likhet med regeringen att det är angeläget att UR:s uppdrag förtydligas och att det i högre grad än tidigare koncentreras på produktion av utbildningsprogram. De tre företagens programverksamhet skall som helhet präglas av folkbildningsambitioner. Utskottet ställer sig bakom vad som förordas i propositionen om att företagen genom överenskommelser bör lösa samarbetet härvidlag.

Utskottet anser vidare att det är angeläget att understryka att särskild stimulans ges till funktionshindrade och till etniska och språkliga minoriteter. UR har i sin public service-redovisning för år 2000 redovisat olika exempel på program, vars syfte bl.a. varit att stimulera språkutvecklingen hos barn och ungdomar med utländska rötter. Det har rört sig om radioteater, reportage, magasinsprogram m.m. För vuxna av utländsk härkomst har t.ex. TV-serien Mix om Sverige sänts.

Enligt utskottets uppfattning är det värdefullt om UR i sitt programutbud även i fortsättningen ägnar uppmärksamhet åt de behov som funktionshindrade och språkliga minoriteter kan ha när det gäller folkbildande program och

utbildningsprogram. I sammanhanget kan samverkan med studieförbund, minoritetsorganisationer och handikapporganisationer vara av särskilt värde.

Med anledning av förslagen i motionerna Kr4 (s) och Kr13 (c) som rör UR:s regionala organisation och produktion erinrar utskottet om att UR under år 2000 har genomfört en omorganisation som bl.a. innebär att programverksamheten koncentrerats till en programavdelning som är indelad i tre redaktioner, en för barn, en för ungdomar och en för vuxna. UR har även startat ett pilotprojekt, det s.k. mediebiblioteket, som utgör en fjärde redaktion (prop. s. 55). Omorganisationen har – enligt uppgift från UR – inte något samband med den regionala verksamheten. De regionalt placerade medarbetarna som tidigare gjorde skolprogram ingår numera organisatoriskt i antingen barnredaktionen eller ungdomsredaktionen och producerar program för rikssändning. En viss minskning av antalet regionala medarbetare har dock skett genom generella avtalspensioneringar som gällt hela företaget.

Utskottet vill understryka att det är angeläget att företaget även i fortsättningen är uppbyggt och organiserat på så sätt att det kan leva upp till de olika villkoren i sändningstillståndet, t.ex. kravet på mångsidighet och kravet att tillgodose olika utbildningsbehov och intressen hos landets befolkning. I sammanhanget erinrar utskottet om de nya möjligheter som UR:s satsning på Internetverksamhet kan innebära och som inte torde ställa några uttalade krav på produktionsorternas lokalisering och företagens organisation. UR bör enligt utskottets uppfattning även i fortsättningen själv få bestämma om den regionala indelningen av organisationen (jfr UR:s anslagsvillkor för år 2001, punkt 10). Riksdagen bör således inte göra något uttalande i den frågan. Riksdagen bör inte heller göra något uttalande om hur stor andel av UR:s produktion som skall göras utanför Stockholm. Det anförda innebär att utskottet inte kan tillstyrka motionerna Kr4 (s) och Kr13 (c) yrkande 3.

Med anledning av förslaget i motion Kr7 (fp) yrkande 11 att UR:s förlagsverksamhet skall upphöra erinrar utskottet om att företaget avser att förändra sin förlagsverksamhet genom att öka samarbetet med andra förlag (UR:s public service-redovisning för år 2000 s. 53). Utskottet är inte berett att föreslå någon ytterligare ändring av UR:s förlagsverksamhet.

Utskottet föreslår att riksdagen skall godkänna vad regeringen föreslagit om UR:s verksamhet och avslå här behandlade motioner.

Utskottet kan inte tillstyrka förslaget i motion Kr1 (m) yrkande 3 att *UR* skall *privatiseras* under tillståndsperioden.

Uppföljning och granskning av programverksamheten (avsnitt 10)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör godkänna regeringens förslag om uppföljning och granskning av programverksamheten.

Propositionen

Regeringen föreslår att programföretagen årligen skall följa upp och rapportera hur public service-uppdraget uppfyllts. De s.k. public service-redovisningarna skall lämnas till regeringen och Granskningsnämnden för radio och TV.

Regeringen anser att ett viktigt syfte med public service-redovisningarna inte hittills har uppnåtts i tillräcklig utsträckning, nämligen att dessa skall utgöra ett lättillgängligt underlag för en mer levande offentlig debatt om public service-företagens programverksamhet och om hur TV-avgiftsmedlen används.

Programföretagen bör enligt propositionen stimulera en offentlig diskussion på grundval av public service-redovisningarna. Oberoende bedömare bör regelbundet ges möjlighet att analysera och granska verksamheten med utgångspunkt i redovisningarna. Programföretagen kan också skapa förutsättningar för olika programforum där publiken ges möjlighet att lämna synpunkter på programverksamheten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen skall godkänna vad regeringen föreslagit om uppföljning och granskning av programverksamheten.

Distribution av radio och TV (avsnitt 11)

Television (avsnitt 11.2)**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör med avslag på ett motionsyrkande godkänna regeringens förslag om distribution av TV. *Jämför reservation 14 (m).*

Riksdagen bör vidare avslå motionsyrkanden om

- satellitdistribution av SVT:s program, *jämför reservation 15 (m)*,
- kabelnätinnehavarnas vidarebefordran av SVT:s program, *jämför reservation 16 (fp)*,
- nordiskt TV-samarbete, *jämför reservationerna 17 (m, c, fp) och 18 (kd)*, och
- tillgången till SVT:s regionala sändningar.

Propositionen

Regeringen föreslår att SVT och UR skall sända television till hela landet, vilket innebär att minst 99,8 procent av den fast bosatta befolkningen skall kunna ta emot sändningarna via det analoga marknätet. SVT och UR skall sända med både analog och digital teknik i marknätet. SVT:s och UR:s sänd-

ningar skall vara tillgängliga för allmänheten utan villkor om särskild betalning utöver erlagd TV-avgift. Om SVT och UR vill starta nya programkanaler skall regeringens medgivande inhämtas.

TV kommer under de kommande åren i ökande omfattning att distribueras digitalt. Hushållens möjlighet att ta emot digital TV kommer att öka när alltfler skaffar sig den nödvändiga mottagningsutrustningen. Regeringen anser dock att teknikutvecklingen inte får leda till att tillgängligheten till SVT:s sändningar försämrats. Snarare bör tillgängligheten kunna öka. I samband med övergången till digital marksänd TV är det viktigt att uppmärksamma hur möjligheterna att ta emot SVT:s sändningar i övriga Norden påverkas.

SVT:s och UR:s digitala TV-sändningar finansieras med TV-avgiftsmedel. Sändningarna bör därför kunna tas emot utan någon ytterligare kostnad än den som avser själva mottagarutrustningen. Under den inledande perioden av digitala TV-sändningar i marknätet har möjligheten att ta del av sändningarna varit förenad med en särskild avgift. I samband med utbyggnaden av digital marksänd TV till hela landet och med hänsyn till att de analoga sändningarna i framtiden upphör är det inte längre motiverat att allmänheten skall belastas med ytterligare kostnader än TV-avgiften för att ta del av SVT:s programutbud.

Motionerna

I motion Kr1 (m) sägs att digitala sändningar kommer att bli allt viktigare och att SVT bör ges möjlighet att vara med i den digitala utvecklingen. Regeringens lösning vid marknätet riskerar att leda till dubbla sändningskostnader. I motionen yrkas att SVT skall inrikta sig mot andra digitala plattformar såsom kabel, satellit och bredband (yrkande 5 i denna del).

Frågor rörande *satellitdistribution av SVT:s program* behandlas i två motioner.

Motionärerna bakom motion K400 (m) anser att det är bra att SVT får distribuera sina program via satellit. Det bör – menar de – införas en möjlighet för samtliga satellitoperatörer att distribuera SVT:s program. Vidare bör SVT åläggas att kostnadsfritt tillhandahålla satellitoperatörerna public servicekanalerna, såväl analogt som digitalt under förutsättning att mottagningen kan ske utan kostnad (yrkande 16).

Liknande synpunkter framförs i motion K238 (m) yrkande 2.

Frågan om *kabelnätsinnehavarnas vidarebefordran av SVT:s program* behandlas i motion Kr7 (fp) yrkande 6 i denna del. I motionen föreslås att riksdagen skall göra ett tillkännagivande om regeländringar i syfte att SVT skall kunna ta betalt av fler programdistributörer. Motionärerna anser nämligen att en provisorisk lösning på SVT:s finansieringsproblem under den kommande tillståndsperioden skulle vara att den s.k. must carry-regeln i radio- och TV-lagen (1996:844) görs om, så att bolaget får rätt att ta betalt av kabelnätsinnehavarna.

I tre motioner, nämligen Kr287 (s), U705 (fp) yrkande 4 och Kr8 (kd) yrkande 4, tas frågan om *nordiskt TV-samarbete* upp, dvs. hur det skall bli möjligt för invånarna i de nordiska länderna att se varandras public service-TV.

Motionärerna framhåller att den tekniska utvecklingen med digitala sändningar och distribution via marknät, satellit och bredband borde kunna underlätta utbytet av TV-program mellan de nordiska länderna. De påpekar att övergången till digitala sändningar dock kan innebära att de nuvarande möjligheterna i gränsområdena att se grannländers TV begränsas genom att det för mottagning krävs programkort som endast tillhandahålls det egna landets invånare. Mot bl.a. denna bakgrund krävs det politiska initiativ för att invånarna i ett nordiskt land skall få tillgång till övriga nordiska länders TV-program.

Enligt motion Kr287 (s) bör riksdagen tillkännage för regeringen att den bör ta initiativ till ett samarbete i frågan och att detta arbete bör komma i gång snarast. Ett klargörande av möjligheterna för länderna att få tillgång till varandras TV inom Norden bör åstadkommas och en public service-kanal från varje nordiskt grannland bör bli tillgänglig i det digitala marknätet i alla nordiska länder.

I motion U705 (fp) understryks vikten av att invånarna i de nordiska länderna förstår varandra. För att inte det nordiska samarbetet skall äventyras måste människors kunskaper om varandras språk förbättras, bl.a. genom att de kan se varandras TV-program. För att göra detta möjligt behövs en politisk vilja. En lösning i Sverige skulle kunna vara att regeringen i sändningstillstånden ålägger de svenska public service-företagen att sända nordiska public service-kanaler. Riksdagen bör begära att regeringen lägger fram förslag för att åstadkomma de förändringar som erfordras för att nordiska länders public service-kanaler skall kunna ses i alla nordiska länder (yrkande 4).

I motion Kr8 (kd) uppmärksammas att de språkliga och etniska minoriteterna kan komma att få svårigheter att se grannländernas TV-program när de digitala marksända TV-sändningarna byggs ut och det inte blir möjligt att få tillgång till grannlandets programkort för digitala sändningar. De svenska public service-företagen bör därför få i uppdrag att fördjupa samarbetet med de övriga public service-företagen när det gäller programverksamhet för språkliga och etniska minoriteter (yrkande 4).

Frågan om *tillgången till SVT:s regionala sändningar* tas upp i tre motioner, nämligen Kr221 (kd), Kr335 (s) och Kr5 (s).

Motionärerna anser att lika väl som det finns ett uppsatt mål för hur stor andel av invånarna i riket som skall nås av de nationella sändningarna av public service-TV bör det finnas ett mål om att de regionala sändningarna skall nå dem som bor i respektive region. I motionerna exemplifieras problemet med att invånarna i östra Blekinge med svårighet eller inte alls kan se utsändningen av Syd-Nytt, vars verksamhets- och bevakningsområde omfattar bl.a. Blekinge.

Enligt motionerna Kr335 (s) och Kr5 (s) är det av flera skäl viktigt att alla har tillgång till de regionala sändningar som rör den egna regionen. Det gäller t.ex. demokratiperspektivet, informationssynpunkten och public service-företagens skyldighet att ge medborgerlig service. Det åvilar i första hand SVT att tillgodose kraven från dem som betalar TV-avgiften. I sändningsvillkoren för den kommande avtalsperioden bör det finnas tydliga kvalitetsregler som rör de regionala TV-sändningarnas tillgänglighet.

I motion Kr221 (kd) förordas en annan lösning på problemet med att inte alla i en region nås av de regionala sändningarna. Motionären föreslår att lagen om TV-avgift (1989:41) skall ändras så att innehavare av TV-mottagare befrias från TV-avgift om denne inte på ett tillfredsställande sätt utan extraordinära investeringar i TV-antennar kan se hela det programutbud som sänds från SVT. Därigenom skall det finnas ett ekonomiskt skäl för SVT och Teracom att investera i utrustning som gör det möjligt för alla att se de regionala sändningarna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till de resonemang som förs i propositionen då det gäller distribution av TV, dvs. att TV under de kommande åren i ökande omfattning kommer att distribueras digitalt och att hushållens möjligheter att ta emot digitala sändningar kommer att öka.

Utskottet delar även uppfattningen att det i samband med utbyggnaden av digital marksänd TV till hela landet och med hänvisning till att de analoga sändningarna i framtiden upphör inte längre är motiverat att allmänheten skall belastas med ytterligare kostnader utöver TV-avgiften för att ta del av SVT:s och UR:s programutbud (se prop. s. 59–60).

Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att publiken har möjlighet att välja mellan olika distributionsmetoder för TV-sändningar och att TV-sändningar i allmänhetens tjänst är lätt tillgängliga i alla distributionskanaler. Det analoga nätet av marksändare för TV och ljudradio innebär att 99,8 % av befolkningen har möjlighet att se SVT:s sändningar. Genom riksdagens beslut hösten 2000 får digital marksänd TV byggas ut till att omfatta hela landet. Förekomsten av satellit- och kabelsändningar till trots har fortfarande ca en tredjedel av svenska folket endast tillgång till de tre marksända TV-kanalerna, SVT 1, SVT 2 och TV 4. Ytterligare en tänkbar distributionsmetod utgörs av möjligheten att över telenätet genom s.k. bredbandstjänster överföra rörliga bilder. Olika distributionsvägar gör att TV-publiken inte behöver låsas vid endast en distributionslösning. Därmed behöver publiken inte heller låsas till TV-kanaler som är knutna till en viss företagsgrupp. (Jfr prop. 2000/01:1 utg.omr. 17 s. 107.)

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till distribution av TV och avstyrker motion Kr1 (m) yrkande 5 i denna del.

Utskottet har tidigare behandlat motionsförslag om *satellitdistribution av SVT:s program* liknande de två nu aktuella motionerna, K238 (m) yrkande 2

och K400 (m) yrkande 16 (bet. 1998/99:KrU3 s. 19–21 och bet. 1999/2000:KrU8 s. 22).

Liksom vid tidigare tillfällen anser utskottet att den ena delen av yrkandena torde syfta till att de kortoperatörer som främst vänder sig till den svenska marknaden skall få distribuera SVT:s program utan kostnad. Enligt utskottets uppfattning ankommer det på de berörda företagen, således SVT och kortoperatörerna, att sinsemellan avtala om vilka ekonomiska, administrativa m.fl. villkor som skall gälla för att SVT skall tillhandahålla sina programkanaler till kortoperatörerna. Utskottet anser att denna del av motionsyrkandena inte är en fråga som riksdagen skall besluta om.

Den andra delen av yrkandena innebär att den TV-tittare som vill se SVT:s satellitsända kanaler skall kunna göra detta utan att behöva betala ytterligare avgifter utöver TV-mottagaravgift. Utskottet konstaterar – liksom vid de två föregående riksmötena – att yrkandena i denna del redan är tillgodosedda. Programmen kommer visserligen av upphovsrättsliga skäl att vara krypterade, varför det för mottagning krävs ett programkort. Enligt anslagsvillkoren för SVT får emellertid avgift utöver mottagaravgift endast tas ut för marksänd digital TV, en regel som enligt propositionen föreslås bli ändrad. (Jfr SVT:s anslagsvillkor i regeringsbeslutet av den 21 december 2000 punkt 6.) Någon avgift för tillhandahållande och hantering av programkort kan således inte tas ut av den TV-tittare inom landet som endast vill ha tillgång till SVT:s satellitsända och krypterade kanaler. Det får förutsättas att de ansvariga för sändningarna informerar allmänheten om detta.

Slutligen bör det tilläggas att kortoperatören erbjuder paket med ett varierande antal programkanaler, däribland SVT:s. Operatören har givetvis rätt att ta betalt för TV-tittarnas tillgång till de övriga kanalerna utöver SVT:s. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna K238 (m) yrkande 2 och K400 (m) yrkande 16.

Förslag som rör *kabelnätsinnehavarnas vidarebefordran av SVT:s program* och som syftar till att SVT skall ta betalt för dessa sändningar av kabelnätsinnehavarna har väckts i motion Kr7 (fp).

Med anledning av förslaget i motionen erinrar utskottet om att vidareändringar i kabelnät regleras i radio- och TV-lagen (1996:844). I lagen finns en bestämmelse om skyldighet att vidarebefordra vissa sändningar i kabelnät, den s.k. must carry-skyldigheten. Skyldigheten gäller för sändningar som sker med tillstånd av regeringen och för vilka sändningskravet har förenats med krav på opartiskhet och saklighet samt med ett villkor om ett mångsidigt programutbud. Sändningsplikten för kabelnätsinnehavarna omfattar högst tre samtidigt sända TV-program som sänds av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom anslag från TV-avgiften och högst ett TV-program som sänds av en annan tillståndshavare. Vidare stadgas att sändningarna skall kunna tas emot på ett tillfredsställande sätt och utan kostnad för själva mottagningen (8 kap. 1 §).

Av SVT:s anslagsvillkor framgår att SVT:s sändningar som riktas till Sverige skall vara tillgängliga för *allmänheten* utan villkor om särskild betalning utöver erlagd TV-avgift (p. 6).

Utskottet kan konstatera att något uttryckligt förbud för SVT att ta betalt av *kabelnätssinnehavarna* för sina program i enlighet med förslaget i motionen inte föreligger. Om kabelnätssinnehavarna – med oförändrad vidarebefordringsplikt – skulle påföras kostnader för sändningarna från SVT, ligger det dock nära till hands att tro att de vill kompensera sig för ökade kostnader genom höjda avgifter. Tänkbara konsekvenser i övrigt kan även vara av upphovsrättslig natur.

Av motionen framgår inte vilka regeländringar som motionärerna åsyftar. Utskottet är därför inte berett att ta ställning till olika tänkbara regeländringar. Det bör tilläggas att – i den mån motionsförslaget skulle avse en ändring av radio- och TV-lagen – det i detta fall skulle ankomma på konstitutionsutskottet att bereda sådana frågor.

Det anförda leder fram till att motion Kr7 (fp) yrkande 6 i denna del avstyrks.

Vid föregående riksmöte behandlade utskottet motioner om ett *nordiskt TV-samarbete* och kunde konstatera att frågan har utretts och diskuterats med varierande intensitet i nära 50 år. Utskottet uttalade sin förhoppning att de stora tekniska förändringarna vid införandet av den digitala sändningstekniken skulle kunna innebära att frågan får sin lösning (bet. 1999/2000:KrU8).

Utskottet noterade att distribution via ett utbyggt digitalt marknät dock skulle kunna medföra krav på dekodrar och programkort. Detta gäller också digitala sändningar i kabelnät och via satellit.

Utskottet framhöll att det utöver de tekniska och ekonomiska problemen även finns juridiska problem som måste lösas, såsom upphovsrättsliga ersättningar och en eventuell utökning av den s.k. must carry-skyldigheten för kabelföretag.

Utskottet påminde om att det dock fanns vissa möjligheter att se några nordiska programkanaler i Sverige via Canal Digitals analoga utbud, i Telias digitala kabelutbud och genom utbytet av TV-sändningar mellan Finland och Sverige som i Sverige distribueras i en del av kabelnäten och i de marksända analoga sändningarna i Stockholmsområdet.

Kulturministern lämnade i november 2000 skriftligt svar på frågor (2000/01:141, 142 och 143) om mediasamarbete mellan de nordiska länderna och svarade den 2 maj 2001 på en interpellation (2000/01:372) om grannlands-TV i det digitala marknätet och om en nordisk marknad för digital-TV (prot. 2000/01:102). Kulturministern framhöll därvid de fördelar som den digitala tekniken för med sig men påpekade också att de digitala sändningarna inte lika lätt som de analoga kan tas emot i ett annat land beroende bl.a. på tekniska problem. Även kulturministern redovisade de möjligheter som finns i dag att i Sverige ta emot andra nordiska länders TV dels genom överenskommelse med Finland, dels genom kabel- och satellitsändningar. Ministern anförde att det ännu dröjer innan de analoga sändningarna avslutas, varför det

finns tid att vidareutveckla samarbetet länderna emellan och att lösa eventuella problem.

Kulturministern nämnde också att Nordiska ministerrådets rådgivande organ, Styrningsgruppen för nordiskt kultur- och massmediesamarbete (KM-gruppen), avser att tillsätta en särskild utredare som skall sammanställa information om den tekniska utvecklingens konsekvenser när det gäller förutsättningarna för att ta del av grannlands-TV i framtiden. Utredningen avses ge en bättre överblick över framtida tekniska, upphovsrättsliga och andra problem och över de eventuella åtgärder som kan behöva vidtas.

Nordiska rådets Nordenutskott begärde i början av förra året en rapport från de nordiska kulturministrarna om det aktuella läget i det nordiska TV-arbetet på public service-området.

Nordenutskottet fick plenarförsamlingens uppdrag vid Nordiska rådets 52:a plenarsession i Reykjavik i november 2000 att fortsätta beredningen av bl.a. frågan om det nordiska TV-samarbetet i syfte att säkerställa fortsatt grannlands-TV i det digitala marknätet.

En första delrapport från de nordiska kulturministrarna till Nordenutskottet med en sammanställning och jämförelse av de nordiska ländernas regleringar och regleringsmetoder när det gäller public service överlämnades i slutet av år 2000. I en andra delrapport i mars 2001 lämnades en redogörelse för utvecklingstendenser på radio- och TV-området, aktuella frågeställningar för public service-verksamheten och de nordiska public service-företagens samarbete. I denna andra rapport redovisades även pågående samarbete av olika slag mellan de nordiska public service-företagen.

I början av år 2001 har ett medlemsförslag (A 1244/nord) inlämnats till Nordiska rådet om nordiskt TV-samarbete. I förslaget påminner förslagsställarna om att tekniken för att sända grannlands-TV finns, men att det krävs särskilda avtal för detta bl.a. på grund av upphovsrättsliga förhållanden. De anser att Nordiska rådet bör ta initiativ till att lösa problemen inom Norden och på så sätt även vara en förebild för en europeisk lösning. Förslaget innefattar frågan om att säkerställa fortsatta sändningar av grannlands-TV, att verka för att de som bor i Norden skall kunna abonnera på TV-tjänster i annat nordiskt land, att verka för en nordisk marknad för digital-TV, att verka för att gränsöverskridande TV inte skall medföra höga kostnader för nordiska medborgare och att verka för att nationella avtal inte skall vara hinder för en ”gränslös television”.

I ett remissyttrande i mars 2001 till Nordiska rådets svenska delegation över medlemsförslaget har det svenska Radio- och TV-verket anfört att frågor om upphovsrättens tillämpning och om jurisdiktion bör studeras närmare. Verket påminner om att upphovsrätsfrågor i informationssamhället bereds inom Regeringskansliet och att frågor om jurisdiktion behandlas i en särskild utredning. Även SVT har avlämnat ett remissyttrande. SVT redovisar de möjligheter som finns i dag att se grannlands-TV och att detta lösts på olika sätt. SVT kommenterar också övergången till digitala sändningar och framhåller att, med de konventioner och direktiv som gäller på upphovsrättsområ-

det, ett land inte kan tvinga upphovsrättsinnehavare att avstå från att sälja sina produkter ländervis. SVT anser att de frågor som aktualiserats i medlemsförslaget i allt väsentligt bör hanteras bilateralt mellan länderna.

Medlemsförslaget förväntas kunna diskuteras mellan Nordenutskottet och representanter för de nordiska kulturministrarna vid ett möte i slutet av juni i år.

Utskottet anser, liksom vid tidigare tillfällen, att det är önskvärt att den svenska TV-publiken får tillgång till det nordiska TV-utbudet. Utskottet, som noterat att regeringen inte gått närmare in på frågan i den nu föreliggande propositionen, förutsätter att regeringen noga följer utvecklingen och i det nordiska samarbetet intensifierar sina ansträngningar för att frågan om grannlands-TV slutligen skall komma närmare en lösning. Mot bakgrund av dels det arbete som pågår inom Nordiska rådet och den utredning som KM-gruppen vid Nordiska ministerrådet avser att tillkalla, dels det arbete som pågår inom det svenska regeringkansliet och i olika svenska utredningar anser utskottet att riksdagen inte nu bör göra något sådant uttalande i frågan som begärs i de aktuella motionerna. Utskottet avstyrker därför motionerna Kr8 (kd) yrkande 4, Kr287 (s) och U705 (fp) yrkande 4.

När det gäller frågan om *tillgången till SVT:s regionala sändningar* vill utskottet anföra följande.

I propositionen föreslår regeringen att oförändrat minst 99,8 % av den fast bosatta befolkningen skall kunna ta emot SVT:s och UR:s sändningar via det analoga marknätet.

Som konstateras i motionerna kan det i vissa gränsområden mellan olika sändare, såsom i östra Blekinge, finnas problem med att ta emot de analoga sändningar som innehåller de regionala nyheterna från regionen. Området kan i stället täckas av en sändare från en angränsande region. Resultatet blir då att tittarna endast kan se grannregionens regionala program. De i motionerna påtalade problemen innebär t.ex. att de tittare i östra Blekinge som inte kan se Syd-Nytt, som nyhetsmässigt täcker hela Blekinge, är hänvisade till sändningar som innehåller Smålands-Nytt. Enligt uppgift har SVT beslutat att inte låta bygga ut det analoga marknätet ytterligare när det digitala marknätet, som längre fram skall ersätta det analoga marknätet, nu är under utbyggnad.

I de områden där det digitala marknätet är under utbyggnad finns det alltså tekniska problem med att sända de regionala nyheterna i respektive region.

I de gällande sändningstillstånden för de digitala sändningarna via satellit sägs att SVT inte är skyldigt att sända regionala nyhetsprogram.

Utskottet kan konstatera att regeringen i den föreliggande propositionen inte tagit upp frågan om tillgången till de regionala sändningarna i respektive region.

Utskottet inser att det i utbyggnadsskedet för det digitala marknätet inte längre är aktuellt med ytterligare utbyggnad av det analoga marknätet. Utskottet förutsätter självfallet att frågan om tillgången till de regionala sänd-

ningarna i respektive region uppmärksammas i utbyggnaden av det digitala marknätet.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionerna Kr5 (s), Kr221 (kd) och Kr335 (s).

Radio (avsnitt 11.3)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör med avslag på motionsyrkanden godkänna regeringens förslag om distribution av radio. *Jämför reservation 19 (m).*

Propositionen

Regeringen föreslår att SR och UR skall sända ljudradio till hela landet, vilket innebär att minst 99,8 procent av den fast bosatta befolkningen skall kunna ta emot sändningarna via det analoga marknätet.

I avvaktan på en utvärdering av den digitala radion skall SR minska kostnaderna för de digitala sändningarna i marknätet. Om SR och UR vill starta nya programkanaler skall regeringens medgivande inhämtas.

I propositionen konstateras att digital distribution av ljudradio inte har nått samma omfattning som motsvarande utveckling för utsändning av TV.

I samband med riksdagsbeslutet om den digitala radion uttalades att verksamheten skulle utvärderas sedan mottagare hade funnits på marknaden några år och företag och allmänheten hade fått erfarenheter av den nya tekniken (prop. 1994/95:170, bet. 1994/95:Ku47, rskr. 1994/95:369). Detta bekräftades i samband med beslutet om digitala TV-sändningar (prop. 1996/97:67, yttr. 1996/97:KrU4y, bet. 1996/97:KU17, rskr. 1996/97:178).

Villkoren för att utvärdera verksamheten har ännu inte uppnåtts. Regeringen anser dock att verksamheten trots detta snarast måste utvärderas med hänsyn till att sändningarna nu pågått i flera år. Regeringen avser därför att ge en kommitté i uppdrag att utvärdera den försöksverksamhet av digital radio som pågått sedan år 1995. Kommittén bör också analysera den digitala radions framtidsförutsättningar. Det är viktigt att de kunskaper och erfarenheter som har byggts upp inom SR tas till vara även i fortsättningen. I avvaktan på regeringens ställningstagande med anledning av utredningens resultat bör dock SR minska kostnaderna för de digitala sändningarna.

Motionerna

I motion Kr1 (m) anføres att SR har stora kostnader för sina digitala sändningar. Motionärerna motsätter sig inte en utvärdering av digitalradiosändningarna. De understryker emellertid att utvärderingsarbetet inte får låsas fast vid enbart en av många möjliga standarder och tekniker utan förutsättningslöst måste prövas i förhållande till andra tekniker såsom närradio och s.k. 3 G-sändningar (yrkande 5 i denna del).

I motion Kr284 (s) sägs att digitaliseringen av rundradion måste ges både politiska och ekonomiska förutsättningar att slå igenom. En statlig instans, en digitalradiokommitté, bör inrättas i syfte att stödja och följa teknikgenombrottet för rundradion.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att erinra mot de förslag som framförs i propositionen.

Utskottet erinrar om att digitala radiosändningar inleddes redan år 1995 på prov. Sändarnätet var år 2000 utbyggt så att 85 % av svenska folket kunde lyssna på s.k. DAB-sändningar (Digital Audio Broadcasting). Antalet mottagare är dock alltför mycket lågt.

Uttalandena i samband med riksdagsbeslutet från 1994/95 års riksmöte innebar visserligen att en utvärdering av digitalradioverksamheten skulle göras först då mottagare funnits på marknaden några år och företag och allmänhet hade fått erfarenheter av den nya tekniken. Med tanke bl.a. på den tid som förflutit och de svårigheter som funnits att få genomslag för DAB-radion anser utskottet, liksom regeringen, att det är angeläget att nu ge en kommitté i uppdrag att utvärdera hittills uppnådda erfarenheter och analysera den digitala radions framtidsförutsättningar. Därmed tillgodoses den del av yrkandet i motion Kr284 (s) som syftar till att en digitalradiokommitté skall tillsättas.

Enligt utskottets uppfattning är det naturligt att kommittén i sin framtidsanalys studerar även andra distributionsmetoder än DAB-tekniken, vilket föreslås i motion Kr1 (m). Något särskilt riksdagens uttalande i denna fråga är inte nödvändigt.

Vidare anser utskottet att utredningen bör tillsättas och arbeta skyndsamt samt att utredningens resultat bör avvaktas innan beslut fattas om den fortsatta DAB-utvecklingen. Utskottet är således inte berett att – som föreslås i motion Kr284 (s) – tillstyrka att syftet med kommitténs arbete skall vara att stödja och följa det digitala teknikgenombrottet för rundradion.

Det anförda innebär också att utskottet tillstyrker att SR minskar kostnaderna för de digitala sändningarna i avvaktan på utredningsresultatet.

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet regeringens förslag om distribution för radio och avstyrker motionerna Kr1 (m) yrkande 5 i denna del och Kr284 (s).

Beredskapsfrågor (avsnitt 12)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör godkänna regeringens förslag om beredskapsfrågor.

Propositionen

Regeringen föreslår att nuvarande villkor för verksamheten under höjd beredskap och vid svåra påfrestningar på samhället i fred skall fortsätta att gälla. SVT och SR skall vara skyldiga att sända meddelanden som är av vikt för allmänheten om en myndighet begär det.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen bör godkänna vad regeringen föreslår om beredskapsfrågor.

Finansiering av programföretagens verksamhet (avsnitt 13.1)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör med avslag på motionsyrkanden godkänna regeringens förslag om finansiering av programföretagens verksamhet. *Jämför reservation 20 (m).*

Propositionen

I propositionen föreslås att programföretagens verksamhet skall finansieras med TV-avgiftsmedel. Reklam skall inte vara tillåten.

Programföretagen skall inom tillgängliga ekonomiska ramar göra de prioriteringar som krävs för att uppfylla public service-uppdraget. Verksamheten skall inom ramen för uppdraget bedrivas rationellt och syfta till ökad effektivitet och förbättrad produktivitet.

Riktlinjerna för sponsring av programföretagens sändningar skall vara oförändrade.

Även verksamhet som kompletterar radio- och TV-sändningarna, t.ex. Internetverksamhet, skall finansieras med TV-avgiftsmedel. Sidoverksamheter till programföretagens sändningsverksamhet skall bära sina kostnader och i övrigt bedrivas på ett konkurrensneutralt sätt i förhållande till andra företag som tillhandahåller motsvarande tjänster.

I det följande återges några av huvudpunkterna i regeringens resonemang beträffande finansieringen av programföretagens verksamhet. I övrigt hänvisas till s. 63–69 i propositionen.

Regeringen anser att det sätt som radio och TV i allmänhetens tjänst finansieras på är avgörande för möjligheten till bibehållet oberoende och för en fortsatt stark förankring hos allmänheten. Enligt regeringens mening är verksamhetens icke-kommersiella karaktär – och därmed avsaknaden av lönsamhetskrav – grundläggande och en förutsättning för att människor skall kunna lita på att public service-företagen inte går någon särskild grupps ärenden.

TV-avgiften är enligt regeringen fortfarande den finansieringsform som bäst förenar en solidarisk betalningsform med goda förutsättningar för en oberoende och icke-kommersiell verksamhet.

Då det gäller kompletterande verksamhet och sidoverksamheter anför regeringen bl.a. att public service-företagen vid sidan av den s.k. kärnverksamheten, nämligen produktion och sändning av radio och TV, kan bedriva kompletterande verksamhet genom att t.ex. använda andra medier. Ett exempel är Internet som har blivit en allt viktigare kommunikationsform. Programföretagens verksamhet i andra medier än radio- och TV-sändningar bör ha anknytning till kärnverksamheten och vara begränsad i förhållande till denna. De principer i form av opartiskhet, saklighet, omsorg om demokratiska värden och frihet från kommersiell finansiering som gäller för radio- och TV-sändningarna bör tillämpas även på kompletterande verksamhet.

Förutom kärnverksamhet och kompletterande verksamhet kan programföretagen liksom i dag bedriva sidoverksamheter. Det kan t.ex. gälla försäljning av program eller uthyrning av lokaler, personal och utrustning. Regeringen anser att sådana sidoverksamheter skall bära sina kostnader utan att TV-avgiftsmedel riskeras och i övrigt bedrivs på ett konkurrensneutralt sätt i förhållande till andra företag som tillhandahåller motsvarande tjänster. Programföretagen bör inte bedriva sidoverksamheter som kan skada kärnverksamheten eller som kan uppfattas strida mot de principer som kärnverksamheten skall uppfylla. Av detta skäl bör programföretagen inte bedriva publicistisk verksamhet annat än inom ramen för kärnverksamheten eller som kompletterande verksamhet. Det är angeläget att sidoverksamheterna inte får en sådan omfattning att behovet av intäkter till sidoverksamheter medför att kärnverksamheten kommer i andra hand.

Frågan om sponsring av program i public service-företagens sändningar är enligt propositionen inte oproblematisk. Sponsorsintäkterna ger programföretagen ytterligare möjligheter att förvärva sändningsrätten till vissa evenemang. Programföretagen får dock inte göra sig så beroende av sponsring att den programmässiga integriteten kan påverkas. Sponsring lämpar sig inte för program där kraven på redaktionellt oberoende och trovärdighet är extra höga. Risken för otillbörlig påverkan har ansetts mindre i sportsändningar vars innehåll knappast kan påverkas.

Regeringen anser att det inte finns anledning att begränsa programföretagens möjlighet att sända sponsrade program i förhållande till vad som gäller i dag. Nuvarande regler för sponsring skall därför vara oförändrade. Detta innebär att sponsring skall få förekomma dels i SVT:s sändningar i samband med sportevenemang, dels av program i SR och SVT som innebär utsändning av en allmän sammankomst eller offentlig tillställning där programföretaget är arrangör. Förutsättningen i det senare fallet är dock att det är ett evenemang inom ramen för ett åtagande gentemot Europeiska Radiounionen (EBU) eller ett arrangemang av liknande betydelse samt att programmet direktsänds till flera länder (jfr prop. 1995/96:161, bet. 1995/96:KrU12, rskr. 1995/96:297). En särskild utredare som på regeringens uppdrag ser över reglerna i radio- och TV-lagen (dir. 2000:43) skall också behandla frågor om sponsring, t.ex. vad som skall gälla i fråga om sponsringsmeddelanden i samband med längre pauser i program.

Bakgrund

Tidigare riksdagsbeslut om sponsring

Kulturutskottet tog våren 1996 ställning till proposition 1995/96:161 En radio och TV i allmänhetens tjänst 1997–2001, vari bl.a. föreslogs att sponsring endast skulle få förekomma i SVT:s sändningar i samband med sportevenemang. Vidare skulle sponsring enligt förslaget inte längre få förekomma i samband med SR:s sändningar. Vid samma tidpunkt, våren 1996, behandlade konstitutionsutskottet proposition 1995/96:160 Radio- och TV-lag, som bl.a. innehöll förslag till definition av begreppet sponsring. Ett sponsrat program är enligt definitionen ett sådant program som inte är en annons och som helt eller delvis har bekostats av någon annan än den som bedriver sändningsverksamhet eller framställer audiovisuella verk (7 kap. 8 §).

Kulturutskottet konstaterade i sitt betänkande 1995/96:KrU12 att begreppet ”sponsrade program” i då ännu gällande avtal mellan staten och public service-företagen avsåg sådana program, som helt eller delvis bekostats av någon som inte var engagerad inom radio eller TV eller med att framställa audiovisuella verk under förutsättning att sponsorbidraget tillfallit SVT (alt. SR eller UR) eller direkt medfört att SVT:s (alt. SR:s eller UR:s) kostnader för programmet påtagligt minskat.

Utskottet anförde vidare följande (s. 28).

I det förslag till radio- och TV-lag som för närvarande behandlas av konstitutionsutskottet finns i definitionen av vad som skall avses vara sponsring ingen motsvarighet till satsen ”under förutsättning att sponsorbidraget har tillfallit SVT (alt. SR eller UR) eller direkt medfört att SVT:s (alt. SR:s eller UR:s) kostnader för programmet påtagligt har minskat”.

I skrivelse från SVT har företaget angivit vilka konsekvenserna kan bli av ett riksdagsbeslut i enlighet med regeringens förslag. SVT anför att det nya sponsringsbegreppet kommer att få fördömande konsekvenser för företaget genom att det utestängs från möjligheten att sända samproducerade program eller inköpta program – ofta större gestaltande produktioner eller produktioner av fria filmare – där part som inte är engagerad inom radio eller TV eller med att framställa audiovisuella verk medverkat till finansieringen.

Kulturutskottet konstaterade i sitt betänkande 1995/96:KrU12 att sponsringsbegreppet – om förslaget till radio- och TV-lag antogs – skulle komma att vidgas och att därmed ett stort antal program som vid den aktuella tidpunkten inte ansågs vara sponsrade i fortsättningen skulle komma att falla in under den nya definitionen. Utskottet anförde bl.a. följande (s. 29).

Utskottet accepterar utgångspunkten i regeringens förslag, nämligen att sponsring skall få förekomma i SVT:s sändningar i samband med sportevenemang. Ett skäl att bibehålla sponsringen i sådana sammanhang är att kostnaderna för sporträttigheter ständigt ökar. Genom kravet på mångsidighet i programutbudet i public service-televisionen är det angeläget att även SVT har möjlighet att sända dyrbara sportevenemang.

Utskottet gör bedömningen att det vidgade sponsringsbegreppet leder till att – utöver vad som föreslås i propositionen – vissa kategorier av

sponsrade program bör vara tillåtna. Det bör således vara möjligt för SVT, SR och UR att sända samproduktioner som framställts i samarbete med t.ex. programföretag i andra länder, fristående produktionsbolag och fria filmare, där medproducenten fått bidrag från utomstående för sin andel av produktionen. Det bör också vara möjligt för SVT, SR och UR att till marknadsmässigt pris köpa visningsrätt till program som erhållit bidrag från utomstående i ett tidigare led, t.ex. svensk eller utländsk långfilm. Likaledes bör program som framställs av ett programföretag inom ramen för ett samarbete inom EBU kunna få återutsändas av SVT och SR, trots att bidrag kan ha lämnats från utomstående. Utskottet vill understryka att de angivna möjligheterna inte innebär någon ändring i förhållande till nu gällande regler.

Vidare bör det – liksom hittills – vara tillåtet för SVT och SR att träffa uppgörelse om sponsring när företaget i fråga är arrangör – under förutsättning att programmet direktsänds till flera länder antingen arrangemanget sker inom ramen för ett åtagande gentemot EBU eller arrangemanget är av liknande betydelse.

Riktlinjer för sponsring i sändningstillstånden för programföretagen

Av det nuvarande sändningstillståndet för *SVT* framgår bl.a. följande.

23 §

SVT får inte sända sådana sponsrade program där sponsorbidraget har tillfallit SVT direkt eller medfört att SVT:s kostnader för programmet påtagligt har minskat.

Utan hinder av första stycket får sponsring förekomma

- i SVT:s sändningar i samband med sportevenemang,
- av program som innebär utsändning av en allmän sammankomst eller offentlig tillställning där SVT är arrangör, under förutsättning att det är ett arrangemang inom ramen för ett åtagande gentemot Europeiska Radiounionen (EBU) eller ett arrangemang av liknande betydelse samt att programmet direktsänds till flera länder.

SVT får inte sända sponsrade program som huvudsakligen vänder sig till barn under 12 år.

24 §

Om, utan att det är fråga om sponsring enligt 23 § första stycket, bidrag till finansieringen av programmet lämnats av någon som inte är engagerad inom radio eller TV eller med att framställa audiovisuella verk, skall upplysning om detta lämnas i enlighet med bestämmelsen i 7 kap. 8 § [radio- och TV-lagen 1996:844]. Sådan upplysning behöver dock inte lämnas om uppgiften inte kan erhållas utan svårighet eller det är uppenbart att den skulle sakna betydelse för tittarna.

Av det nuvarande sändningstillståndet för *SR* framgår bl.a. följande.

25 §

SR får inte sända sådana sponsrade program där sponsorbidraget har tillfallit SR direkt eller medfört att SR:s kostnader för programmet påtagligt har minskat.

Utan hinder av första stycket får sponsring förekomma av program som innebär utsändning av en allmän sammankomst eller offentlig tillställning där SR är arrangör, under förutsättning att det är ett arrangemang inom ramen för ett åtagande gentemot Europeiska Radiounionen (EBU) eller ett arrangemang av liknande betydelse samt att programmet direkt-sänds till flera länder.

SR får inte sända sponsrade program som huvudsakligen vänder sig till barn under 12 år.

26 §

Om, utan att det är fråga om sponsring enligt 24 § första stycket [skall rätteligen vara 25 § sändningstillståndet], bidrag till finansieringen av programmet lämnats av någon som inte är engagerad inom radio eller TV eller med att framställa audiovisuella verk, skall upplysning om detta lämnas i enlighet med bestämmelsen i 7 kap. 8 § [radio- och TV-lagen 1996:844]. Sådan upplysning behöver dock inte lämnas om uppgiften inte kan erhållas utan svårighet eller det är uppenbart att den skulle sakna betydelse för lyssnarna.

Av det nuvarande sändningstillståndet för UR framgår bl.a. följande.

17 §

UR får inte sända sådana sponsrade program där sponsorbidraget har tillfallit UR direkt eller medfört att UR:s kostnader för programmet påtagligt har minskat.

Om, utan att det är fråga om sponsring enligt första stycket, bidrag till finansieringen av programmet lämnats av någon som inte är engagerad inom radio eller TV eller med att framställa audiovisuella verk, skall upplysning om detta lämnas i enlighet med bestämmelsen i 7 kap. 8 § radio- och TV-lagen. Sådan upplysning behöver dock inte lämnas om uppgiften inte kan erhållas utan svårighet eller det är uppenbart att den skulle sakna betydelse för tittarna eller lyssnarna.

Granskningsnämndens granskning av s.k. indirekt sponsring

Granskningsnämnden för radio och TV har enligt sin instruktion (1994:728) till uppgift att utöva tillsyn över efterlevnaden av regler för sändningarnas innehåll i fråga om ljudradio- och TV-sändningar till allmänheten. Nämnden prövar om den som ansvarar för sändningen har iakttagit sina skyldigheter enligt bestämmelserna i radio- och TV-lagen (1996:844) och lokalradiolagen (1993:120).

Nämnden har vid ett flertal tillfällen prövat om sponsring i tidigare led av visade program lett till att kostnaderna för visningsrätten av programmen påtagligt har minskat. Programföretagen (SVT och UR) har – med hänvisning till att offentliggörande av avtal om sändningsrätter skulle kunna störa företagets affärsrelationer – inte ansett sig kunna lämna ut köpekontrakt. Nämnden har därmed saknat möjlighet att avgöra om bidragen indirekt tillfallit programföretagen på det sätt som anges i sändningstillstånden.

Pågående utredning

En särskild utredare (KU 2000:01) har fått regeringens uppdrag att analysera och överväga behovet av ändringar i framför allt radio- och TV-lagen (1996:844) och lagen (1989:41) om TV-avgift.

Utredaren skall bl.a. lägga fram förslag som ger Granskningsnämnden för radio och TV möjlighet att få fram nödvändiga uppgifter från programföretagen, t.ex. genom att använda föreläggande som kan förenas med vite.

Av direktiven framgår bl.a. följande (dir. 2000:43).

Enligt 3 kap. 2 § första stycket 16 radio- och TV-lagen kan regeringen i tillståndsvillkor föreskriva skyldighet att till Granskningsnämnden för radio och TV lämna uppgifter som är nödvändiga för nämndens bedömning om sända program stämmer överens med de villkor som har meddelats enligt lagen. Detta kan t.ex. ha betydelse för att nämnden skall kunna bedöma om programföretaget har överträtt villkor om sponsrade program.

Om ett programföretag underlåter att lämna begärda uppgifter enligt 3 kap. 2 § första stycket 16 är emellertid den enda sanktionen att Granskningsnämnden kan förelägga företaget att på lämpligt sätt offentliggöra nämndens beslut om att underlåtelser innebär ett brott mot tillståndsvillkoren.

I ett granskningsärende som bl.a. gällde ifrågasatt otillåten sponsring har Granskningsnämnden konstaterat att det aktuella programföretaget genom att inte lämna nämnden nödvändiga upplysningar har undandragit sig den granskning som ankommer på nämnden (beslut nr SB 413/97). Nämnden har i en skrivelse underrättat regeringen om att det inte finns någon annan sanktion mot ett sådant förfarande i radio- och TV-lagen eller sändningstillståndet än skyldighet att offentliggöra nämndens beslut.

Villkor om vilka programtyper som får och inte får sponsras har till syfte att motverka att programverksamhetens integritet hotas genom att möjligheten att erhålla sponsorsbidrag blir styrande för vilka program som produceras och sänds. En överträdelse av villkor om sponsring kan leda till att programföretaget åläggs att betala en särskild avgift. När Granskningsnämnden skall bedöma om ett program är sponsrat i strid med tillståndsvillkoren behöver nämnden ha tillgång till handlingar som belyser de ekonomiska relationerna mellan programföretaget och utomstående aktörer. Det är inte tillfredsställande om nämnden saknar påtryckningsmedel för att från programföretagen få fram de uppgifter som nämnden behöver för att kunna pröva om en överträdelse har skett.

Vidare skall utredaren bl.a. se över reglerna för avgiftsskyldighet i syfte att anpassa dem till den utveckling som har skett när det gäller TV-distribution och mottagare, dock utan att grunderna för TV-avgiftssystemet rubbas.

Av direktiven till utredaren framgår bl.a. följande.

Enligt lagen om TV-avgift skall den som innehar en TV-mottagare betala TV-avgift för mottagaren. I lagens förarbeten (prop. 1988/89:18 s. 43 ff) anges vad som avses med begreppet TV-mottagare. Den kritiska delen i en TV-mottagare är enligt propositionen kanalväljaren, dvs. den del som gör det möjligt att avgöra vilken av de tillgängliga programkanalerna som mottagningen skall avse. I propositionen konstateras att även andra apparater än de som i dagligt tal benämns TV-mottagare kan vara av-

giftspliktiga mottagare. Det gäller t.ex. vissa videobandspelare och vissa mottagare för satellitsändningar.

Det är vidare möjligt att på olika sätt använda persondatorer för att ta emot TV-sändningar. Med ett s.k. TV-kort kan datorn redan nu användas för att ta emot vanliga TV-sändningar. I en skrivelse till Kulturdepartementet har Radiotjänst i Kiruna AB (RIKAB) hemställt om en översyn av reglerna om undantag från avgiftsskyldighet. Behovet av en översyn beror enligt bolaget dels på att Sveriges Television sedan den 1 april 1999 sänder SVT 1, SVT 2 och SVT 24 digitalt över satellit, dels på att möjligheten att ta emot rörliga bilder över telenäten genom s.k. bredbandstjänster gör att en dator uppkopplad till Internet kan betraktas som en TV-mottagare.

Utredaren skall redovisa dessa delar av sitt uppdrag före utgången av maj 2002.

Motionerna

Finansieringsformen för public service-företagen behandlas i fem motioner.

Förslaget i motion Kr282 (kd) syftar till att public service-verksamheten även i fortsättningen skall finansieras med TV-avgiftsmedel (yrkande 3).

I motion K400 (m) anförs att systemet med TV-licens passar allt sämre. Den nya tekniken gör det möjligt att se på TV i en vanlig dator om man har ett TV-kort. Licensen har nu – från att ha varit en TV-skatt – blivit en skatt på innehav av dator och bredband (yrkande 7).

Liknande tankar presenteras i motion Kr213 (fp). Motionären bakom motionen anser att den snabba tekniska utvecklingen avslöjar det absurda i dagens system med TV-licens. Motionären föreslår att riksdagen skall tillkännage för regeringen att denna finansieringsform bör avskaffas. Motionären pekar på en alternativ finansiering över statsbudgeten.

Motionärerna bakom motion Kr337 (m) anser att det är fel att införa TV-licens för bredbandsdatorer. Regeringen bör i stället lägga fram förslag som innebär att alla datorer som har möjlighet att ta emot TV skall befrias från den extraskatt som TV-licensen innebär.

I motion Kr12 (m) yrkas att reglerna för sponsring skall göras tydligare. Motionärerna anför att varken SVT eller UR får sända sponsrade program där bidraget direkt har tillfallit programföretaget eller medfört att dess kostnader för programmet påtagligt har minskat, en formulering som erbjuder vissa tolkningsmöjligheter. I praktiken kan bestämmelsen om att bidraget inte direkt får tillfalla SVT/UR kringgå genom att programproduktionen uppdras åt ett fristående företag som då också blir bidragsmottagare. Ett sätt att komma till rätta med dessa oklarheter kunde vara att stryka ordet ”påtagligt” i det nya sändningstillståndet, anser motionärerna. Vidare anser motionärerna att det finns en gråzon i gränslandet mellan sponsring och försäljning av visningsrätter. Om ett i förväg träffat avtal om försäljning av visningsrätten blir en avgörande faktor för att programmet över huvudet taget skall produce-

ras, kan det medföra tveksamhet om det redaktionella oberoendet och trovärdigheten kan upprätthållas (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

Det är enligt utskottets uppfattning av central betydelse att finansieringen av public service-företagen kan garantera programföretagens oberoende och självständighet och att företagen ges god möjlighet att behålla allmänhetens förtroende genom en programverksamhet som präglas av opartiskhet, saklighet och hög kvalitet. Nuvarande system att genom avgifter finansiera rundradiorörelsen är enligt utskottets bedömning det för närvarande bästa alternativet för att uppnå de krav som riksdag och regering ställer på programföretagens verksamhet. Avgiftsfinansiering bör därför tillämpas även under nästa tillståndsperiod. Även de möjligheter till finansiering genom intäkter från sponsring, som nuvarande sändningstillstånd medger för SVT och SR, bör finnas kvar i oförändrad form. Sponsringsintäkterna har hittills haft begränsad omfattning. Risken för styrning av programmets utformning från sponsorer-nas håll får bedömas vara försumbar eller obefintlig.

Den tekniska utvecklingen innebär att medielandskapet genomgår en snabb förändring som i framtiden kan medföra krav på andra finansieringsformer än de som utskottet här förordar. Utskottet utgår från att frågor som rör olika tänkbara finansieringsformer för public service-företagen kommer att ingå i det parlamentariska utredningsarbete som aviseras i propositionen och som skall avslutas i god tid före utgången av nästa tillståndsperiod. Kommittén skall, enligt vad som sägs i propositionen, utifrån en bred och djupgående omvärldsanalys göra en samlad översyn av public service-uppdraget och public service-företagens förutsättningar, bl.a. ekonomiska och organisatoriska, att uppfylla detta uppdrag i en ny och föränderlig mediasituation. Utskottet förutsätter att kommittén också kommer att överväga om det finns behov av att ändra nuvarande bestämmelser för företagen då sponsring får förekomma. Likaledes förutsätter utskottet att kommittén gör en översyn av reglerna rörande vilka sponsrade program som inte får sändas, dvs. sådana program där sponsorsbidraget har tillfallit programföretagen direkt eller medfört att deras kostnader för programmet påtagligt har minskat.

Frågor som rör den parlamentariska kommitténs arbete behandlas även i ett senare avsnitt i detta betänkande.

Då det gäller nu aktuella motionsförslag om vilka typer av TV-mottagare som skall vara avgiftspliktiga hänvisar utskottet till att denna fråga för närvarande utreds av en särskild utredare. Samme utredare har även i uppdrag att lägga fram förslag som ger Granskningsnämnden för radio och TV möjlighet att få fram nödvändiga uppgifter från programföretagen i samband med s.k. indirekt sponsring. Resultatet av utredarens arbete bör inte föregripas.

Sammantaget innebär utskottets ställningstagande att utskottet tillstyrker att riksdagen skall godkänna regeringens förslag till finansiering av programföretagens verksamhet och avstyrker motionerna Kr12 (m) yrkande 1, Kr213 (fp), Kr282 (kd) yrkande 3, Kr337 (m) och K400 (m) yrkande 7.

Systemet för medelstilldelning (avsnitt 13.2)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör med avslag på motionsyrkanden godkänna regeringens förslag om system för medelstilldelning. *Jämför reservationerna 21 (m) och 22 (kd).*

Propositionen

I propositionen föreslås att de medel som anvisas till programföretagen från rundradiokontot liksom nu skall anvisas samlat till varje programföretag. Medelstilldelningen till SR:s utlandsprogramverksamhet och SVT:s programverksamhet för döva skall fr.o.m. den 1 januari 2002 ingå i SR:s respektive SVT:s medelstilldelning.

Medelstilldelningen till programföretagen från rundradiokontot skall räknas upp med två procent årligen. Prisuppräknningen skall reduceras i den mån TV-avgiftsskolket inte minskar, dock med högst 25 miljoner kronor per år.

Ett särskilt distributionskonto inrättas för att hantera kostnader för TV-distribution i samband med övergången till digital sändningsteknik. Till kontot förs medel från rundradiokontot. Under ett uppbyggnadsskede uppkommer ett underskott på kontot. Detta finansieras genom lån i Riksgäldskontoret. När de analoga sändningarna har upphört skall underskottet återbetalas genom betalningar från rundradiokontot.

Skälen för regeringens förslag återfinns i propositionen s. 71 f. Här återges i korthet endast några punkter.

Programföretagens medelstilldelning sker för närvarande alltid i ett tidigare års prisläge. Den faktiska medelnivån blir därför inte känd förrän i efterhand. Regeringen anser att dagens system för medelstilldelning till public service-företagen har brister. Riksdag och regering har genom nuvarande system inte information om den faktiska medelstilldelningen vid tiden för förslag respektive beslut. Det har under nuvarande tillståndsperiod visat sig svårt att göra prognoser för utvecklingen av det särskilda SR-indexet, vilket riskerar att leda till obalans på rundradiokontot. Utfallet av index blir dessutom inte känt förrän långt i efterhand. Regeringen anser att denna ordning bör förenklas.

Regeringen föreslår därför att medelstilldelningen under den kommande tillståndsperioden skall räknas upp med en fast prisuppräkning om två procent årligen. En förutsättning för att prisuppräknningen skall betalas fullt ut är – som nämnts – att TV-avgiftsskolket minskas med minst 25 miljoner kronor per år. Om skolket minskar med ett lägre belopp skall prisuppräknningen reduceras med skillnaden mellan 25 miljoner kronor och detta belopp (prop. s. 71).

Regeringen anger som skäl till att ett särskilt distributionskonto skall inrättas för att finansiera kostnaderna för TV-distribution följande (prop. s. 72).

Under den kommande tillståndsperioden kommer medelsbehovet för televisionen att vara stort på grund av att de analoga marksändningarna måste pågå i full omfattning samtidigt som den digitala sändningsverksamheten byggs upp med högre kostnader som följd. På längre sikt, när de analoga marksändningarna har upphört, kommer medelsbehovet emellertid att minska eftersom den digitala distributionen är mindre kostsam än den analoga.

För att kostnaderna skall utjämnas över en längre tidsperiod bör ett särskilt distributionskonto inrättas. Från rundradiokontot till distributionskontot förs medel som successivt ökar och som efter fem år motsvarar kostnaderna för SVT:s och UR:s analoga TV-distribution. Från distributionskontot tillförs medel till programföretagen som motsvarar kostnaderna för TV-distribution både via analoga och digitala marksändningar för SVT och UR. Det underskott på distributionskontot som uppkommer under uppbyggnadsskedet täcks genom lån i Riksgäldskontoret. När TV-sändningarna i det analoga marknätet har upphört skall betalningarna från rundradiokontot till distributionskontot fortsätta tills underskottet är återbetalt.

Vidare föreslår regeringen att en ny fördelningsnyckel för fördelning av resurserna till de tre programföretagen skall tillämpas. Som skäl härför anges bl.a. att medel till Radio Sweden och programverksamheten för döva inom SVT skall ingå i medelstillelningen. Vidare skall medel för TV-distribution tillföras SVT och UR från distributionskontot. Av dessa skäl måste den fördelningsnyckel som i dag tillämpas av programföretagen ändras. Fördelningsnyckeln för år 2002 skall enligt regeringen vara 57,73 % för SVT, 37,52 % för SR och 4,75 % för UR. Programföretagen skall även fortsättningsvis i samförstånd kunna justera fördelningsnyckeln om de exempelvis kommer överens om att omfördela ansvaret för olika gemensamma funktioner.

Motionerna

Motionsyrkanden har väckts som rör den föreslagna metoden för prisuppräknings, uppräknings för de regionala stationerna, distributionskontot och fördelningsnyckeln.

I motion Kr8 (kd) uttrycker motionärerna tveksamhet till förslaget i propositionen att prisuppräknings till programföretagen skall reduceras i den mån TV-avgiftsskollet inte minskar. Kostnaden för den uppsökande verksamhet som Radiotjänst i Kiruna gör för att driva in TV-avgifter är redan i dag så hög att ytterligare satsningar riskerar att kosta lika mycket som de beräknas inbringa (yrkande 6).

I motion Kr13 (c) hävdas att de lokala redaktionerna har dålig ekonomi och att den tvåprocentiga uppräknings som föreslås i propositionen inte räcker långt. Verksamheten vid de lokala redaktionerna har rationaliserats under 1990-talet genom att teknikerna har tagits bort och genom att journalisterna nu arbetar som både tekniker och journalister. I motionen yrkas därför att programföretagens regionala stationer skall ges en högre uppräknings än 2 % (yrkande 4).

I motion Kr701 (mp), som väcktes under allmänna motionstiden hösten 2000, sägs att radions betydelse med all sannolikhet framöver kommer att öka som en reaktion mot alla bilder som ständigt flimrar förbi. I motionen ifrågasätts om proportionerna i fördelningsnyckeln är de rätta för att möta framtidens behov, vilket motionärerna föreslår skall ges regeringen till känna (yrkande 38).

I motion Kr1 (m) sägs att kostnader för dubbel distribution främst drabbar SVT till följd av satsningen på det digitala marknätet. Utvecklingen av antalet hyrda digitala mottagare tyder på att företagen under lång tid kommer att ha dubbla distributionskostnader och därmed riskerar att arbeta upp en mycket stor låneskuld. Motionärerna avvisar förslaget att införa ett distributionskonto (yrkande 6 i denna del).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att nuvarande system för medelsberäkning för programföretagen har tydliga nackdelar genom att de belopp som riksdagen beslutar om alltid anges i ett tidigare års prisläge. Den osäkerhet som råder beträffande utvecklingen av SR-indexet medför även osäkerhet rörande belastningen på och därmed utvecklingen av rundradiokontot. Av propositionen framgår vidare att det för programföretagen innebär en osäkerhet i budgetering och planering, eftersom de inte vet vilka resurser de har att röra sig med. Utskottet ställer sig därför bakom regeringens förslag att införa ett nytt system för medelstildelning med ett uppräkningsystem som innebär en större säkerhet än SR-indexet. Utskottet tillstyrker således förslaget att medelstildelningen under nästa tillståndsperiod skall räknas upp med två procent per år.

Vidare avstyrker utskottet förslaget i motion Kr13 (c) att en högre uppräkningsän två procent skall göras för de regionala redaktionerna. Utskottet anser att det ankommer på programföretagen att – utifrån de allmänna riktlinjer som riksdag och regering fattar beslut om – själva avgöra hur tilldelade resurser skall fördelas på företagens olika verksamheter.

Utskottet anser – i motsats till motionärerna bakom motion Kr8 (kd) – att det är befogat att uppräkningsystemet knyts till ett villkor som innebär att programföretagen genom sitt dotterbolag RIKAB måste anstränga sig att stävja TV-avgiftsskolket. Av propositionen framgår att det är nödvändigt att RIKAB redan vid inledningen av den nya tillståndsperioden ges goda förutsättningar och tillräckliga resurser för att bedriva en effektiv TV-avgiftsuppbörd och avgiftskontroll i syfte att avgiftsskolket kraftigt kan reduceras (prop. s. 67). Om skolket exempelvis kan minska från dagens nivå till hälften skulle detta innebära ytterligare närmare 300 miljoner kronor per år i intäkter till rundradiorörelsen. Utskottet är medvetet om att det kan vara svårt att nå ner till en halvering av skolket, främst med tanke på rörligheten i befolkningen. Likväl torde RIKAB med en rimlig ökning av sina insatser ha goda möjligheter att öka avgiftsinkomsterna. Utskottet gör därför bedömningen att det finns skäl att villkora medelstildelningen till programföretagen på det sätt som föreslås i propositionen.

Utskottet ställer sig även bakom förslaget i propositionen om att ett särskilt distributionskonto inrättas för finansiering av kostnaderna för TV-distribution och går därmed emot förslaget i motion Kr1 (m) yrkande 6. Den föreslagna konstruktionen innebär att det underskott som uppkommer skall täckas genom lån i Riksgälden. Utskottet konstaterar att det i dag inte är möjligt att göra en säker prognos över hur lång tid som distributionen av parallella analoga och digitala sändningar kommer att fortgå. Det är därför inte heller möjligt att nu göra en bedömning av hur lång tid det kommer att ta innan en ackumulerande skuld hos Riksgälden kan börja betalas av eller hur lång tid det kommer att ta tills underskottet på distributionskontot är utjämnat. Utskottet utgår från att riksdagen fortlöpande hålls underrättad om utvecklingen av distributionskontot. Vidare torde de ekonomiska förutsättningarna för distributionen komma att bli föremål för genomlysning i den parlamentariska kommitté som regeringen avser att tillsätta i god tid före utgången av nästa tillståndperiod. Det kan tilläggas att utskottet i det följande avsnittet av betänkandet, vilket rör medelstilldelningen (prop. avsnitt 13.3), refererar regeringens beräkningar av vilka belopp som bör tillföras distributionskontot de närmaste åren samt storleken på medelstilldelningen från distributionskontot till SVT och UR.

I propositionen föreslås även en förändring av den s.k. fördelningsnyckeln, dvs. fördelningen av de medel som anvisas från rundradiokontot till de tre programföretagen. Utskottet konstaterar att bl.a. inrättandet av ett distributionskonto för finansiering av TV-distributionen nödvändiggör en ändring av fördelningsnyckeln. Utskottet har inte något att erinra mot den procentuella fördelning som regeringen föreslår. Av följande uppställning framgår att förslaget innebär en ökning av den procentuella andelen till SR samt en minskning för SVT och UR.

	SVT	SR	UR
Nuvarande fördelningsnyckel	60,57 %	34,67 %	4,76 %
Ny fördelningsnyckel (fr.o.m. 1 januari 2002)	57,73 %	37,52 %	4,75 %

Utskottet har heller inte något att invända mot att programföretagen även i fortsättningen i samförstånd skall ha möjlighet att justera nyckeln, om de exempelvis kommer överens om att omfördela ansvaret för olika gemensamma funktioner mellan sig.

Enligt utskottets uppfattning bör den fråga angående fördelningsnyckeln som väckts i motion Kr701 (mp) vara tillgodosedd.

Sammanfattningsvis har utskottet kommit fram till att riksdagen bör godkänna regeringens förslag om system för medelstilldelning och avslå motionerna Kr1 (m) yrkande 6 i denna del, Kr8 (kd) yrkande 6, Kr13 (c) yrkande 4 och Kr701 (mp) yrkande 38.

Medelstillelning (avsnitt 13.3), TV-avgiften (avsnitt 13.4)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör med avslag på motionsyrkanden godkänna regeringens förslag om medelstillelning. *Jämför reservationerna 23 (m) och 24 (fp) villk. res. 16.*

Riksdagen bör med avslag på motionsyrkanden anta regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift. *Jämför reservationerna 25 (m) villk. res 23 och 26 (fp) villk. res. 16.*

Propositionen

Regeringen föreslår att programföretagen för år 2002 skall tilldelas sammanlagt 5 780 miljoner kronor från rundradiokontot. Av dessa skall 5 770 miljoner kronor anvisas enligt fördelningsnyckeln med 3 331 miljoner kronor till SVT, 2 165 miljoner kronor till SR och 274 miljoner kronor till UR. Därutöver tillförs SVT 10 miljoner kronor engångsvis för ökad tillgänglighet för funktionshindrade.

I medlen från rundradiokontot ingår en förstärkning om 76 miljoner kronor för SVT, 43 miljoner kronor för SR och 6 miljoner kronor för UR, sammanlagt således 125 miljoner kronor, avsedda bl.a. för kvalificerad programproduktion. Vidare ingår 100 miljoner kronor till SVT för digital programverksamhet, medan SR får möjlighet att använda upp till 23 miljoner kronor för digital ljudradio. För verksamhet med nya medier, bl.a. Internet, har regeringen beräknat 27 miljoner kronor för SVT, 20 miljoner kronor för SR och 5 miljoner kronor för UR.

Från distributionskontot skall för år 2002 anvisas 468 miljoner kronor för distributionskostnader till SVT och 17 miljoner kronor till UR. Till distributionskontot skall för år 2002 föras 160 miljoner kronor från rundradiokontot.

Av propositionen framgår att regeringen bedömer att 160 miljoner kronor bör föras över från rundradiokontot till distributionskontot även under år 2003. Under år 2004 bör distributionskontot tillföras 260 miljoner kronor, medan 410 miljoner kronor bör tillföras under år 2005. För tiden efter den nu föreslagna tillståndspanoriden och till dess att underskottet på distributionskontot är återbetalt räknar regeringen med att distributionskontot skall tillföras 460 miljoner kronor per år, vilket bedöms motsvara kostnaderna för SVT:s och UR:s analoga TV-distribution. Distributionskontot kommer att uppvisa underskott under de år när de digitala sändningarna byggs ut. Skulden växer successivt och kan när de analoga sändningarna avvecklas uppgå till betydande belopp. Därefter kommer skulden att amorteras. För att finansiera detta underskott skall en kreditram vara knuten till distributionskontot. Storleken på kreditramen skall beslutas av riksdagen varje år. Regeringen avser att i bud-

getpropositionen för år 2002 återkomma med förslag till kreditram för detta år.

Regeringens förslag till medelstildelning innebär att programföretagen sammanlagt kommer att disponera 6 265 miljoner kronor under år 2002.

Regeringen föreslår att TV-avgiften skall höjas med 6 kronor per månad till 1 740 kronor per helår fr.o.m. den 1 januari 2002.

Regeringen räknar med att TV-avgiften kommer att behöva höjas även under de följande åren för att rundradiokontot skall komma i balans under tillståndsperioden. För närvarande förutser regeringen att höjningen kommer att uppgå till ytterligare 6 kronor per månad under år 2003, 5 kronor per månad under år 2004 och 4 kronor per månad under år 2005.

Motionerna

I tre motioner avvisas regeringens förslag till medelstildelning liksom förslaget till höjning av TV-avgiften.

I motion Kr1 (m) anförs att det finns ekonomiska förutsättningar att klara uppdraget för SVT och SR utan höjningar av TV-avgiften om public service-uppdraget koncentreras till kvalitetsprogram, om återhållsamhet iakttas vad gäller dubbla distributionskostnader samt om UR utförsäljs (yrkande 9).

Motionärerna bakom motion Kr7 (fp) motsätter sig också en höjning av TV-avgiften (yrkande 6 i denna del). Motionärerna anvisar i stället en provisorisk lösning på finansieringsproblemen för ett av programföretagen, nämligen SVT, genom att föreslå regeländringar, en fråga som utskottet behandlat under rubriken Television (avsnitt 11.2).

Även i motion Kr10 (kd) föreslås att regeringens förslag till avgiftshöjning skall avslås av riksdagen. Motionärerna anser att det inte är motiverat att tillskjuta mer medel till rundradiokontot. Public service-företagen bör anpassa verksamheten efter befintliga medel (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har då det gäller *medelstildelningen* inte något att erinra mot förslagen i propositionen. Utskottet föreslår att riksdagen skall godkänna vad regeringen föreslår om medelstildelning och avslå motionerna Kr1 (m) yrkande 9 i denna del, Kr7 (fp) yrkande 6 i denna del och Kr10 (kd) yrkande 2 i denna del.

Enligt utskottets bedömning skulle en utebliven höjning av TV-avgiften, som föreslås i motionerna Kr1 (m), Kr7 (fp) och Kr10 (kd), innebära ett kraftigt underskott på rundradiokontot. Utskottet anser att det är angeläget att kontot är i balans och tillstyrker därför att en höjning i enlighet med regeringens förslag om 72 kronor per helår träder i kraft den 1 januari 2002. *Lagen (1989:41) om TV-avgift bör således ändras* i enlighet härmed. Motionerna Kr1 (m) yrkande 9 i denna del, Kr7 (fp) yrkande 6 i denna del samt Kr10 (kd) yrkande 2 i denna del avstyrks.

Redovisning och revision (avsnitt 13.5)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör godkänna vad regeringen föreslår om redovisning och revision.

Propositionen

I propositionen (s. 75) föreslås att principerna för redovisning och revision skall förtydligas. Programföretagens public service-redovisningar, budgetunderlag och i förekommande fall uppdrag i särskilda regeringsbeslut skall vara granskade av företagens revisorer.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att erinra mot förslaget i propositionen som således bör godkännas av riksdagen.

Tillståndsperiodens längd m.m. (avsnitt 14)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör med avslag på motionsyrkanden godkänna regeringens förslag om tillståndsperiodens längd, dvs. omfattande åren 2002 t.o.m. 2005. *Jämför reservation 27 (m, fp).*

Vidare bör riksdagen avslå motionsyrkanden om inriktningen av en fortsatt översyn av radio och TV i allmänhetens tjänst, m.m. *Jämför reservationerna 28 (m) och 29 (fp).*

Tillståndsperiodens längd

Propositionen

Regeringen konstaterar att public service-företagen verkar på en marknad där förutsättningarna ständigt förändras. Detta medför bl.a. att riksdag och regering med jämna mellanrum behöver ta ställning till behov av eventuella förändringar i public service-företagens förutsättningar för att värna en fortsatt framgångsrik oberoende radio och TV i allmänhetens tjänst. Regeringen anför att en relativt lång tillståndsperiod ger företagen långsiktiga planeringsförutsättningar och understryker deras oberoende ställning. Dock talar de stora förändringarna på teknikområdet, t.ex. övergången till digital sändningsteknik samt utvecklingen av nya medieformer och tjänster, mot en alltför lång period.

Regeringen föreslår att tillståndsperioden skall vara fyra år. Perioden skall således omfatta åren 2002 t.o.m. 2005. Med denna längd får företagen goda

planeringsförutsättningar och möjligheter att utveckla sin verksamhet samtidigt som det ges tid att bereda frågor som aktualiserats bl.a. av teknikutvecklingen.

Motionerna

I motionerna Kr1 (m) yrkande 4 och Kr7 (fp) yrkande 2 hemställs att riksdagen skall besluta att tillståndsperioden skall omfatta tre år, dvs. åren 2002 t.o.m. 2004. Med den snabba förändringen på medieområdet anser motionärerna – från sina respektive utgångspunkter – att fyra år är en alltför lång tid att behålla det gamla regelsystemet relativt oförändrat.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser – i likhet med vad som anförs i propositionen – att de tre programföretagen måste ges en rimligt lång tillståndsperiod, som ger dem så goda planeringsförutsättningar och så oberoende ställning som möjligt. Utskottet anser mot denna bakgrund att tre år är en alltför kort period, varför riksdagen bör avslå motionerna Kr1 (m) yrkande 4 och Kr7 (fp) yrkande 2.

Som anförs i både propositionen och motionerna sker stora förändringar på radio- och TV-området som påverkar public service-verksamhetens förutsättningar. Av denna anledning bör tillståndsperioden inte vara alltför lång, varför riksdagen bör besluta att tillståndsperioden skall fastställas till fyra år i enlighet med förslaget i propositionen, dvs. från och med den 1 januari 2002 och till och med den 31 december 2005.

Inriktningen av en fortsatt översyn av radio och TV i allmänhetens tjänst, m.m.

Propositionen

Regeringen meddelar i propositionen sin avsikt att tillkalla en kommitté för en samlad översyn av public service-uppdraget och public service-företagens förutsättningar – bl.a. ekonomiska och organisatoriska sådana – att uppfylla sitt uppdrag i en ny och föränderlig mediasituation. Resultaten av kommitténs arbete skall föreligga i god tid före utgången av den föreslagna fyraåriga nya tillståndsperioden. Kommittén skall ha parlamentarisk sammansättning. Genom en bred politisk förankring skall de långsiktiga förutsättningarna för en stark och oberoende radio och TV i allmänhetens tjänst säkerställas.

Motionerna

I en motion, Kr282 (kd), väckt under allmänna motionstiden hösten 2000, föreslås att en framtidskommission bör tillsättas för att utreda public service-verksamhetens förutsättningar i en alltmer komplex och internationaliserad värld (yrkande 5). I detta sammanhang yrkas också att public service-företagen inte bör slås samman till en koncern (yrkande 6).

Frågor som rör uppgifterna för den av regeringen nu aviserade utredningen om den framtida radion och televisionen i allmänhetens tjänst tas upp i fem motioner väckta med anledning av propositionen.

I motion Kr1 (m) yrkande 2 påpekas att viktiga förändringar sker på radio- och TV-området, såsom det dramatiskt ökade utbudet och övergången till digital teknik och distribution via bredband. Den nya tekniken ändrar de kommersiella villkoren och tittandet individualiseras. Mot denna bakgrund bör public service-uppdraget ändras. En av utgångspunkterna för den kommande utredningen om framtidens radio och TV i allmänhetens tjänst bör vara att medier skall stå fria från staten. Public service skall endast komplettera övrigt medieutbud innehålls- och kvalitetsmässigt och stå för uppgifter som staten finner omistliga. Programmen skall produceras efter upphandling eller på entreprenad. Nya organisationsformer bör skapas för Radiosymfonikerna, Radioteatern och SVT Drama.

I samma motion yrkas vidare att sändning kan ske inom ramen för andra företags radio- och TV-program men också i annat medieutbud. Alternativt kan sändning ske i särskilda kanaler (yrkande 8). En framtida public service-verksamhet som bedrivs i enlighet med de riktlinjer som anges i motionen bör finansieras med skattemedel (yrkande 6 i denna del).

Även i motion Kr12 (m) förordas skattefinansiering av den framtida public service-verksamheten. Motionärerna understryker att skattefinansieringen inte bör kombineras med någon statlig styrning (yrkande 2). De drar parallellen till andra kulturinstitutioner som finansieras med skattemedel utan att de för den skull anses vara politiskt styrda.

Den fortsatta översynen av radio och TV i allmänhetens tjänst bör enligt motion Kr8 (kd) yrkande 7 behandla konvergensfrågorna, teknikutvecklingen, finansieringsfrågorna och organisationsfrågorna. Den bör vidare behandla public service-begreppets innehåll samt etiska riktlinjer för etermedier. Översynsarbetet bör även omfatta UR:s utvidgade uppgift i ett modernt kunskaps-samhälle.

Finansieringen av den framtida public service-verksamheten tas upp i motion Kr10 (kd) yrkande 1. Informationshällets utveckling, med TV via Internet och bredband, gör systemet med TV-avgift föråldrat. Lagen (1989:41) om TV-avgift bör därför upphävas. Alternativa finansieringsformer bör utredas, t.ex. skattefinansiering eller införande av en allmän TV-avgift av samma slag som avgiften till vissa trossamfund.

Enligt motion Kr7 (fp) bör den nya utredningen om radio och TV i allmänhetens tjänst präglas av vad som föreslås i Folkpartiet liberalernas programskrift Public service i internetåldern (yrkande 1). Utbudet i elektroniska medier bör präglas av kvalitet och bildning och få en tydlig kvalitetsinriktning. Större satsningar på ett kvalitetsutbud på svenska bör genomföras. Kultur- och samhällsprogrammen bör präglas av bredd och mångfald. Krav på saklighet och publicistiskt oberoende bör ställas (yrkande 3). Ett nytt finansieringssystem med slopade TV-avgifter föreslås, där staten tillskjuter kapital till fem fonder för stöd till public service. Fonderna skall få ett årligt tillskott

genom nätavgifter. Resurserna bör ligga 20–25 % över dagens nivå (yrkande 4).

Staten bör enligt samma motion avveckla sitt engagemang i innehållsproduktionen och distributionen på radio- och TV-området. Public service-företagen bör säljas ut till personalen eller som folkaktier på börsen (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser – i likhet med vad som anförs i propositionen – att de snabba förändringarna inom medieområdet och svårigheten att förutse hur bl.a. utvecklingen på konvergensområdet kommer att påverka public service-området motiverar att ett antal frågor om förutsättningarna för radio och TV i allmänhetens tjänst blir belysta och värderade.

Utskottet instämmer med vad som anförs i propositionen om att en samlad översyn utifrån en bred och djupgående omvärldsanalys bör göras av public service-uppdraget och av public service-företagens förutsättningar att uppfylla detta uppdrag i en ny och föränderlig mediasituation. Utskottet anser att det är av värde att en sådan översyn uppdras åt en parlamentariskt sammansatt kommitté och noterar att regeringen avser att ta fram direktiv till utredningen efter samråd med riksdagens partier. Det är enligt utskottets mening angeläget att genom en sådan politisk förankring kunna säkerställa de långsiktiga förutsättningarna för en stark och oberoende radio och TV i allmänhetens tjänst.

En utredning om framtidens radio och TV i allmänhetens tjänst kommer således att tillsättas. Därmed bör önskemålet i motion Kr282 (kd) om en framtidskommission för public service-frågor vara tillgodosett. Motionens yrkande 5 avstyrks därför.

Utskottet anser att riksdagen inte bör göra några sådana uttalanden om inriktningen av eller detaljer i utredningens arbete som föreslås i motionerna Kr1 (m) yrkandena 2, 6 i denna del och 8, Kr7 (fp) yrkandena 1, 3, 4 och 5, Kr10 (kd) yrkande 1, Kr12 (m) yrkande 2 och Kr282 (kd) yrkande 6, varför riksdagen bör avslå samtliga dessa motionsyrkanden.

Utskottet anser att riksdagen inte heller genom ett tillkännagivande till regeringen bör fastställa de ämnesområden som utredningsarbetet bör omfatta. Utvecklingen inom området kan komma att göra det nödvändigt att komplettera och förändra utredningsuppdraget under de kommande åren. Utskottet avstyrker därmed även motion Kr8 (kd) yrkande 7.

Frågor avseende Teracom m.m.

Utskottets förslag i korthet

- Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om
- departementstillhörighet för Teracom AB,
 - försäljning av Teracom AB m.fl., *jämför reservation 30 (m)*.

Departementstillhörighet för Teracom AB

Motionen

Teracom AB bör enligt motion Kr338 (m) tillhöra Näringsdepartementet inom Regeringskansliet och inte, som nu, Kulturdepartementet. Med tanke på den ökande konvergensen mellan tele-, data-, radio- och TV-tjänster bör bolaget höra till samma departement som Svenska rymdaktiebolaget och Telia AB. Därmed skulle samordning bl.a. beträffande investeringar och aktieförsäljningar underlättas.

Utskottets ställningstagande

Enligt 7 kap. 1 § regeringsformen skall det för beredning av regeringsärenden finnas ett regeringskansli i vilket det ingår departement för skilda verksamhetsgrenar. Det är regeringen som fördelar ärendena mellan departementen. Med hänvisning härtill föreslår utskottet att riksdagen avslår motion Kr338 (m).

Försäljning av Teracom AB m.m.

Motionerna

Enligt motion T201 (m) yrkande 22 bör riksdagen besluta att Teracom AB skall privatiseras. Motionärerna anför att företaget i praktiken har monopol på sändning av radio och TV och att företagets dominerande ställning ytterligare förstärks vid utbyggnaden av det digitala marknätet. Privatiseringen bör ske skyndsamt.

Teracom AB:s verksamhet bör enligt motion K400 (m) konkurrensutsättas (yrkande 15). Public service-företagen och TV 4 bör inte åläggas att använda Teracom AB:s tjänster. De förra bör få i uppdrag att göra upphandlingen av sändningarna i konkurrens. På sikt bör Teracom AB privatiseras.

Enligt motion K238 (m) finns det inte någon anledning för staten att äga Teracom AB. Inte heller bör staten äga och driva Senda AB eller Boxer AB. Den statliga maktkoncentrationen blir extra tydlig när Teracom AB även bygger ut det digitala marknätet. Det bör överlåtas till SVT och andra TV-aktörer att själva få upphandla sändningar m.m. (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

Vid 1998/99 års riksmöte behandlade utskottet propositionsförslag om avgränsning av den del av Teracom AB:s verksamhet som skall bedrivas med skälig lönsamhet samt vissa motionsyrkanden om upphandling i konkurrens av TV-distribution i marknätet (bet. 1998/99:KrU1 s. 88–89). Utskottet anförde då, liksom följande år (bet. 1999/2000:KrU8 s. 23), att Teracom AB inte har ett monopol i formell bemärkelse, då det inte finns något som hindrar att andra aktörer bygger upp egna marknät, även om höga kostnader i praktiken har hindrat detta. Utskottet anförde också att det är angeläget att public

service-kanalerna och TV 4 kan ses och höras av i stort sett hela befolkningen. Mot denna bakgrund var utskottet inte berett att tillstyrka motionsförslag om ändringar av bestämmelserna om upphandlingen av utsändningstjänster i marknätet.

Riksdagen har under våren 2001 – liksom tidigare år – på näringsutskottets förslag avslagit motionsyrkanden om försäljning av vissa angivna statliga företag, däribland Teracom AB (bet. 2000/01:NU7). Näringsutskottet har redovisat skälen till varför det är motiverat med ett statligt ägande. Näringsutskottet har också uttryckt som sin mening att regeringen i sitt arbete visar en klar vilja att uppnå och upprätthålla konkurrensneutralitet mellan offentlig och privat verksamhet.

Med hänvisning till riksdagens tidigare ställningstaganden om upphandling i konkurrens och om privatisering av statliga bolag föreslår utskottet att riksdagen avslår de nu aktuella motionerna K238 (m) yrkande 1, K400 (m) yrkande 15 och T201 (m) yrkande 22.

Öppna kanaler

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om stöd till Öppna kanaler. *Jämför reservationerna 31 (c) och 32 (mp).*

Motionerna

Enligt motion Kr343 (c) bör mångfalden inom medieområdet gynnas genom att nya aktörer stimuleras att producera och förmedla information. Riksdagen bör därför tillkännage för regeringen att politiken inom medieområdet bör inriktas på att ta till vara den tekniska utvecklingen (yrkande 8). Därigenom skall villkoren förbättras för verksamheten med Öppna kanaler, som sänder samhällsinformation, utbildning och kultur.

Regeringen bör enligt motion Kr701 (mp) överväga ett framtida nationellt stöd till öppna kanaler (yrkande 36). I motionen anförs att de icke kommersiella lokala TV-kanaler som utgör Öppna kanaler når en miljon människor. Verksamheten får i varierande omfattning kommunalt stöd. Människor borde, oavsett i vilken kommun de bor, få tillgång till denna verksamhet. Vikten av stöd till Öppna kanaler uttrycks även i motion N383 (mp) yrkande 33.

Utskottets ställningstagande

Vid tidigare riksmöten har utskottet haft att ta ställning till motsvarande motionsyrkanden (senast i bet. 1999/2000:Kr8 s. 25). Utskottet anser – liksom tidigare – att den kabelsändarverksamhet som bedrivs av ideella organisationer som Riksförbundet Öppna kanaler har stor betydelse för grundläggande demokratiska värden såsom yttrandefriheten. Utskottet anser alltfört att det i första hand bör vara en fråga för kommuner och landsting att stödja dessa

föreningars verksamhet. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna Kr343 (c) yrkande 8, Kr701 (mp) yrkande 36 och N383 (mp) yrkande 33.

Våldsskildringsrådet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om Våldsskildringsrådets verksamhetsform m.m. *Jämför reservation 33 (kd)*.

Motionerna

I motionerna Kr282 (kd) yrkande 10 och Kr286 (kd) begärs en översyn av Våldsskildringsrådets verksamhet.

I motionerna anförs att utbudet av våldsskildringar direkt i hemmen har ökat genom ökningen av kabel- och satellitsändningar. Det är också lätt för minderåriga att komma över videofilmer med en åldersgräns på 15 eller 18 år. Våldsskildringsrådet bör få större möjligheter att påverka utvecklingen. Verksamheten behöver bli mer känd bland allmänheten för att på ett bättre sätt kunna stödja dem som engagerar sig i frågor om våldsskildringar.

Våldsskildringsrådet arbetar i form av en statlig kommitté tillsatt av regeringen. Motionärerna anser – i likhet med vad rådet förordat i en rapport till regeringen – att det är nödvändigt att se över om denna verksamhetsform är lämplig. Översynen bör även omfatta rådets direktiv, organisation och sammansättning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlade vid föregående riksmöte ett motionsyrkande med samma innebörd som de nu aktuella motionerna (bet. 1999/2000:KrU8 s. 16). Utskottet redovisade att en översyn av myndighetsstrukturen inom medieområdet då pågick inom Kulturdepartementet.

Utskottet har nu inhämtat från Kulturdepartementet att ett arbete pågår inom Regeringskansliet som syftar till att se över myndighetsstrukturen inom medieområdet m.m. med hänsyn bl.a. till utvecklingen i fråga om elektroniska kommunikationstjänster.

Mot bakgrund av den snabba utbredningen av våldsskildringar i olika medieformer anser utskottet – liksom vid föregående riksmöte – att det är angeläget att regeringen i den pågående översynen gör en ingående prövning av vilken organisationsform och inriktning som bäst främjar det fortsatta arbetet med frågor om våldsskildringar.

Utskottet anser att pågående arbete med översyn av myndighetsstrukturen och behandling av Våldsskildringsrådets skrivelse om organisationsform m.m. för rådet inte bör föregripas, varför motionerna Kr282 (kd) yrkande 10 och Kr286 (kd) avstyrks.

Mediepåverkan m.m.

Utskottets förslag i korthet

- Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om
- åldersgränser för datorspel,
 - forskning om datorspels påverkan på barn och unga, *jämför reservation 34 (kd)*,
 - utredning om mediers påverkan på barn och unga, *jämför reservation 35 (v, kd, c, fp, mp)*, och
 - forskning om sociala och demokratiska frågor i samband med medieutvecklingen, *jämför reservation 36 (c)*.

Datorspel

Motionerna

I motion Kr342 (mp) redovisas att datorspel kan stimulera fantasin och vara pedagogiska men att de också kan innehålla våld där de spelande själva deltar aktivt. Motionärerna anser att regeringen bör verka för en frivillig överenskommelse med branschen om *åldersgränser för datorspel* så att t.ex. en 15-årsgräns kan anges på alla spel (yrkande 2).

I motion Kr282 (kd) framhålls vikten av forskning och informationsspridning när det gäller påverkan på barn och unga av våldsskildringar. Våldsinslag kan leda till aggressioner, rädsla och tillvänjning. Det saknas enligt motionen *forskning om påverkan på barn av våldsinslag i datorspel*. Sådan forskning bör snarast påbörjas (yrkande 11).

Utskottets ställningstagande

År 1998 antog Ministerrådet inom EU en rekommendation som syftar till att genom självreglering inom branscherna (TV, datorspel, Internet) stärka skyddet för minderåriga och den mänskliga värdigheten.

Kommissionen har nyligen avgivit en utvärderingsrapport om tillämpningen av denna rekommendation. I rapporten anförs att två års tillämpning av rekommendationen är uppmuntrande även om berörda parter, särskilt konsumenterna, borde ha varit mera involverade i upprättandet av etiska regler. Det anförs också att resultaten av utvärderingen kan komma att påverka innehållet i ett eventuellt direktiv om skydd av minderåriga och av mänsklig värdighet när det gäller allt elektroniskt material.

I sammanhanget bör nämnas att skydd av barn mot skadligt medieinnehåll är en fråga som det svenska ordförandeskapet i EU vill ge särskild uppmärksamhet, särskilt i relation till det förberedande översynsarbete som nyligen påbörjats när det gäller TV-direktivet. Vid ett expertseminarium i februari i år i Sverige togs frågor upp om barn och unga i det nya medielandskapet, dvs. TV, Internet samt dator- och TV-spel.

Våldsskildringsrådet har till uppgift att informera om rekommendationen i Sverige och att stödja branscherna i deras arbete med självreglering. Rådet skall rapportera till Kultur- och Näringsdepartementen om hur arbetet fortskrider.

Utskottet har från Våldsskildringsrådet inhämtat att branscherna tagit initiativ till ett möte i Bryssel i maj med granskningsorgan m.fl. institutioner från medlemsländerna. Mötet avser frågor om *åldersgränser för datorspel*. Kontakter och arbete pågår för självreglering av branschen i Sverige och införande av åldersgränsmärkning av datorspel. En lagstiftning på området har införts i Finland, vilket kan påverka arbetet med självreglering i övriga Norden.

Utskottet anser, med hänvisning till det anförda, att det inte är påkallat att riksdagen gör ett tillkännagivande för regeringen om att regeringen skall verka för en överenskommelse inom datorspelsbranschen för åldersgränser för datorspel i Sverige. Motion Kr342 (mp) yrkande 2 avstyrks därför.

När det gäller motionsyrkandet om *forskning om datorspels påverkan på barn och unga* vill utskottet först påminna om att Våldsskildringsrådet har i uppdrag att följa marknadsutvecklingen och den tekniska utvecklingen av bl.a. datorspel och TV-spel (tidigare även kallade videospel). Som ett led i detta uppdrag har rådet år 1999 publicerat en rapport, *Monstermassakern* (Våldsskildringsrådet nr 22). Rapporten ger en grundläggande information om de genrer av dator- och TV-spel som innehåller mest våldsskildringar och som därmed mest har förekommit i debatten. Bakgrunden till rapporten är också att okunskapen bland vuxna, t.ex. bland forskare och journalister, om dator- och TV-spel är stor.

Enligt uppgift från Våldsskildringsrådet finns en översikt över forskningen om datorspel i en rapport från det danska Medierådet for Børn og Unge. Rapporten gavs ut år 2000 och heter "Det er bare noget, der er lavet" Børn, computerspil, vold og virkelighed. Texten till rapporten återfinns på Medierådets hemsida, (<http://www.medieraadet.dk/>).

Våldsskildringsrådet har i olika sammanhang, bl.a. i sin skriftserie, redovisat att forskarna i dag är eniga om att eventuell påverkan av medieviolens sker i ett komplicerat samspel med övriga sociala och psykologiska faktorer som omger barn och ungdomar under uppväxten. Frågeställningen behandlas även i rådets tidskrift *Flödet*, t.ex. i nummer 25 (september 2000) i en intervju med Cecilia von Feilitzen, forskare vid Stockholms universitets institution för journalistik, medier och kommunikation, expert vid Våldsskildringsrådet samt vetenskaplig koordinator vid The Unesco International Clearinghouse on Children and Violence on the Screen vid Nordiskt informationscenter för medie- och kommunikationsforskning (Nordicom) vid Göteborgs universitet.

Det s.k. clearinghuset har en databas över nordisk och internationell forskning när det gäller barn och medieviolens (<http://www.nordicom.gu.se/>). Bibliografin *Children and Media Violence Research* finns även publicerad i skriftform. Clearinghuset ger även ut nyhetsbrev och årsböcker i ämnet.

Utskottet anser att det är viktigt att kunskap skapas även om hur de nyare medierna, såsom datorspel, påverkar barn när det gäller inslag av våld. Utskottet anser emellertid att riksdagen inte bör göra ett uttalande med syfte att styra universitetens och högskolornas medieforskning i vad avser inriktning mot våld i datorspel. Universitet och högskolor skall enligt högskolelagen (1992:1434) fritt välja forskningsproblem och forskningsmetoder. Motion Kr282 (kd) yrkande 11 avstyrks.

Utredning om mediers påverkan på barn och unga

Motionen

I motion Kr342 (mp) anförs att det behövs mer forskning om hur det nya medielandskapet påverkar de unga. Vi vet inte vilka effekter det får på unga människor att växa upp i en värld där mycket av kommunikationen och språkutvecklingen sker i en ordkarg chatmiljö, där möjligheten finns att uppleva våld i virtuella miljöer och där pornografi och nazipropaganda finns lätt tillgänglig. Det behövs en helhetssyn som omfattar den kunskap som finns i Sverige och internationellt. Enligt motionen kan en utredning behöva tillsättas för att ta ett samlat grepp om mediala situationer som påverkar barn och om den påverkan de har på barnets utveckling psykiskt såväl som fysiskt. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen (yrkande 8).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i olika sammanhang, t.ex. när det gäller radio, TV, film m.m., behandlat frågor som rör behovet av ökade kunskaper om medievalds påverkan på barn och unga. Utskottet anser nu – liksom vid tidigare tillfällen – att denna fråga är värd stor uppmärksamhet av forskarsamhället. (Jfr bet. 1998/99:KrU3 s. 13, bet. 1999/2000:KrU5 s. 12 och bet. 1999/2000:KrU8 s. 16.)

Våldsskildringsrådet har bland sina huvudsakliga uppdrag att följa marknadsutvecklingen och den tekniska utvecklingen på medieområdet och att följa massmedie- och påverkansforskning inom området samt sprida populärvetenskaplig information, vilket främst har skett genom rådets skriftserie. Genom dessa rapporter presenteras information och forskning om våld i medierna ur olika infallsvinklar. Rådet har vidare stött publiceringen av två antologier, nämligen Våld från alla håll (1993) och Våldsamma nyheter (1996). I rådets informationsblad Flödet behandlas medieutveckling, EU-frågor, aktuella böcker, konferenser och lagändringar. Till huvuduppgifterna hör även att ta initiativ till projekt inom forskning, utbildningsväsende och föreningsliv och att informera de audiovisuella branscherna om EU-rekommendationen om skydd av barn och den mänskliga värdigheten samt att stödja och följa branschernas arbete med självreglering. Vidare skall rådet stödja, uppmuntra och konkret hjälpa organisationer och grupper som engagerar sig i frågorna om våld i medierna samt verka för en förbättrad mediekun-

skap i skolan och i lärarutbildningen. Rådet skall även vara informationscentral om medier, våld och påverkan för riksdag, myndigheter, mediebransch, skolor, organisationer och enskilda.

Nordicom vid Göteborgs universitet har på uppdrag av regeringen och Unesco och med medel från regeringen, och under tre år från Unesco, etablerat ett internationellt informationscentrum rörande barn och medieviolens, The Unesco International Clearinghouse on Children and Violence on the Screen. Som utskottet redovisat i det föregående har Clearinghuset publicerat en omfattande bibliografi på området barn och medieviolens.

I sammanhanget bör även nämnas att Ungdomsstyrelsen har två uppgifter i förhållande till ungdomsforskningen, nämligen att följa utvecklingen av ungdomspolitiskt relevant forskning i Sverige och internationellt samt att stärka kunskapsöverföringen mellan forskare, beslutsfattare och praktiker vad gäller ungdomspolitiskt relevant forskning. Ungdomsstyrelsen har deltagit i Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådets programgrupp för ungdomsforskning och i Nordiska ungdomskommitténs arbetsgrupp om ungdomsforskning. Den medverkar även i Europarådets referensgrupp för ungdomsforskning och dokumentation samt vid seminarier och andra former av möten mellan forskare, beslutsfattare och praktiker runt ungdomspolitiskt intressanta frågor.

I sitt betänkande 1999/2000:KrU5 Ny svensk filmpolitik redovisade utskottet att det har skett en viss kvantitativ nedgång i forskningen i Sverige rörande barn och medier sedan Sveriges Radios publik- och programforskning lades ner år 1993. Utskottet hade från Nordicom inhämtat att detta snarast berodde på bristande intresse från den yngre forskargenerationen. Utskottet anser nu – liksom vid 1999/2000 års riksmöte – att detta är oroande. Även om det finns forskningsresultat att tillgå från andra länder är det nödvändigt att också kunna grunda beslut om åtgärder av olika slag inom t.ex. lärarutbildning, föräldrainsformation m.m. på väl dokumenterade och analyserade kunskaper om förhållandena inom det egna samhället. Det bör dock, enligt utskottets mening, ankomma på de ansvariga inom berörda discipliner och forskningsfinansierande organ, som har överblick över sina respektive områden, att stimulera intresset för forskning inom eventuellt försummade ämnesområden. Universitet och högskolor har också ett ansvar för att i enlighet med högskolelagen (1992:1434) samverka med det omgivande samhället och informera om sin verksamhet, således även om resultaten av sin forskning.

Utskottet anser att det i första hand bör ankomma på de ansvariga myndigheterna att – utifrån sin verksamhet och sin kunskap om relevant forskning om barn och medieviolens – informera och sprida kunskap om resultaten av forskning på området till olika sektorer av samhället. Utskottet anser att det inte är aktuellt att lösa dessa frågor genom en statlig utredning.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Kr342 (mp) yrkande 8.

Forskning om sociala och demokratiska frågor

Motionen

I motion Kr343 (c) hemställs att riksdagen skall tillkännage för regeringen vad som anförs i motionen om forskning om sociala och demokratiska frågor i samband med medieutvecklingen (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Medieforskningen inom universitet och högskolor är omfattande (en kort redovisning av medieforskning med speciell inriktning mot ett demokratiperspektiv lämnas i konstitutionsutskottets betänkande 2000/01:KU18).

Nordicom vid Göteborgs universitet har till uppgift att sprida kunskap om medie- och kommunikationsforskning i de nordiska länderna.

Utskottet påminner om att Demokratiutredningen i sitt slutbetänkande En uthållig demokrati (SOU 2000:1) föreslog flera demokratiforskningsprogram som bl.a. skulle innefatta forskning om mediernas roll för demokratin. Förslaget bereds inom Regeringskansliet efter remissbehandling.

Utskottet vill även påminna om att universitet och högskolor själva bestämmer inriktning och ämnesval för den forskning som utförs där. Riksdag och regering stimulerar forskning genom medelsanvisning men påverkar inte ämnesvalet eller metoderna.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Kr343 (c) yrkande 3.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Ett mångsidigt utbud av hög kvalitet (punkt 1)

av Elisabeth Fleetwood, Lennart Fridén, Jan Backman och Roy Hansson (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:Kr1 yrkandena 1 i denna del och 7 samt 2000/01:K400 yrkande 9 i denna del, bifaller delvis proposition 2000/01:94 punkt 2 i denna del och avslår motionerna 2000/01:Kr3 yrkande 2, 2000/01:Kr8 yrkande 1, 2000/01:Kr282 yrkandena 1 och 9, 2000/01:Kr343 yrkande 4 och 2000/01:T713 yrkande 14.

Ställningstagande

I enlighet med vad som framförs i motion Kr1 (m) anser vi att public service-uppdraget måste ändras när utbudet, efterfrågan och konkurrensen med andra medier ändras. Ny teknik, nytt utbud och ändrade tittar- och lyssnarvanor hos publiken betyder att vad som är public service under ett skede kanske är något helt annat i en annan tid. Mediekonsumenten kan numera välja mellan ett stort antal TV- och radiokanaler, förmedlade analogt eller digitalt i kabelnät, via satelliter, i marknätet eller över Internet. Därmed ökar – som framhålls i motion K400 (m) – sannolikt kvalitetsmedvetandet hos publiken liksom kraven på en utveckling mot fördjupning, vilket får återverkningar på public service-verksamheten.

Mot denna bakgrund anser vi att public service-uppdraget måste koncentreras till att vara ett komplement till övrigt medieutbud, såväl innehållsligt som kvalitetsmässigt. Programverksamheten bör utvecklas mot ökad kvalitet och fördjupning. Även små publikgruppers behov bör tillgodoses. Dagens SVT och SR innehåller en rad program som till sin karaktär lika gärna skulle kunna höra hemma i de kommersiella kanalerna, som till exempel "Expedition Robinson" och "Vinna eller försvinna". När de kommersiella kanalerna startar program som "Vem vill bli miljonär" tar det inte lång tid innan SVT startar konkurrenten "Vinna eller försvinna". Det finns inte någon anledning att sådana program finansieras med offentliga medel.

En koncentration av SVT:s och SR:s programutbud bör således inledas redan under den kommande tillståndperioden. Fokus skall vara program som

inte har en naturlig hemvist i andra företags utbud. Regeringens förslag till riktlinjer vad gäller mångsidigheten bör därför förändras i enlighet med detta.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bifaller riksdagen motionerna Kr1 (m) yrkandena 1 i denna del och 7, K400 (m) yrkande 9 i denna del och bifaller delvis propositionen punkt 2 i denna del samt avslår motionerna Kr3 (c) yrkande 2, Kr8 (kd) yrkande 1, Kr282 (kd) yrkandena 1 och 9, Kr343 (c) yrkande 4 och T713 (c).

2. Ett mångsidigt utbud av hög kvalitet (punkt 1)

av Inger Davidson och Dan Kihlström (båda kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Kr8 yrkande 1, bifaller delvis proposition 2000/01:94 punkt 2 i denna del och avslår motionerna 2000/01:Kr1 yrkandena 1 i denna del och 7, Kr3 yrkande 2, 2000/01:Kr282 yrkandena 1 och 9, 2000/01:Kr343 yrkande 4, 2000/01:K400 yrkande 9 i denna del och 2000/01:T713 yrkande 14.

Ställningstagande

Nu gällande tillstånd för public service-företagen innehåller regler om bl.a. opartiskhet, saklighet, allsidighet, spegling av förhållandena i hela landet och relevans. Vi anser att det s.k. relevanskravet har en relativt svag skrivning i de nämnda tillstånden, vilket även gäller kravet på allsidighet.

Vi anser att public service-företagens programverksamhet skall syfta till att för allmänhetens räkning allsidigt beskriva och kritiskt granska skeenden, förmedla relevant kunskap, förklara sammanhang, belysa mindre kända förhållanden och initiera debatter. I detta arbete skall programföretagen sträva efter opartiskhet och saklighet.

Saklighetskravet inrymmer också tydliga krav på allsidighet, relevans och väsentlighet.

Förslaget till riktlinjer för programverksamheten bör formuleras på följande sätt.

Programföretagens sändningsrätt skall utövas opartiskt och sakligt. Ämnesval och framställning skall *därför* ta sikte på *allsidighet, relevans och vad som därmed* är väsentligt. Programföretagen skall beakta programverksamhetens betydelse för den fria åsiktsbildningen och ge utrymme åt en mångfald av åsikter och meningsyttringar. Programföretagen skall erbjuda ett mångsidigt programutbud som kännetecknas av hög kvalitet i alla programgenrer.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bifaller riksdagen motion Kr8 (kd) yrkande 1 och bifaller delvis propositionen punkt 2 i denna del samt avslår motionerna Kr1 (m) yrkandena 1 i denna del och 7, Kr3 (c) yrkande 2, Kr282 (kd) yrkandena 1 och 9, Kr343 (c) yrkande 4, K400 (m) yrkande 9 i denna del och T713 (c).

3. Kulturansvar (punkt 3)

av Elisabeth Fleetwood, Lennart Fridén, Jan Backman och Roy Hansson
(alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:K400 yrkande 9 i denna del, bifaller delvis proposition 2000/01:94 punkt 2 i denna del och avslår motion 2000/01:Kr282 yrkande 2 i denna del.

Ställningstagande

I enlighet med vad som framförs i motion K400 (m) anser vi att public service-uppdraget skall syfta till att ge de ledande svenska kulturinstitutionerna en bredare verksamhetsbas. Public service-företagen förfogar över resurser som är större än statens anslag till de offentliga kulturinstitutionerna. Det innebär att den verksamhet som i dag bedrivs inom SR och SVT bör kunna bli en nyskapande kraft i det svenska kultursamhället. Exempelvis bör TV-teatern kunna vitaliseras och i samarbete med läns- och stadsteatrarna erbjuda sina tittare nya och oftare återkommande teaterupplevelser. Möjligheten att i större utsträckning vara en aktiv köpare av kortfilm och andra produktioner från fristående kulturskapare bör också tas till vara.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bifaller riksdagen motion K400 (m) yrkande 9 i denna del och bifaller delvis propositionen punkt 2 i denna del samt avslår motion Kr282 (kd) yrkande 2 i denna del.

4. Gudstjänstprogram (punkt 4)

av Inger Davidson (kd), Dan Kihlström (kd), Birgitta Sellén (c) och Lennart Kollmats (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Kr8 yrkande 2 och bifaller delvis motionerna 2000/01:Kr3 yrkande 1, 2000/01:Kr11 och 2000/01:Kr282 yrkande 2 i denna del.

Ställningstagande

Som anförs i motion Kr8 (kd) är det viktigt att även kyrkornas verksamhet inbegrips i public service-företagens kulturella ansvar. Gudstjänster är kulturhändelser i lika hög grad som konstutställningar och konserter. Enligt Kulturrådets omvärldsanalys 2000 hade fler svenskar besökt en gudstjänst än varit

på ett idrottsevenemang under det senaste året. Detta intresse bör enligt vår uppfattning avspeglas mer i programutbudet under nästa tillståndsperiod.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bifaller riksdagen motion Kr8 (m) yrkande 2 och bifaller delvis motionerna Kr3 (c) yrkande 1 och Kr11 (m) och Kr282 (kd) yrkande 2 i denna del.

5. Uppläst textremsa (punkt 7)

av Elisabeth Fleetwood, Lennart Fridén, Jan Backman och Roy Hansson (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:Kr1 yrkande 1 i denna del, 2000/01:Kr13 yrkande 2, 2000/01:Kr205, 2000/01:Kr212 och 2000/01:Kr343 yrkande 5 i denna del, bifaller delvis motion 2000/01:Kr6 yrkande 2 och avslår proposition 2000/01:94 punkt 2 i denna del samt motionerna 2000/01:Kr282 yrkande 7 i denna del, 2000/01:Kr340 yrkande 3 och 2000/01:So540 yrkande 1 i denna del.

Ställningstagande

Vi anser att en viktig del av public service-uppdraget är att ta hänsyn till de funktionshindrades behov. Som framhålls i motion Kr1 (m) har SVT i detta hänseende inte fullt ut levt upp till sitt ansvar som en TV i allmänhetens tjänst. Det har gällt frågan om att en uppläst textremsa skall erbjudas i olika TV-program. Vi beklagar att regeringen nöjt sig med att föreslå att det skall vara ett mål att erbjuda en uppläst textremsa under tillståndsperioden. Vi anser att det i stället skall vara ett krav att en uppläst textremsa skall erbjudas under tillståndsperioden.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bifaller riksdagen motionerna Kr1 (m) yrkande 1 i denna del, Kr13 (c) yrkande 2, Kr205 (m), Kr212 (m) och Kr343 (c) yrkande 5 i denna del, bifaller delvis motion Kr6 (m) yrkande 2, och avslår propositionen i denna del samt motionerna Kr282 (kd) yrkande 7 i denna del, Kr340 (v) yrkande 3 och So540 (kd) yrkande 1 i denna del.

6. Uppläst textremsa (punkt 7)

av Inger Davidson och Dan Kihlström (båda kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Kr282 yrkande 7 i

denna del, bifaller delvis propositionen 2000/01:94 punkt 2 i denna del och motionerna 2000/01:Kr1 yrkande 1 i denna del, 2000/01:Kr6 yrkande 2, 2000/01:Kr13 yrkande 2, 2000/01:Kr205, 2000/01:Kr212, 2000/01:Kr343 yrkande 5 i denna del och 2000/01:So540 yrkande 1 i denna del samt avslår motion 2000/01:Kr340 yrkande 3.

Ställningstagande

Som framhålls i motion Kr282 (kd) kan synskadade inte läsa textremsan till utländska TV-program eller de utländska inslagen i nyhetsprogrammen. Sändningarna är således inte utformade så att de är tillgängliga för denna grupp. Om textremsan läses upp i en särskild ljudkanal kan dessa problem undanröjas. Införandet av digital TV torde framöver innebära nya möjligheter att ytterligare öka tillgängligheten för funktionshindrade.

Vi anser emellertid att det är nödvändigt att frågan om uppläst textremsa i TV snarast får en lösning. Redan innan regeringen meddelar nya sändningstillstånd för nästa tillståndperiod bör därför SVT och UR presentera hur de tänker lösa denna fråga.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bifaller riksdagen motion Kr282 (kd) yrkande 7 i denna del, bifaller delvis propositionen i denna del och motionerna Kr1 (m) yrkande 1 i denna del, Kr6 (m) yrkande 2, Kr13 (c) yrkande 2, Kr205 (m), Kr212 (m), Kr343 (c) yrkande 5 i denna del och So540 (kd) yrkande 1 i denna del samt avslår motion Kr340 (v) yrkande 3.

7. Teckenspråksutbud (punkt 9)

av Lennart Kollmats (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:Kr2 yrkande 1, 2000/01:Kr6 yrkande 1 och 2000/01:Kr7 yrkande 10 och bifaller delvis proposition 2000/01:94 punkt 2 i denna del och motionerna 2000/01:Kr9 och 2000/01:So540 yrkande 1 i denna del.

Ställningstagande

Som anförs i motion Kr7 (fp) är SVT det enda programföretag som sänder program på teckenspråk. SVT har därför ett särskilt stort ansvar för att döva och hörselskadade får ett ökat utbud av information och kultur via teckenspråkiga program. Sändningarna uppgick år 2000 till 1 timme och 25 minuter i veckan. Det är således fråga om ett till omfattningen förhållandevis begränsat programutbud jämfört med det utbud som de flesta andra språkgrupper kan tillgodogöra sig.

I propositionen finns inte några förslag om utveckling av det teckenspråkiga programutbudet, trots att regeringen anser att programföretagens insatser för funktionshindrade skall öka under nästa tillståndperiod. Jag anser emellertid att det är angeläget att SVT i nästa sändningstillstånd får i uppdrag att utöka den totala tiden för det teckenspråkiga programutbudet till minst dubbla antalet programminuter jämfört med vad som nu produceras.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad jag här framför. Därmed bifaller riksdagen motionerna Kr2 (c) yrkande 1, Kr6 (m) yrkande 1 och Kr7 (fp) yrkande 10 och bifaller delvis propositionen och motionerna Kr9 (s) och So540 (kd) yrkande 1 i denna del.

8. Produktionsstöd till invandrarföreningar (punkt 17)

av Elisabeth Fleetwood, Lennart Fridén, Jan Backman och Roy Hansson (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 8. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:Kr1 yrkande 1 i denna del och 2000/01:K400 yrkande 11.

Ställningstagande

Vi anser att det inom ramen för public service-uppdraget skall införas ett produktionsstöd till invandrarföreningar som vill producera närradio, dvs. radiosändningar över Internet. Internet gör det möjligt att kostnadseffektivt distribuera radio på en rad minoritetsspråk. På det sättet får dessa grupper möjlighet att skapa nyhetssändningar, aktualitetsprogram och andra radioprogram som de finner intressanta.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bifaller riksdagen motionerna Kr1 (m) yrkande 1 i denna del och K400 (m) yrkande 11.

9. Decentraliserad organisation (punkt 19)

av Elisabeth Fleetwood (m), Lennart Fridén (m), Jan Backman (m), Roy Hansson (m) och Lennart Kollmats (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 19 borde ha följande lydelse:

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 9. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:Kr1 yrkande 1 i denna del och 2000/01:Kr7 yrkande 7, bifaller delvis proposition 2000/01:94 punkt 2 i denna del och avslår motionerna 2000/01:Kr13 yrkande 5, 2000/01:Kr282 yrkande 4 och 2000/01:Kr343 yrkande 6.

Ställningstagande

Vi anser att regeringens förslag att minst 55 % av SR:s och SVT:s allmänproduktion skall göras utanför Stockholm är exempel på en detaljstyrning som vi finner olycklig. Även förslaget att andelen av resurserna som förbrukas av enheterna utanför Stockholm skall behållas på minst nuvarande nivå är alltför detaljerat. Vi ser inte att det finns någon anledning att binda upp de båda företagen på ett sådant sätt som regeringen nu föreslår. Vi tror att företagen själva bättre kan avgöra hur programtid och budget skall fördelas. Det viktiga är att programföretagen speglar hela landet, att människor från hela landet kan delta i programverksamheten och att speglingen sker med kvalitet.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bifaller riksdagen motionerna Kr1 (m) yrkande 1 i denna del och Kr7 (fp) yrkande 7, bifaller delvis propositionen i denna del och avslår motionerna Kr13 (c) yrkande 5, Kr282 (kd) yrkande 4 och Kr343 (c) yrkande 6.

10. Utomståendes medverkan och utläggningar av produktion m.m. (punkt 20)

av Elisabeth Fleetwood, Lennart Fridén, Jan Backman och Roy Hansson (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 20 borde ha följande lydelse:

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 10. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:Kr1 yrkande 1 i denna del och 2000/01:K400 yrkande 9 i denna del, bifaller delvis proposition 2000/01:94 punkt 2 i denna del och avslår motion 2000/01:Kr8 yrkande 5.

Ställningstagande

Regeringens förslag att utläggningar av produktioner för SVT inte får öka är enligt vår mening direkt kontraproduktivt. Företaget bör få möjlighet att alltid välja den mest ändamålsenliga produktionsformen. Den föreslagna begränsningen skadar inte bara SVT:s möjlighet till programproduktion på för företaget bästa sätt utan även tilltron till företagets oberoende.

Vi föreslår således att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bifaller riksdagen motionerna Kr1 (m) yrkande 1 i denna del och K400 (m) yrkande 9 i denna del, bifaller delvis propositionen i denna del samt avslår motion Kr8 (kd) yrkande 5.

11. Utomståendes medverkan och utläggningar av produktion m.m. (punkt 20)

av Inger Davidson (kd), Dan Kihlström (kd), Birgitta Sellén (c) och Lennart Kollmats (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 20 borde ha följande lydelse:

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 11. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Kr8 yrkande 5, bifaller delvis proposition 2000/01:94 punkt 2 i denna del och avslår motionerna 2000/01:Kr1 yrkande 1 i denna del och 2000/01:K400 yrkande 9 i denna del.

Ställningstagande

Vi anser att regeringens förslag till riktlinjer då det gäller utomståendes medverkan skulle medföra en alldeles för detaljerad styrning av programföretagen. I detta slags frågor måste företagsledningarna få frihet och förtroende att själva fatta beslut. Regeringens förslag gagnar varken programföretagen eller svenska folket.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bifaller riksdagen motion Kr8 (kd) yrkande 5, bifaller delvis propositionen och avslår motionerna Kr1 (m) yrkande 1 i denna del och K400 (m) yrkande 9 i denna del.

12. Sveriges Utbildningsradios verksamhet (punkt 22)

av Elisabeth Fleetwood (m), Lennart Fridén (m), Jan Backman (m), Roy Hansson (m) och Lennart Kollmats (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 22 borde ha följande lydelse:

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 12. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Kr7 yrkande 11, bifaller delvis proposition 2000/01:94 punkt 3 samt avslår motionerna 2000/01:Kr4 och 2000/01:Kr13 yrkande 3.

Ställningstagande

I likhet med vad som anförs i motion Kr7 (fp) anser vi att UR:s förlagsverksamhet skall upphöra och att produktionen av läromedel skall läggas ut på andra förlag efter upphandling. Det finns inte någon anledning att ett public service-företag som UR skall ägna sig åt sådan verksamhet som läromedelsproduktion.

Vi föreslår således att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bifaller riksdagen motion Kr7 (fp) yrkande 11, bifaller delvis propositionen i denna del samt avslår motionerna Kr4 (s) och Kr13 (c) yrkande 3.

13. Privatisering av Sveriges Utbildningsradio (punkt 23)

av Elisabeth Fleetwood, Lennart Fridén, Jan Backman och Roy Hansson
(alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 23 borde ha följande lydelse:

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 13. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Kr1 yrkande 3.

Ställningstagande

UR sänder inte i någon egen kanal utan producerar program som sedan sänds i någon av SVT:s eller SR:s kanaler. UR:s verksamhet finansieras i huvudsak med TV-avgiftsmedel. Såsom public service-företag får UR därmed en osund konkurrensfördel på den svenska utbildningsmarknaden och i förhållande till de andra medieföretag som verkar inom detta område.

Som föreslås i motion Kr1 (m) bör därför UR privatiseras och ges ett nytt och breddat ägande. Därmed skulle mångfalden inom detta område öka och utrymme skulle skapas för fler fristående programföretag med utbildningsambitioner.

Vi föreslår således att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bifaller riksdagen motion Kr1 (m) yrkande 3.

14. Distribution av TV (punkt 25)

av Elisabeth Fleetwood, Lennart Fridén, Jan Backman och Roy Hansson
(alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 25 borde ha följande lydelse:

25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 14. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Kr1 yrkande 5 i denna del och bifaller delvis proposition 2000/01:94 punkt 5 i denna del.

Ställningstagande

Regeringens satsning på marknätet för digital TV har blivit ett stort fiasko. Höga kostnader, få sålda dekodrar, få tittare, kraftiga förseningar och orealistiska planer har gjort att de miljarder kronor som projektet kostat hittills framstår som bortkastade pengar. Som framhålls i motion Kr1 (m) riskerar regeringens lösning vid marknätet att leda till dubbla sändningskostnader för företaget under mycket lång tid utan att andelen tittare i det digitala marknätet ökar nämnvärt. SVT bör därför snarast inrikta sig mot andra digitala plattformar såsom kabel, satellit och bredband.

Vi föreslår därför att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bifaller riksdagen motion Kr1 (m) yrkande 5 i denna del och bifaller delvis propositionen i denna del.

15. Satellitdistribution av Sveriges Televisions program (punkt 26)

av Elisabeth Fleetwood, Lennart Fridén, Jan Backman och Roy Hansson (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 26 borde ha följande lydelse:

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 15. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2000/01:K238 yrkande 2 och 2000/01:K400 yrkande 16.

Ställningstagande

I likhet med vad som föreslås i motionerna K238 (m) och K400 (m) anser vi att de satellitoperatörer som i sina programpaket önskar erbjuda allmänheten SVT:s analoga eller digitala satellitsändningar skall kunna få tillgång till dessa utan särskild kostnad.

Vi anser att det är bra att det av SVT:s anslagsvillkor kan utläsas att avgift utöver mottagaravgift inte får tas ut för tillhandahållande och hantering av programkort av de TV-tittare som endast vill ha tillgång till SVT:s satellit-sända och krypterade kanaler.

Vi föreslår med hänvisning till det anförda att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna K238 (m) yrkande 2 och K400 (m) yrkande 16.

16. Kabelnätinnehavarnas vidarebefordran av Sveriges Televisions program (punkt 27)

av Lennart Kollmats (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 27 borde ha följande lydelse:

27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 16. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2000/01:Kr7 yrkande 6 i denna del.

Ställningstagande

Distributionskostnaderna kommer att bli en tung utgiftspost för främst SVT, eftersom programutbudet under ett okänt antal år kommer att distribueras parallellt genom både analoga och digitala marksändningar. Ett provisoriskt sätt att finansiera de dubbla sändningarna skulle kunna vara att ålägga SVT att begära ersättning av kabelnätinnehavarna för distributionen av SVT:s

program i kabelnäten. Regeringen bör utreda om några regeländringar behöver göras för detta ändamål. Om regeringen finner att någon form av regeländringar bör göras, bör den skyndsamt förelägga riksdagen förslag i frågan. Som framgår av reservation 26 anser jag att TV-avgiften inte skall höjas. Ersättning från kabelnätinnehavarna skulle kunna göra en sådan höjning onödig.

Jag föreslår att riksdagen med delvis bifall till motion Kr7 (fp) yrkande 6 i denna del tillkännager för regeringen som sin mening vad jag här framför.

17. Nordiskt TV-samarbete (punkt 28)

av Elisabeth Fleetwood (m), Lennart Fridén (m), Jan Backman (m), Roy Hansson (m), Birgitta Sellén (c) och Lennart Kollmats (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 28 borde ha följande lydelse:

28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 17. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:U705 yrkande 4 samt bifaller delvis motionerna 2000/01:Kr8 yrkande 4 och 2000/01:Kr287.

Ställningstagande

Vi vill påminna om att de nordiska statsministrarna redan för ett antal år sedan uttalade att det är helt avgörande för det nordiska samarbetet att vi förstår varandra. För att inte det nordiska samarbetet skall äventyras måste vi bygga upp ett helt annat kunnande om varandra och varandras språk än det som finns i dag. För detta syfte är TV-programmen en mycket viktig väg.

Enligt motion U705 (fp) har för närvarande endast 4 % av de svenska TV-tittarna tillgång till de norska programmen. Vidare kan de danska sändningarna ses av 11 % och den kombinerade finska kanalen, som sänds i olika kabel-TV-nät, av 8 % av tittarna i Sverige.

Regeringen bör på ett aktivt sätt finna lösningar på de frågor som hittills lagt hinder i vägen för att den svenska TV-publiken skall få tillgång till ett nordiskt TV-utbud i de svenska public service-kanalerna. Regeringen bör bl.a. pröva den väg som föreslås i motion U705 (fp) och som innebär att public service-företagen åläggs att sända nordiska public service-kanaler.

Riksdagen bör begära att regeringen lägger fram förslag för att åstadkomma de förändringar som behövs för att nordiska länders public service-kanaler skall kunna ses i alla nordiska länder. Riksdagen bör med bifall till motion U705 (fp) yrkande 4 samt med delvis bifall till motionerna Kr8 (kd) yrkande 4 och Kr287 (s) tillkännage för regeringen vad som här anförs.

18. Nordiskt TV-samarbete (punkt 28)

av Inger Davidson och Dan Kihlström (båda kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 28 borde ha följande lydelse:

28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 18. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Kr8 yrkande 4 och bifaller delvis motionerna 2000/01:Kr287 och 2000/01:U705 yrkande 4.

Ställningstagande

En viktig del av public service-företagens uppdrag är att tillgodose de språkliga minoriteternas behov.

I dag kan t.ex. finskspråkiga svenskar som bor i närheten av gränsen till Finland se finska program, eftersom de finska analoga sändningarna sträcker sig en bit in över Sverige. När sändningarna blir digitala kan sådana språkliga minoriteter få svårigheter att se grannländernas TV. Vi anser att det är mycket viktigt att den digitala tekniken används i samarbete över nationsgränserna för att producera och sända program på till exempel meänkieli eller samiska. De svenska public service-bolagen bör få i uppdrag att fördjupa samarbetet med de övriga nordiska ländernas public service-företag när det gäller programverksamhet för språkliga och etniska minoriteter. Vad vi här anför bör riksdagen med bifall till motion Kr8 (kd) yrkande 4 och med delvis bifall till motionerna Kr287 (s) och U705 (fp) yrkande 4 som sin mening tillkännage för regeringen.

19. Distribution av radio (punkt 30)

av Elisabeth Fleetwood, Lennart Fridén, Jan Backman och Roy Hansson (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 30 borde ha följande lydelse:

30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 19. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Kr1 yrkande 5 i denna del, bifaller delvis proposition 2000/01:94 punkt 5 i denna del och avslår motion 2000/01:Kr284.

Ställningstagande

Som anförts i motion Kr1 (m) finns det flera orsaker till att SR:s digitala radiosändningar har misslyckats. Mottagarna är dyra, den billigaste kostar i dag fortfarande ca 2 000 kronor. DAB-sändningarna (Digital Audio Broadcasting) har hittills inte heller skapat något mervärde för lyssnarna. Eftersom de privata lokalradiostationerna inte finns med är utbudet begränsat.

Priset på mottagare kan regeringen inte göra mycket åt, men utbudet styrs av politiska regler. De viktigaste gäller vilka villkor som ställs upp för att den

privata radion skall få vara med. Långsiktighet och förutsägbarhet måste vara grundläggande i utarbetandet av en ny ordning för digital radio.

Vi avvisar inte att en utvärdering nu skall göras av den hittills misslyckade satsningen på DAB. Vi vill dock understryka att det fortsatta arbetet inte får låsas fast vid enbart en av många möjliga standarder och tekniker utan förut-sättningslöst måste prövas mot såväl närradio som sändningar via 3G eller andra mobiltelefonnät. Fortsatt sändning med analog teknik kommer sannolikt att behövas under mycket lång tid framöver.

Vi föreslår med hänvisning till det anförda att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bifaller riksdagen motion Kr1 (m) yrkande 5 i denna del samt bifaller delvis regeringens förslag i denna del och avslår motion Kr284 (s).

20. Finansiering (punkt 32)

av Elisabeth Fleetwood, Lennart Fridén, Jan Backman och Roy Hansson (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 32 borde ha följande lydelse:

32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 20. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:K400 yrkande 7 och bifaller delvis proposition 2000/01:94 punkt 7 i denna del och motionerna 2000/01:Kr12 yrkande 1, 2000/01:Kr213 och 2000/01:Kr337 samt avslår motion 2000/01:Kr282 yrkande 3.

Ställningstagande

Som anförts i motion K400 (m) passar systemet med TV-avgift allt sämre på grund av den tekniska utvecklingen. Den nya tekniken gör det möjligt att se på TV i en vanlig dator om man har ett s.k. TV-kort. Därmed har en dator med TV-kort blivit skattepliktig. Enligt vår uppfattning finns det således starka skäl för att överväga om grunderna för TV-avgiftssystemet håller på att rubbas, något som vi förutsätter att regeringen tar i beaktande.

Förslaget i propositionen beträffande sponsring av program i public service-företagens sändningar innebär att nuvarande regler skall gälla även under nästa tillståndsperiod.

Dessa regler är förhållandevis klart utformade och borde därför gå att tillämpa utan ytterligare tolkningar. Den senaste tiden har det dock på olika sätt uppmärksamats att det finns en gråzon i gränslandet mellan sponsring och försäljning av visningsrätter. Om ett i förväg träffat avtal om försäljning av visningsrätten blir en avgörande faktor för att programmet över huvud taget skall produceras, kan det medföra tveksamhet om det redaktionella oberoendet och trovärdigheten kan upprätthållas. Skulle sedan köparen av visningsrätten vara en statlig myndighet ökar risken för att programmet utformas på ett

sätt som svarar mot myndighetens förväntningar snarare än mot kravet på opartiskhet.

Vi anser således att regeringen noga bör överväga vilka åtgärder som kan vidtas för att förtydliga sponsringsreglerna i här aktuellt hänseende.

Vi föreslår med hänvisning till det anförda att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bifaller riksdagen motion K400 (m) yrkande 7 och bifaller delvis propositionen i denna del och motionerna Kr12 (m) yrkande 1, Kr213 (fp) och Kr337 (m) samt avslår motion Kr282 (kd) yrkande 3.

21. System för medelstildelning (punkt 33)

av Elisabeth Fleetwood, Lennart Fridén, Jan Backman och Roy Hansson (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 33 borde ha följande lydelse:

33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 21. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Kr1 yrkande 6 i denna del, bifaller delvis proposition 2000/01:94 punkt 7 i denna del och avslår motionerna 2000/01:Kr8 yrkande 6, 2000/01:Kr13 yrkande 4 och 2000/01:Kr701 yrkande 38.

Ställningstagande

Vi avvisar förslaget i propositionen att ett särskilt distributionskonto skall inrättas för att hantera de dubbla distributionskostnader som främst drabbar SVT till följd av satsningen på det digitala marknätet. Enligt vår uppfattning tyder utvecklingen av antalet uthyrda digitala mottagare på att SVT och UR under mycket lång tid kommer att ha dubbla distributionskostnader. De riskerar därmed att få en mycket stor låneskuld. Företagen bör i stället ges möjlighet att prioritera inom den totala resursramen utan att särskilda konton för distribution respektive annan verksamhet byggs upp.

Vi föreslår således att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bifaller riksdagen motion Kr1 (m) yrkande 6 i denna del och bifaller delvis propositionen i denna del samt avslår motionerna Kr8 (kd) yrkande 6, Kr13 (c) yrkande 4 och Kr701 (mp) yrkande 38.

22. System för medelstildelning (punkt 33)

av Inger Davidson och Dan Kihlström (båda kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 33 borde ha följande lydelse:

33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 22. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Kr8 yrkande 6, bifaller delvis proposition 2000/01:94 punkt 7 i denna del och avslår motion-

erna 2000/01:Kr1 yrkande 6 i denna del, 2000/01:Kr13 yrkande 4 och 2000/01:Kr701 yrkande 38.

Ställningstagande

I propositionen föreslås att programföretagens medelstildelning skall kopplas ihop med RIKAB:s (Radiotjänst i Kiruna) förmåga att driva in TV-avgifter. Vi är mycket tveksamma till denna koppling. I dag betalar ca 90 % av alla TV-tittare TV-avgift, vilket är en hög siffra ur ett internationellt perspektiv. Kostnaden för den uppsökande verksamheten är redan i dag så hög att ytterligare satsningar riskerar att kosta lika mycket som de beräknas inbringa. Risken är att kombinationen av höjd avgift och intensivare avgiftskontroll kommer att uppfattas som mycket negativt av många svenskar och att lojaliteten med systemet minskar. En bättre väg att gå vore att ge något slags mervärde till dem som betalar TV-licensen.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bifaller riksdagen motion Kr8 (kd) yrkande 6, bifaller delvis propositionen i denna del och avslår motionerna Kr1 (m) yrkande 6 i denna del, Kr13 (c) yrkande 4 och Kr701 (mp) yrkande 38.

23. Medelstildelning (punkt 34)

av Elisabeth Fleetwood, Lennart Fridén, Jan Backman och Roy Hansson (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 34 borde ha följande lydelse:

34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 23. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Kr1 yrkande 9 i denna del, bifaller delvis motionerna 2000/01:Kr7 yrkande 6 i denna del och 2000/01:Kr10 yrkande 2 i denna del samt avslår proposition 2000/01:94 punkt 9.

Ställningstagande

Vi anser att public service-företagens uppdrag skall koncentreras till kvalitetsprogram och att de skall iaktta återhållsamhet vad gäller dubbla distributionskostnader. Vidare anser vi att UR skall säljas ut under tillståndspanen. Med dessa förutsättningar ser vi inte någon anledning att öka medelstildelningen till de tre företagen och avvisar därför regeringens förslag till medelstildelning.

Vi föreslår således att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi här framför. Därmed bifaller riksdagen motion Kr1 (m) yrkande 9 i denna del, bifaller delvis motionerna Kr7 (fp) yrkande 6 i denna del och Kr10 (kd) yrkande 2 i denna del samt avslår regeringens förslag.

24. Medelstildelning (punkt 34)

av Lennart Kollmats (fp).

*Under förutsättning av bifall till reservation 16**Förslag till riksdagsbeslut*

Jag anser att utskottets förslag under punkt 34 borde ha följande lydelse:

34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 24. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Kr7 yrkande 6 i denna del, bifaller delvis motionerna 2000/01:Kr1 yrkande 9 i denna del och 2000/01:Kr10 yrkande 2 i denna del samt avslår proposition 2000/01:94 punkt 9.

Ställningstagande

Jag motsätter mig regeringens förslag till medelstildelning till programföretagen, bl.a. med hänvisning till att jag i enlighet med vad som anförts i motion Kr7 (fp) har en annan syn än regeringen på kostnads- och ansvarsfördelningen när det gäller utbyggnaden av det digitala marknätet.

Jag föreslår således att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad jag här framför. Därmed bifaller riksdagen motion Kr7 (fp) yrkande 6 i denna del, bifaller delvis motionerna Kr1 (m) yrkande 9 i denna del och Kr10 (kd) yrkande 2 i denna del samt avslår regeringens förslag i denna del.

25. Ändring i lagen om TV-avgift (punkt 35)

av Elisabeth Fleetwood, Lennart Fridén, Jan Backman och Roy Hansson (alla m).

*Under förutsättning av bifall till reservation 23**Förslag till riksdagsbeslut*

Vi anser att utskottets förslag under punkt 35 borde ha följande lydelse:

35. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring av lagen (1989:41) om TV-avgift. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Kr1 yrkande 9 i denna del och bifaller delvis motionerna 2000/01:Kr7 yrkande 6 i denna del och 2000/01:Kr10 yrkande 2 i denna del samt avslår proposition 2000/01:94 punkt 1.

Ställningstagande

Vi avvisar en under kommande år stegvis höjning av TV-avgiften. Vi föreslår att riksdagen avslår regeringens förslag om en höjning av avgiften med 252 kronor för nästa år. TV-avgiften bör således vara oförändrad år 2002. Därmed bifaller riksdagen motion Kr1 (m) yrkande 9 i denna del, bifaller delvis motionerna Kr7 (fp) yrkande 6 i denna del och Kr10 (kd) yrkande 2 i denna del.

26. Ändring i lagen om TV-avgift (punkt 35)

av Lennart Kollmats (fp).

Under förutsättning av bifall till reservation 16

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 35 borde ha följande lydelse:

35. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring av lagen (1989:41) om TV-avgift. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Kr7 yrkande 6 i denna del och bifaller delvis motionerna 2000/01:Kr1 yrkande 9 i denna del och 2000/01:Kr10 yrkande 2 i denna del samt avslår proposition 2000/01:94 punkt 1.

Ställningstagande

Jag avvisar regeringens förslag att höja TV-avgiften för år 2002. Eftersom jag anser att TV-avgiften inom en inte alltför avlägsen framtid bör avskaffas anser jag att det är fel att nu låsa fast sig i ett system som snart ändå måste överges. Jag har – som framgår av reservation 16 – föreslagit ett annat sätt att provisoriskt finansiera framför allt SVT:s fördyrade distributionskostnader.

Jag föreslår således att riksdagen avslår regeringens förslag om en höjning av TV-avgiften, som således bör vara oförändrad år 2002. Därmed bifaller riksdagen motion Kr7 (fp) yrkande 6 i denna del och bifaller delvis motionerna Kr1 (m) yrkande 9 i denna del och Kr10 (kd) yrkande 2 i denna del.

27. Tillståndsperiodens längd (punkt 37)

av Elisabeth Fleetwood (m), Lennart Fridén (m), Jan Backman (m), Roy Hansson (m) och Lennart Kollmats (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 37 borde ha följande lydelse:

37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 27. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:Kr1 yrkande 4 och 2000/01:Kr7 yrkande 2 samt avslår proposition 2000/01:94 punkt 8.

Ställningstagande

Vi anser i enlighet med förslagen i motionerna Kr1 (m) yrkande 4 och Kr7 (fp) yrkande 2 att den nya tillståndsperioden för public service-företagen bör ha en längd av tre år och inte fyra år som regeringen föreslår. Det finns alltför många olösta frågor om företagets roll, självständighet, finansiering och organisation, som skulle få vänta på sin lösning under fyra år. Med den snabba förändring på medieområdet som nu pågår skulle det vara olyckligt om företagen måste arbeta vidare under så lång tid som fyra år med ett otidsenligt regelsystem.

Vi föreslår att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna Kr1 (m) yrkande 4 och Kr7 (fp) yrkande 2 som sin mening tillkännager för regeringen att tillståndsperioden skall omfatta åren 2002 t.o.m. 2004.

28. Inriktningen av en fortsatt översyn av radio och TV i allmänhetens tjänst, m.m. (punkt 38)

av Elisabeth Fleetwood, Lennart Fridén, Jan Backman och Roy Hansson (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 38 borde ha följande lydelse:

38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 28. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:Kr1 yrkandena 2, 6 i denna del och 8 samt 2000/01:Kr12 yrkande 2 och avslår motionerna 2000/01:Kr7 yrkandena 1 och 3–5, 2000/01:Kr8 yrkande 7, 2000/01:Kr10 yrkande 1 och 2000/01:Kr282 yrkandena 5 och 6.

Ställningstagande

Den viktigaste förändringen på radio- och TV-området är det dramatiskt ökade utbudet, framför allt via satellit och kabel. Stora förändringar orsakas också av övergången till digital teknik och distribution via bredband. TV och datatjänster kan börja att växa ihop. Möjligheten för individerna att själva välja vad och när de vill ta del av utbudet innebär att tittandet individualiseras. Den nya tekniken ändrar också de kommersiella villkoren. Mot denna bakgrund bör public service-uppdraget ändras. Det offentligt finansierade utbudet står i dag för en liten del av det totala utbudet. Det finns lika goda möjligheter för mångfald och konkurrens inom radio- och TV-området som inom området för tryckta medier.

Som anförs i motion Kr1 (m) bör en av utgångspunkterna för den kommande utredningen om framtidens radio och TV i allmänhetens tjänst vara att medier skall stå fria från staten. Public service skall endast komplettera övrigt medieutbud innehållsligt och kvalitetsmässigt och kunna motiveras om andra aktörer inte kan fullfölja uppgifter som staten finner omistliga när det gäller kulturprogram, program för minoriteter och nyhetsrapportering i den mån delar av landet inte täcks av andra. Värmandet av svenska språket skall vara en huvuduppgift, liksom spegling av hela landet och dess kulturliv.

Public service-verksamhet bör produceras efter upphandling eller på entreprenad. Sändning skulle kunna ske inom ramen för andra företags radio- och TV-program men också i annat medieutbud, varvid även samfinansiering skall kunna förekomma. På så sätt skulle staten inte behöva äga något sändningsföretag. Sändning skulle alternativt kunna ske i särskilda kanaler, varvid den nackdelen finns att staten skulle behöva finansiera en större del av produktionen själv.

Nya organisationsformer bör skapas för Radiosymfonikerna, Radioteatern och SVT Drama.

En framtida public service-verksamhet som bedrivs i enlighet med de riktlinjer som här redovisats och som föreslagits i motion Kr1 (m) bör finansieras med skattemedel. Som understryks i motion Kr12 (m) bör skattefinansieringen inte kombineras med någon form av statlig styrning. Andra kulturinstitutioner finansieras med skattemedel utan att de därför är politiskt styrda.

Riksdagen bör med bifall till motionerna Kr1 (m) yrkandena 2, 6 i denna del och 8 samt Kr12 (m) yrkande 2 som sin mening tillkännage för regeringen vad vi anför om inriktningen av den kommande utredningen av radio och TV i allmänhetens tjänst. Motionerna Kr7 (fp) yrkandena 1 och 3–5, Kr8 (kd) yrkande 7, Kr10 (kd) yrkande 1 och Kr282 (kd) yrkandena 5 och 6 avstyrks.

29. Inriktningen av en fortsatt översyn av radio och TV i allmänhetens tjänst, m.m. (punkt 38)

av Lennart Kollmats (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 38 borde ha följande lydelse:

38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 29. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Kr7 yrkandena 1 och 3–5 och avslår motionerna 2000/01:Kr1 yrkandena 2, 6 i denna del och 8, 2000/01:Kr8 yrkande 7, 2000/01:Kr10 yrkande 1, 2000/01:Kr12 yrkande 2 och 2000/01:Kr282 yrkandena 5 och 6.

Ställningstagande

Som anförts i motion Kr7 (fp) är det nuvarande regelverket för public service otidsenligt. Den nya utredningen om radio och TV i allmänhetens tjänst bör dra upp riktlinjer för en helt ny medie- och informationspolitik präglad av vad som föreslås i Folkpartiet liberalernas programskrift Public service i Internet-åldern. Det är en viktig kulturpolitisk uppgift att säkra ett utbud i elektroniska medier som präglas av kvalitet och bildning, inte minst mot bakgrund av dessa mediers genomslagskraft hos unga människor. Public service bör få en tydlig kvalitetsinriktning. Svenska språket kan riskera att utarmas genom dominans av billiga program på engelska. Det krävs därför större satsningar på ett kvalitetsutbud på svenska i public service. Vidare bör programmen präglas av bredd och mångfald i kultur- och samhällsprogram. Innehållet skall uppfylla krav på saklighet och publicistiskt oberoende.

Ett nytt finansieringssystem med slopade TV-avgifter för den framtida radion och TV:n i allmänhetens tjänst bör införas. Staten bör tillskjuta ett stort eget kapital till fem fonder för stöd till public service. Vidare bör fonderna få ett årligt tillskott genom nätavgifter. Slopade TV-avgifter innebär en besparing om 140 miljoner kronor per år som i dag går till administration och kontroll. Fondernas sammanlagda resursnivå bör ligga 20–25 % över dagens nivå

för att göra högre kvalitet möjlig. Staten bör i enlighet med förslaget i motion Kr7 (fp) avveckla ägandet av innehållsproduktionen och distributionen på radio- och TV-området.

Public service-företagen bör säljas ut till personalen eller som folkaktier på börsen.

Riksdagen bör med bifall till motion Kr7 (fp) yrkandena 1 och 3–5 som sin mening tillkännage för regeringen vad jag anför om inriktningen av utredningen om en framtida radio och TV i allmänhetens tjänst. Motionerna Kr1 (m) yrkandena 2, 6 i denna del och 8, Kr8 (kd) yrkande 7, Kr10 (kd) yrkande 1, Kr12 (m) yrkande 2 och Kr282 (kd) yrkandena 5 och 6 avstyrks.

30. Försäljning av Teracom AB m.m. (punkt 40)

av Elisabeth Fleetwood, Lennart Fridén, Jan Backman och Roy Hansson (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 40 borde ha följande lydelse:

40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 30. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:T201 yrkande 22 samt bifaller delvis motionerna 2000/01:K238 yrkande 1 och 2000/01:K400 yrkande 15.

Ställningstagande

Som anförts i motionerna K238 (m), K400 (m) och T201 (m) har Teracom AB ett de facto-monopol på marknaden för utsändning av TV och radio. Utbyggnaden av det digitala mark-TV-nätet innebär att Teracoms dominerande ställning förstärks ytterligare. Villkoren i de marksända företagens sändningstillstånd bör därför ändras så att företagen inte längre skall vara skyldiga att anlita Teracom AB:s utsändningstjänster. Public service-företagen bör dessutom få i uppdrag att upphandla sändningarna i konkurrens. Vi anser också – i likhet med vad som förordas i motion T201 (m) – att det är nödvändigt att skyndsamt privatisera Teracom. Vi anser vidare att det inte heller finns någon anledning för staten att äga och driva bolag som Senda TV-Access AB och Boxer i Sverige AB. Även dessa bör privatiseras.

Riksdagen bör med bifall till motion T201 (m) yrkande 22 och med delvis bifall till motionerna K238 (m) yrkande 1 och K400 (m) yrkande 15 som sin mening tillkännage för regeringen vad vi anför om konkurrensutsättning av Teracom AB och om privatisering av Teracom AB, Senda i Sverige AB och Boxer TV-Access AB.

31. Öppna kanaler (punkt 41)

av Birgitta Sellén (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 41 borde ha följande lydelse:

41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 31. Därmed bifaller riksdagen motion Kr343 yrkande 8 och avslår motionerna 2000/01:Kr701 yrkande 36 och 2000/01:N383 yrkande 33.

Ställningstagande

Ökad mångfald handlar inte bara om frågan om att motverka koncentration, utan också om att stimulera nya aktörer att producera och förmedla information. Riksförbundet Öppna kanaler, dvs. oberoende och icke-kommersiella lokala stationer som sänder i huvudsak samhällsinformation, utbildning och kultur, är bra exempel på vad man kan uppnå även med ganska små resurser. Politiken bör – som anförs i motion Kr343 (c) – inriktas på att ta till vara den tekniska utvecklingen för att förbättra villkoren för dessa och andra nya medier. Riksdagen bör med bifall till motion Kr343 (c) yrkande 8 som sin mening tillkännage detta för regeringen. Motionerna Kr701 (mp) yrkande 36 och N383 (mp) yrkande 33 avstyrks.

32. Öppna kanaler (punkt 41)

av Ewa Larsson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 41 borde ha följande lydelse:

41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 32. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:Kr701 yrkande 36 och 2000/01:N383 yrkande 33 samt avslår motion Kr343 yrkande 8.

Ställningstagande

Den enda icke kommersiella TV-produktionen, nämligen verksamheten som Riksförbundet Öppna kanaler bedriver, får inte statligt stöd. Drygt en miljon människor har i dag tillgång till dessa lokala kanaler och kan bl.a. se direktsända debatter från EU-parlamentet. I dag är det i första hand de större kommunerna som ger verksamheten bidrag, vilket medför regionala skillnader. Detta är inte acceptabelt. Det är viktigt att alla människor, oavsett var de bor, får tillgång till fria medier. Regeringen bör därför undersöka möjligheten att för framtiden bidra med statligt stöd till Riksförbundet Öppna kanaler. Detta bör riksdagen med bifall till motionerna 2000/01:Kr701 (mp) yrkande 36 och 2000/01:N383 (mp) yrkande 33 tillkännage för regeringen. Motion Kr343 (c) yrkande 8 avstyrks.

33. Våldsskildringsrådet (punkt 42)

av Inger Davidson och Dan Kihlström (båda kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 42 borde ha följande lydelse:

42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 33. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:Kr282 yrkande 10 och 2000/01:Kr286.

Ställningstagande

Våldsskildringsrådet, som arbetar i form av en statlig kommitté, tillkom år 1990 och är inordnat under Kulturdepartementet. Rådets uppgift är att samordna myndigheters åtgärder mot skadliga våldsskildringar i rörliga bilder, stödja organisationer och grupper som engagerar sig i frågorna, följa och sprida forskning inom området, följa marknadsutvecklingen och förmedla kunskap om medieutbudet, verka för ökad mediekunskap i skolan, ta initiativ till projekt att bekämpa otillåtna våldsskildringar samt utvärdera samhällets insatser. I december 1998 gav regeringen Våldsskildringsrådet uppdraget att även ansvara för det svenska genomförandet av EU-rekommendationen om skydd av minderåriga och den mänskliga värdigheten. Syftet med rekommendationen är att få mediebranscherna att ta ett ökat ansvar för självreglering för att skydda barn från skadligt innehåll.

Rådet har i en rapport till kulturministern om sin verksamhet begärt en översyn av kommittéformens lämplighet för de verksamheter som utkristalliserats som rådets primära. En översyn av direktiven efterlyses också eftersom vissa delar anses föråldrade och andra vuxit i angelägenhetsgrad. Även rådets sammansättning föreslås ingå i översynen.

Utbudet av våldsskildringar direkt till hemmen har ökat i omfattning genom ökningen av kabel- och satellitsändningar. Det är också lätt för minderåriga att komma över videofilmer med en åldersgräns på 15 eller 18 år.

Vi anser med hänvisning till hur den samlade bilden ser ut att det finns all anledning att snarast genomföra den översyn av Våldsskildringsrådet som rådet begärt. Detta bör riksdagen med bifall till motionerna Kr282 (kd) yrkande 10 och Kr286 (kd) som sin mening tillkänna för regeringen.

34. Forskning om datorspels påverkan på barn och unga (punkt 44)

av Inger Davidson och Dan Kihlström (båda kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 44 borde ha följande lydelse:

44. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 34. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Kr282 yrkande 11.

Ställningstagande

Som anförs i motion Kr282 (kd) har kunskaperna om bildvåldets effekter ökat under senare tid. Det har påvisats att våldsinslag i medier kan leda till aggressioner och rädsla hos barn och ungdomar. På sikt kan det innebära en tillvänjning vid våld. Vissa typer av våld upplevs som mindre skrämmande om man ser det gång på gång.

Inom forskningen om hur barn påverkas av våld i medierna saknas i dag forskning om hur barn påverkas av sådana datorspel som kan anses ha negativ påverkan. Även sådan forskning är enligt vår mening värd stor uppmärksamhet från forskarsamhällets sida och borde enligt vår mening snarast påbörjas. Riksdagen bör därför med bifall till motion Kr282 (kd) yrkande 11 som sin mening tillkännage för regeringen vad vi här anför om forskning om datorspels påverkan på barn och ungdomar.

35. Utredning om mediers påverkan på barn och unga (punkt 45)

av Inger Davidson (kd), Charlotta L Bjälkebring (v), Peter Pedersen (v), Dan Kihlström (kd), Ewa Larsson (mp), Birgitta Sellén (c) och Lennart Kollmats (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 45 borde ha följande lydelse:

45. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 35. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Kr342 yrkande 8.

Ställningstagande

Det är under uppväxten människor skaffar sig de flesta av sina referensramar och värderingar. De unga utforskar verkligheten och gör sig en bild av hur den ser ut och hur den fungerar. Ungdomsåren är en känslig tid. Ungdomstidens upplevelser formar människor för resten av livet och bestämmer hur de skall handskas med de situationer som de möter som vuxna.

Som anförs i motion Kr342 (mp) får nutidens unga information och upplevelser på helt andra sätt än de som var unga för tio eller trettio år sedan. Televisionens explosionsartade utveckling med ständigt fler kanaler som har ett allt mer avancerat innehåll har gått hand i hand med informationsteknikens utbud av snabbare kommunikation, nya inlärningsmöjligheter, spel och större och mer komplexa vägar att söka information. Yttrandefriheten och demokratin stärks av att det blir lättare att söka information och sprida sina åsikter. Det är dock samtidigt nödvändigt att fråga vad utvecklingen på medieområdet betyder för dem som är unga och vad medieutvecklingen gör med deras bild av verkligheten och deras förmåga att analysera den. Vad innebär det t.ex. att växa upp med våldsinriktade datorspel, ett mycket stort TV-utbud dygnet runt och ögonblicklig tillgång till innehållet på Internet där våld, pornografi och resistpropaganda utgör en visserligen mindre, men obehaglig del, av helheten.

Det är vuxenvärldens ansvar, som föräldrar och som medborgare, att ge dem som växer upp de verktyg de behöver för att handskas med informationen.

Utskottet anser att det behövs mer debatt och forskning om hur det nya medielandskapet påverkar våra unga. Det behövs även en helhetssyn på all den kunskap som redan finns i Sverige och internationellt.

En utredning bör därför tillsättas för att ta ett samlat grepp om alla de mediala påverkanssituationer ett barn utsätts för och deras påverkan på barnets utveckling psykiskt såväl som fysiskt.

Vad utskottet här har anfört om en utredning om mediers påverkan på barn och unga bör riksdagen med bifall till motion Kr342 (mp) yrkande 8 tillkännage för regeringen.

36. Forskning om sociala och demokratiska frågor (punkt 46)

av Birgitta Sellén (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 46 borde ha följande lydelse:

46. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 36. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Kr343 yrkande 3.

Ställningstagande

Genom den snabba utvecklingen inom hela telekommunikationsområdet och främst informationstekniken öppnas nya möjligheter för människor att ta emot och distribuera information. När alltfler människor blir uppkopplade med snabba förbindelser får de möjlighet att välja mellan ett oändligt mycket större globalt utbud än det utbud vi ser i dag. Detta utbud har dock skapats genom någon annans urvalsprocess. Alltfler får också möjlighet att publicera sig på nätet. Detta är ett stort steg framåt, men det råder inte lika villkor och möjligheter för dem som publicerar materialet. Konvergensen mellan olika medier möjliggör helt nya och individualiserade distributionsformer.

Genom den globala marknaden, som man kan välja från, blir det möjligt för individen att sätta samman ett helt individuellt mediepaket, där lokala nyheter hämtas från en källa, inrikesnyheter från en annan, utrikesnyheter från ytterligare ett par källor osv. Det handlar då inte bara om det som i dag är etermedier, utan med all säkerhet också om det som i dag är tidningskonsumtion. I allt väsentligt innebär detta kundorientering, i stället för som i dag, producentorientering.

De sociala och demokratiska frågorna behöver uppmärksammas i samband med denna medieutveckling. Inte minst bör forskning initieras och en offentlig debatt om det framtida medielandskapet stimuleras.

Riksdagen bör därför med bifall till motion Kr343 (c) yrkande 3 som sin mening tillkännage vad jag här har anfört om forskning om de sociala och demokratiska frågorna i samband med medieutvecklingen.

Särskilda yttranden

1. Ett mångsidigt utbud av hög kvalitet (punkt 1)

Birgitta Sellén (c) anför:

Jag ställer mig bakom förslaget i propositionen om ett mångsidigt utbud av hög kvalitet. Jag vill dock påminna om vad som sägs i motion Kr3 (c) om att public service-företagen spelar en betydande roll för tittarnas personliga utveckling och att radio och TV därför bör undvika att visa underhållningsprogram med våldsinslag. Detta borde även kunna gälla filmer som visas i SVT. Motionärerna anser att programutbudet i stället bör förmedla god kultur som kan stärka människors självkänsla, skapa möjligheter och peka på goda exempel.

2. Mångfald i nyhetsutbud och samhällsutveckling (punkt 2)

Ewa Larsson (mp) anför:

Miljöpartiet har i sin motion Kr701 (mp) uttryckt oro över att organisationen av SVT:s nyhetsverksamhet medför likriktning av Rapport och Aktuellt som innebär att en stor andel av de inslag som sänds i de båda nyhetsprogrammen är lika till innehållet.

Granskningsnämnden för radio och TV kommer nu att få regeringens uppdrag att följa och utvärdera hur mångfalden i nyhetsutbudet påverkas av de gjorda organisationsförändringarna av nyhetsprogrammen. En av de frågor som torde komma att belysas och debatteras är hur stor andel av innehållet som kan anses vara acceptabel upprepning. SVT:s mätningar visar att vissa inslag i Rapport och Aktuellt är identiska. Av motion Kr701 (mp) framgår att Miljöpartiet anser att inte några inslag borde vara identiska. Jag anser emellertid att jag kan avstå från att reservera mig till förmån för den nu aktuella motionen och i stället avvakta resultatet av Granskningsnämndens utvärdering.

3. Gudstjänstprogram (punkt 4)

Elisabeth Fleetwood (m), Lennart Fridén (m), Jan Backman (m), Roy Hansson (m) och Birgitta Sellén (c) anför:

Vi erinrar om att det av motionerna Kr3 (c) och Kr11 (m) framgår att många människor på grund av sjukdom eller andra hinder inte har möjlighet att besöka kyrkan vid gudstjänsttid och att de därför har ett stort behov av att kunna ta del av TV-sända gudstjänster på söndagar även fortsättningsvis.

4. Text-TV-textning (punkt 8)

Ewa Larsson (mp) anför:

Jag vill erinra om att text-TV-textningen bör kunna vara till stor hjälp även för många grupper som inte är drabbade av hörselskador. Det kan t.ex. gälla människor med läs- och skrivsvårigheter såsom dyslektiker, invandrade och många äldre. Det rimliga målet borde vara att SVT i sitt framtida utbud kunde texta hundra procent av de förstagångssända programmen med svenskt ursprung.

5. Syntolkning (punkt 10)

Charlotta L Bjälkebring och Peter Pedersen (båda v) anför:

Vi erinrar om att vi i motion Kr340 (v) föreslagit att syntolkning bör införas i SVT:s program och öka successivt. I motionen sägs även att det i nästa sändningstillstånd bör beaktas att samhällsprogram bör syntolkas. Vidare sägs i motionen: ”En metod att förbättra synskadades möjlighet att ta del av samhällsprogram, kultur och ’såpor’ är uppläsning av textremsa och syntolkning.” Vi har emellertid avstått från att yrka bifall till vårt förslag, eftersom vi – liksom övriga i utskottets majoritet – anser att förutsättningarna för syntolkning kommer att förbättras avsevärt när den digitala sändningstekniken är införd.

I sammanhanget bör nämnas att det i motion Kr340 (v) även anføres följande: ”Det bör påpekas att den synskadade inte kan utföra s.k. menysökning om inte menyn samtidigt läses upp.”

6. Syntolkning (punkt 10)

Lennart Kollmats (fp) anför:

Jag vill påminna om att Folkpartiet liberalerna i motion Kr7 (fp) föreslagit att försök med syntolkning skall göras under den kommande tillståndsperioden. Jag har avstått från att yrka bifall motionsförslaget, eftersom det frekvensutrymme som för närvarande används för stereoljud då skulle behöva tas i anspråk. Förslaget bör emellertid kunna genomföras efter övergången till digital sändningsteknik.

7. Textremsor på minoritetsspråk (punkt 18)

Charlotta L Bjälkebring och Peter Pedersen (båda v) anför:

Det hade varit glädjande om utskottet kunnat enas kring förslaget i motion Kr341 (v) att SVT:s programutbud skall förses med textremsor på minoritetsspråk redan under nästa tillståndsperiod. Vi har emellertid valt att inte yrka bifall till förslaget och att i stället ställa oss bakom förslaget i propositionen att programföretagen skall beakta de språkliga och etniska minoriteternas intressen och att deras insatser på detta område skall öka. Vi påminner om

den särställning som nu tilldelas fyra av de nationella minoriteternas språk även inom ramen för public service-uppdraget.

Vidare vill vi påminna om att det i motion Kr341 (v) framhålls att textrem-sor med text på minoritetsspråk skulle kunna bidra till att öka läs- och skriv-kunnigheten hos minoriteter och invandrare. Slutligen erinrar vi om att SVT enligt samma motion borde knyta till sig en referensgrupp för att kunna få ett helhetsgrepp om hur behoven i minoritetsgrupperna ser ut.

8. Decentraliserad organisation (punkt 19)

Birgitta Sellén (c) anför:

Jag vill påminna om vad som sägs i motion Kr343 (c) om nödvändigheten av att de lokala public service-redaktionerna får förbättrade möjligheter att sända lokalt material och av att ett eventuellt minskat ekonomiskt utrymme för företagen inte får hindra denna ambition.

9. Finansiering (punkt 32)

Lennart Kollmats (fp) anför:

Jag påminner om att Folkpartiet liberalerna i motion Kr7 (fp) redovisar ett förslag till nytt sätt att i framtiden finansiera public service-verksamheten. Förslaget innebär att fem fonder skall bildas för att stödja public service-verksamhetens programproduktion inom radio, TV och nya medier. Fonderna får dels ett stort eget kapital genom att staten gör en engångsöverföring, dels årliga tillskott. Engångsöverföringen föreslås komma från en försäljning av bl.a. statens återstående aktier i Telia. Det årliga tillskottet skall komma från intäkter från nätavgifter. Att ersätta systemet med TV-avgifter innebär också att man slipper den största delen av dess kostnad för administration och kontroll, vilken för närvarande uppgår till 140 miljoner kronor. (Se även reservation 29.)

10. Departementstillhörighet för Teracom AB (punkt 39)

Elisabeth Fleetwood, Lennart Fridén, Jan Backman och Roy Hansson (alla m) anför:

Staten har ägarintressen i tre företag inom näringsgrenen telekom, nämligen Teracom AB, Svenska rymdaktiebolaget och Telia AB. Av dessa tillhör Svenska rymdaktiebolaget och Telia AB Näringsdepartementet, medan Teracom AB tillhör Kulturdepartementet.

Med tanke på telekomsektorns växande betydelse, den alltmer påtagliga konvergensen mellan tele-, data-, radio- och TV-tjänster och de samordnings-behov, inte minst på investeringssidan, som allt tydligare kommer att visa sig är denna uppdelning alltmer olämplig. Det är därför vår uppfattning att – i enlighet med vad som föreslås i motion Kr338 (m) – de tre företagen borde få samma huvudman, nämligen Näringsdepartementet. Detta skulle också under-lätta samordningen av kommande aktieförsäljningar i de tre bolagen.

Vi avstår emellertid från att yrka bifall till motion Kr338 (m) då det är regeringen som fördelar regeringsärenden mellan departement. Vår förhoppning är att regeringen skall komma fram till samma slutsats som vi om bolagens departementstillhörighet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

I proposition 2000/01:94 föreslår regeringen att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift,
2. godkänner vad regeringen föreslår om riktlinjer för programverksamheten (avsnitt 8),
3. godkänner vad regeringen föreslår om Sveriges Utbildningsradios verksamhet (avsnitt 9),
4. godkänner vad regeringen föreslår om uppföljning och granskning av programverksamheten (avsnitt 10),
5. godkänner vad regeringen föreslår om distribution av radio och TV (avsnitt 11),
6. godkänner vad regeringen föreslår om beredskapsfrågor (avsnitt 12),
7. godkänner vad regeringen föreslår om finansiering, system för medeltilldelning samt redovisning och revision (avsnitten 13.1, 13.2 och 13.5),
8. godkänner vad regeringen föreslår om tillståndens längd (avsnitt 14),
9. godkänner vad regeringen föreslår om medeltilldelning (avsnitt 13.3).

Följdmotioner

2000/01:Kr1 av Bo Lundgren m.fl. (m):

1. Riksdagen beslutar om riktlinjer för programverksamheten under den kommande tillståndperioden i enlighet med vad i motionen anförs.
2. Riksdagen beslutar om inriktningen på direktiv till kommande utredning om public service-verksamheten i framtiden i enlighet med vad i motionen anförs.
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under tillståndperioden privatisera Utbildningsradion.
4. Riksdagen beslutar att kommande tillståndperiod skall vara tre år.
5. Riksdagen beslutar om distribution av radio och TV i enlighet med vad som anförs i motionen.
6. Riksdagen beslutar om finansiering och system för medeltilldelning för Sveriges Television och Sveriges Radio i enlighet med vad som anförs i motionen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hur programföretagen skall undvika osund konkurrens.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om distribution och teknikutveckling.

9. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift.

2000/01:Kr2 av Margareta Andersson och Birgitta Carlsson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka antalet programminuter per vecka som är tolkade till teckenspråk och att det minst fördubblas.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fler program än i dag förses med textremsa.

2000/01:Kr3 av Rigmor Stenmark (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att gudstjänster bör sändas i TV på en fast tid varje söndag.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att våldsinslag inte bör finnas i sändningar i radio och TV.

2000/01:Kr4 av Lena Sandlin-Hedman och Rinaldo Karlsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av att public service-företagen har en decentraliserad organisation och verksamhet och personal i alla delar av landet även vad gäller Utbildningsradions verksamhet.

2000/01:Kr5 av Jan Björkman m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om allas tillgång till de regionala TV-sändningarna.

2000/01:Kr6 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett utökat teckenspråkigt programutbud i SVT.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att omgående erbjuda uppläst textremsa i SVT.

2000/01:Kr7 av Lennart Kollmats m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att den aviserade utredningen om public service bör tillsättas snarast och att Folkpartiets programskrift Public service i Internetåldern bör utgöra en utgångspunkt för utredningen.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att tillståndspanen för public service bör kortas till tre år.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en tydligare kvalitetsinriktning på public service-produktion.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att TV-avgifter avskaffas och ett nytt finansieringssystem för public service introduceras.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att statens engagemang i innehållsproduktion och distribution på radio- och TV-området upphör.

6. Riksdagen avslår regeringens förslag om höjda TV-avgifter och tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om regeländringar som medger för SVT att ta betalt av fler programdistributörer.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att riktlinjerna om att programmen skall produceras utanför Stockholm görs mer allmänt formulerade och att noggranna utvärderingar görs av hur de efterlevs.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att försök skall göras med syntolkning.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om hörselskadades möjligheter att ta del av programutbudet.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att SVT skall ges i uppdrag att fördubbla sitt teckenspråkiga programutbud.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att UR:s förlagsverksamhet skall upphöra och att produktion av läromedel i stället skall läggas ut på andra förlag efter upphandling.

2000/01:Kr8 av Inger Davidson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ett mångsidigt utbud av hög kvalitet.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om kulturansvaret.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om tillgänglighet för funktionshindrade.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om programverksamhet för språkliga och etniska minoriteter.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om utomstående medverkan och utläggningar av produktion m.m.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om finansiering av programföretagens verksamhet.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om fortsatt översyn m.m.

2000/01:Kr9 av Sonja Fransson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att SVT får i uppdrag att kraftfullt utöka antalet teckenspråkiga program.

2000/01:Kr10 av Amanda Agestav och Magnus Jacobsson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till alternativ finansiering av radio och TV.

2. Riksdagen avslår regeringens förslag i proposition 2000/01:94 till lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift.

2000/01:Kr11 av Göte Jonsson (m):

Riksdagen beslutar om inriktningen av programutbudet i TV i enlighet med vad som anförs i motionen.

2000/01:Kr12 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av tydligare regler för sponsring av program i public service-företagen.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om icke styrande skattefinansiering.

2000/01:Kr13 av Gunnel Wallin och Åke Sandström (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att minst 60 % av SVT:s program skall vara textade 2005.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla synskadade bör ges möjlighet att utnyttja uppläst textremsa senast 2005.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att UR:s program, så långt möjligt, skall produceras lokalt eller regionalt.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de regionala stationerna bör få en högre indexuppräkningsän 2 %.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att när människor från hela landet ges möjlighet att delta i programverksamhet skall detta gälla inte bara i lokala och regionala sändningar utan också riksutbudet.

Motioner från allmänna motionstiden år 2000

2000/01:Kr205 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att Sveriges Televisions sändningar snarast möjligt görs tillgängliga för synskadade.

2000/01:Kr212 av Lars Björkman och Elizabeth Nyström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge synskadade ökade möjligheter att följa nyhetssändningar även via TV-sända nyhetsprogram.

2000/01:Kr213 av Johan Pehrson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa systemet med TV-licens.

2000/01:Kr221 av Johnny Gylling (kd):

Riksdagen beslutar att lagen om TV-avgift (1989:41) ändras så att innehavare av TV-mottagare befrias från TV-avgift om denne inte på ett tillfredsställande sätt utan extraordinära investeringar i antenner etc. kan se hela det programutbud som sänds ifrån Sveriges Television.

2000/01:Kr282 av Dan Kihlström m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om public service-ansvaret.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om public service kulturansvar.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om public service-finansiering.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den lokala och regionala närvaron.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en framtidskommission.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om koncernbildning för public service.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillgängligheten för funktionshindrade.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om public service-företagens ansvar för funktionshindrade.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett tydligt barnperspektiv i kommande public service-avtal.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av Våldsskildringsrådets verksamhet.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskning om dataspels påverkan.

2000/01:Kr283 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om religiös musik i Sveriges Radio och Sveriges Television.

2000/01:Kr284 av Kenth Högström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta en statlig digitalradiokommitté med likartat ansvar för radions digitalisering som Digital-TV-kommittén har för televisionens övergång till digital teknik.

2000/01:Kr286 av Inger Davidson och Gunilla Tjernberg (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av Våldsskildringsrådets verksamhet.

2000/01:Kr287 av Anita Johansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Sveriges regering tar initiativ till ett samarbete där det prövas hur ny teknik kan förenas med att nordisk public service-TV blir tillgänglig också i andra nordiska länder än det egna hemlandet.

2000/01:Kr288 av Åke Carnerö och Tuve Skånberg (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en uppföljning av hur språkvårdsfrågorna beaktas av public service-företagen.

2000/01:Kr335 av Jan Björkman m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tydliga regler för de regionala TV-sändningarna.

2000/01:Kr336 av Elisabeth Fleetwood och Roy Hansson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en substantiell utökning av textningen av program i SVT snarast bör realiseras.

2000/01:Kr337 av Anita Sidén och Maud Ekendahl (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om TV-licens för bredbandsdatorer.

2000/01:Kr338 av Jan Backman (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ändra Teracoms departementstillhörighet.

2000/01:Kr340 av Charlotta L Bjälkebring m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att på olika sätt öka tillgängligheten för funktionshindrade till allmänhetens radio och TV i och med kommande tillståndsavtal.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillsättandet av en arbetsgrupp med syfte att lösa de tekniska problemen som rör uppläsning av textremsa.

2000/01:Kr341 av Siv Holma m.fl. (v):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om textremsor på minoritetsspråk i SVT.

2000/01:Kr342 av Ewa Larsson m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att en frivillig överenskommelse med berörda parter inom dataspelsbranschen borde kunna nås för åldersbestämning av dataspel.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att en utredning kan behöva tillsättas för att ta ett samlat grepp om alla de mediala påverkanssituationer ett barn utsätts för och deras påverkan på barnets utveckling psykiskt såväl som fysiskt.

2000/01:Kr343 av Åsa Torstensson m.fl. (c):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en initierad forskning angående de sociala och demokratiska frågorna i samband med medieutvecklingen.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om public service-uppdraget.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om mer tillgänglighet för syn- och hörselskadade.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbättrade möjligheter för public service-företagen att sända mer lokalt material.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att politiken bör inriktas på att ta till vara den tekniska utvecklingen.

2000/01:Kr701 av Matz Hammarström m.fl. (mp):

36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att överväga ett framtida nationellt stöd till Öppna kanalen.

37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att separata nyhetskanaler inte bör sända samma innehåll.

38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att de tre programbolagen SVT, SR och UR kan komma att behöva få ändrade proportioner på sina fördelningsnycklar.

2000/01:K238 av Ola Karlsson och Nils Fredrik Aurelius (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statens uppgifter inom etermedieområdet,

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om satellitsändningar av Sveriges Televisions program.

2000/01:K400 av Per Unckel m.fl. (m):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avgifter för mottagning av licensbetalda program.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inriktningen av public service-uppdraget.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om försöksverksamhet med närradio till gagn för språkliga minoriteter.

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om konkurrensutsättning av Teracom.

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om satellitdistribution av Sveriges Televisions program.

2000/01:U705 av Elver Jonsson och Runar Patriksson (fp):

4. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag för att åstadkomma de förändringar som erfordras för att nordiska länders public TV-servicekanaler skall kunna ses i andra nordiska länder.

2000/01:So222 av Gunnel Wallin och Birgitta Sellén (c):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att beakta de hörselskadades situation i förhandlingar och direktiv som ges från regeringen till public service.

2000/01:So456 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hörselnedsättning.

2000/01:So540 av Ester Lindstedt-Staaf m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om det nya avtalet mellan staten och SVT.

2000/01:T201 av Bo Lundgren m.fl. (m):

22. Riksdagen beslutar att privatisera Teracom AB i enlighet med vad som anförs i motionen.

2000/01:T713 av Lennart Daléus m.fl. (c):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om public service-företagens roll som normsättare för vad som är högkvalitativt och användarvänligt innehåll på nätet.

2000/01:N383 av Matz Hammarström m.fl. (mp):

33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av statligt stöd till Öppna kanalen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1989:41) om TV-avgift skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

7 §¹
 TV-avgiften är 1 668 kronor för ett år. Den skall betalas i fyra poster om 417 kronor. TV-avgiften är 1 740 kronor för ett år. Den skall betalas i fyra poster om 435 kronor.

Varje post avser en avgiftsperiod om tre månader och skall betalas senast sista vardagen före avgiftsperiodens början.

För innehav av TV-mottagare under tiden före den första avgiftsperioden skall avgiften betalas med så stort belopp i förhållande till årsavgiften som motsvarar innehavstiden. Beloppet avrundas nedåt till jämnt antal kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

¹ Senaste lydelse 2000:1187.